

3/0335

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

9. చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఆగస్టు నెల 16-వ తేది బుధవారము No 116
నంపుటము ౯ నంబిక ౧౧౩

సుప్రసిద్ధమైన నంజన్ గూడు దంతచూరము.

దంతములను శుభ్రపరచుటయందును, తెలుపుచేయుటయందును, పట్టుమును కలుగజేయుటయందును ఆమోఘమైనది.
1 పొట్టుము 1 నెలకు సరిపోవును. ధర 1-కి రూ 0-1-0; 12 పొట్టుములు వి. పి. ఖర్చుతో సహా రూ 1-0-0.

ది డక్కా ఆయుర్వేదీయ ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

మూలధనము రూ 2,00,000. చందాలవలన వసూలైన మూలధనమురూ 1,75,000.

డైరెక్టరులు: జడ్డి, పబ్ జడ్డి, వకీలు, జమీందారు మొదలగువారు గలరు.
హెడ్ ఆఫీసు: 8, 8/1 ఆస్మినియన్, పిథి డక్కా.
బ్రాంచీలు: కలకత్తా 12 బా బజారు పిథి, 15-1 అప్పురు చిట్టూర్ గోడ్డు (హావబజారు) హరిజన్ గోడ్డు (బారాబజారు)

(1) స్వహృద్యము (దెంగాలి) (2) కామకామ్యము (3) పరీక్షలో తేరువిధము (4) జీవితమును జయించుట (5) కాటలాగు
సాగరి (6) హాస్యము (7) 1922-వ సం॥ క్యాలండరు (ఇంగ్లీషు దెంగాలి) (8) ఉపాధ్యాయులు, పోస్టుమాస్టరులు ధనము
కార్జించు విధము. (డైవిధయోగము యినాం) మకరభక్త తొలుము 1-కి ధర రూ 4; (8)
జ్వరకులారితంక (జ్వరమాత్రలు) బుడ్డి 1-కి రూ 0-6-0; శరభాద్యము బుడ్డి 1-కి రూ 0-12-0; చ్యవన(పాసన సేరు 1-కి రూ 4.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 'శ్రీవాల్మీకి రామాయణము' and 'సంపూర్ణము 9 సంపుటములు'.

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

తూర్పు బంగళా పంచదార మిల్లులు లిమిటెడ్
55, ఎజ్రావీధి, కలకత్తా
ఇప్పుడు మాస్కీములో ముఖ్యమైనభాగము పరిష్కరింపబడినది. ఆసాం, సాదియా సరిహద్దులలో మాజాహాఖాతీ
అనుచోట కంపెనీవారు చెరుకునాటుకు 5000 యెకరముల (తై గా) భూమిని ఒకటిగా కొనిరి. ఈసంవత్సరము మేము
కాటు ప్రారంభించితిమి. జాతీయప్రయోజనమునకై తమధనము వ్యయము చేయవలసివచ్చిన సమకాలములకే దాచియుంచిన భారతా
ద్యులు త్వరపడి యీకంపెనీలో ధనము పెట్టి పాలుగొని భారతదేశములో ముఖ్యముగ నవగరముగ గావలసిన పరిశ్రమాభివృద్ధికి
తోడ్పడవలయును.

మొదటిరకం సవరం బంగారుచే

తయారు కాబడిన
నగనాగరికపు కలరకముల శేరి
గొలునలు, రాజాశీ, పార్సీ, పైకో,
దమయాతీ, పట్టెల పన్నీరు, కళంకల,
కొత్తమోహనా, చంద్రబాంబు, ఇంకా
యితరమందిరి గాజులు, కానుకలందఱులు.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి
(1842) అందు కంపెనీ, నగల వర్తకులు,
649 వైవాజబాదుగోడ్డు, మద్రాసు.

వలసులధము. ఫల మధికము.
ఏలూరులో గొప్ప మేడ లాటరీ
మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి
కుమార్లు సర్వేశం తాలూకు మేడ.
రూ 16,500 లకు లాటరీ
చీటి 1-కి రూ 5 ల చొ॥ 3,300 చీట్లు

ఆయ్యలారా!
కృష్ణాజిల్లా, ఏలూరు కెడ్డబజారులోని మ్యానిసిఫికలు
నెం 148 గు కలిగియున్నందున నెం తొత్తులు ౫ లిగి
సామేదను అద్దాల వీరువాల ప్లిట్టింగున్న, ఫలము సహా లాటరీ
మూలముగా విక్రయించుచున్నాను. 1922 వ సంవత్సరము ఫిబ్ర
వరి 10 వ తేదీనుంచి చీట్లు విక్రయించుచున్నాను. చీట్లు పూర్తి
యగుచున్నవి. లాటరీ చీట్లు గూతపు పూర్తియైన వెంటనే
లాటరీ కలిపే తేదీ ప్రతికలలో ప్రచురపరచి యేలూరుపట్టణ
ములో ఘరానా వసుధ్యుల యెదుట యేలబడెయబడును.
నాక ప్రతివాడును వారి వారి యొక్కవస్తువుల నిర్ణయించుకొనుట
కిది మంచితరుణము. త్వరపడుడు. తరుణము మించిపోయిన
తరువాత పక్కాతొపపడిన లాభములేదు. లాటరీ చీటి ఒకటికి
రూ 5 ల మాత్రమే. ఇంకా పూర్ణముయిన రివిన్యూను, వివర
ములున్న కొరుసారు మా యెడట్టకల్లగాని నేరుగా నాకు
వాసిగాని లునుకొనవలయును. ఈ చీట్లవల్ల కనుక ఆయ్య
సొమ్ము కృష్ణాజిల్లా యేలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివు బ్యాం
కిలో నుంచబడును.
2 ప్రతిగానుమందును మంచి యేజుట్టు కావల
యును. మంచి కమీషను ఇచ్చబడును. వివరములు కొరుసారు
యొకింద సంతకముచేసినవారికి వ్రాసిగాని, స్వగ్రామముగా వచ్చి
గాని తెలుసుకొనవచ్చును. (189)
"చీట్లు కావలసినవారు, తమ అడ్డన్నను స్వప్రముగ
వ్రాయుచు చీటి 1-కి రూ 5 ల చొప్పున మణి అడ్డరు చేసిన
యెడల, అందిన వెంటనే చీట్లు టపాలో పంపించబడును"
ఏలూరు } మాటూరి సర్వేశం,
కృష్ణాజిల్లా. } మేడ బాక్సుచారుధు.
1-7-1922.

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతకము (కుండలి) యొక్క నక్షత్రము (2) పుట్టినతేదీ, జననకాల భుజియలుగాని (3) జాతకునియొక్క జన్మ కాలము, ప్రస్తుతపు వయస్సు, మాతం ఈ తరము వ్రాయువలయునుగాని, ఈమాటిలో నేటియొకటి మాతం పంపినయెడల, జాతకునియొక్క దూరము, స్వభావము, శరీరాకారము, వనసంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంపాదము, కర్మ ఫలము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంతులు కానిలా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రు 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. ఈవాసినసంగతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము ఆఖరువరకు, జరుగజోవు ప్రతిసంగతలములు, ఆచరణ, మహదేశ, అంతర్దేశఫలములు గల పూరా జాతకము, జాత్రునమృత్యుముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూరా జాతకమునకు రు 5 లు, ఆరము. పూరాజాతకము వ్రాయించు కొనుటకు రు 2 లు, ఆధ్యాత్మ ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆఖరుమాట తయారుచేసి తిప్పిన రు 5 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ రం వరకు ముందు జరుగజోవు ఫలములు వ్రాయుచు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు సీత రముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు 1-4-0 లు అరము. తిరిగి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మకాలము గాని, మాతం పంపింపాలను.

జాతకమార్పాండము

రెండవ భాగము. ఇది 200 పేజీలు.

ఇందు లగ్నములు, గ్రహస్థానము, భావస్థానము, వడ్డ్యల నూలు, మోడకవర్ణ, అష్టకవర్ణ, రాత్నవర్ణముగా సుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను దాదాపు భావఫలములు మహదేశ అంతర్దేశఫలములును, ఇంకను అనేక శుంగతులతో మిక్కిలి నుభవైతిని అత్యద్భుతముగా వ్రాయించెదది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపను చేయుదును. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు భరణములు పంపినవాడు తిరిగి మాతం వ్రాసియెడల మొత్తం వి. పి. గా పంపెదము. దీనినెల పోస్టుఖర్చులు గాక రు 2-0-0 లు ఆలస్యమోహో ప్రభుల కొరకవు.

(కె512) ఆ కెల్ల వెంకట శాస్త్రి, గోపాలపురిం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోపాలజిల్లా)

బెంగాలు పర్ ఫ్యూమరీవారి

హి మా ని

లేక అందముగా మారుమారును వినువక ఉపయోగించుటచే

సౌందర్యము, ముఖవర్చస్సు

మిక్కిలి అభివృద్ధియగును

ఇది చర్మమును శుభ్రపరచి, రోజునెల్లముగాను, మృదువుగాను, కాంతిగానుమార్చి అమితమైన చంద్రవలనను గలిగించును. ఇందులో ఉద్భవించు ఇది హిందూదేశమునందు ఉత్పత్తియగు నుపాధికలత, హిందూదేశ కెట్టుబడితో, హిందూదేశీయులచే తయారు చేయబడినది. విశేషమునందే వచ్చు జవాహరంజక మైన మందుకు సమానముగానుండును. బుడ్డి 1 కి భర రు 0-12-0 డబ్బు గాట్టు భర రు 8-0-0

Sharma Banerji & Co.,
43, Strand Road,
Calcutta.

జ్యోతిష రహస్యము

ప్రపంచము దెల్లెడలను మిక్కిలి జ్యోతిగాంచి యాశీః యోగ్యతాపత్రములను, సృష్టికేట్టును పొందిన ప్రాశస్త్య ప్రకాశకాశరాత్రిగారిచే రచియింపబడినది.

ఈ పుస్తక మెల్లవానికిని బోధపడుటలగా వికసించునులలో వ్రాయబడినది. ఈ పుస్తకము చదివిన ప్రతివారును యితరలసమానులకుండే రతుంతటతా నీ జ్యోతిష్ఫలగుడును. ఇట్టిపుస్తకము ముందెన్నడును ప్రచురింపబడలేదు. ఈ పుస్తకములో ననేక జ్యోతిషరహస్యములు, అనుభవ యోగములు జ్యోతిష్ఫలకవరకు తెలియజేసి పాఠకులు కలవు. ఒక్కసారి చూచిన వైది వ్రాసిన సంగతులు నిజమని మీకే తెలియును. ఈ పుస్తకం రు 2-8-0 లు పిరుక చిరువామాకు వ్రాయవలెను.

కలింగ జ్యోతిషనిలయము వాడనం, వికాఖిజిల్లా

గుంటూరు జిల్లాసంఘము

ఈ సంఘ కార్యనిర్వాహకసభ 18 తేదీ మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకు బాపట్ల యశవంజన మందిరములో గూడెను. శ్రీ యంత ఈవ్వక లక్ష్మీనారాయణగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

తీర్మానములు

1. గుంటూరు మండలసభ యీ సంవత్సరము తెనాలిలో ఆక్టోబరు నెలలో జరుపునట్లు తీర్మానించడమైనది.
2. గుంటూరుజిల్లాలో అధిక నీబ్బంది పన్ను కొన్ని గ్రామములలో కొంతమందివల్లనే వసూలు చేయటకు ప్రభుత్వమువారు సిద్ధరణ చేయుట వలన ఉద్యమవ్యాప్తికి భంగపరచుటకు యీమొత్తమును అధికపన్ను విధింపబడినవారు మాత్రమే చెల్లించుటలగున గాక రాష్ట్ర మొత్తముమీద గాని దేశము త్రముమీద గాని చెల్లించుటలగున అవసరమగు సేర్వాటులు త్వరలో చేయింపవలెనని యాకమిటివారు రాష్ట్రసంఘమువారిని కోరుచున్నారు.

3. ఆయా తాలూకాలలో కార్యనిర్వహణము వాగుగ జరుగుటకు తాలూకాసంఘములు ఏర్పాటు చేయవలయునని యు కమిటీవారు తీర్మానించుచున్నారు.

గ్రామమున కొక ప్రతినిధి చొప్పున తాలూకా సంఘమునకు గ్రామసంఘములచే నియమింపబడిన కార్యదర్శులును లేక యితర ప్రతినిధులును తాలూకాసంఘ కార్యస్థానమునుండి పది మంది ప్రతినిధులును సభ్యులుగా నుండురు.

ఈమార్పులన జిల్లాసంఘ ప్రకృతిబంధులలో జరుగవలసిన సవరణలను నూతనముగా సేర్పడు తాలూకా సంఘనిబంధనలను తయారుచేసి జిల్లాసంఘమునెదుట నుంచుటకు శ్రీయుత మాడభూషి వేదాన్త నరసింహాచారి గారిని కోరడమైనది.

18 తేదీ సాయంత్రము సభయొకటి జరుగుటకు నిశ్చయింపబడినది. అది బహుళలో జరుగుటకును అందు శ్రీయుతులకు సన్మానపత్రములు సమర్పించుటకును వైయుండెను. కాని సభ ప్రారంభించుటకునుండి హాజరు సభ్యులెక్కువగాను Obstruction to the Traffic అపు నని చెప్పిరి అందువలన అచట సభ జరుగలేదు. యశవంజనమందిరమునకు వెనుట నున్న భారీప్రదేశములో జరిగినది. నుమారు 1000 మంది సభకు వచ్చియుండురు. శ్రీ నారే వెంకటేశ్వరగారు అధ్యక్షత వహించిరి. లక్ష్మీనారాయణ నరసింహాచారి నూర్యనారాయణ గార్లకు సన్మాన పత్రము లొసంగబడినది. అందులకువారు తగిన ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ప్రజలనుతాము చేతువలసిన కర్తవ్యమును గురించి హెచ్చరించి కాంగ్రెసు నిర్వాహకార్యకర్తలనును జయప్రదముగ కొనసాగింపవలెనని కోరిరి. మరియు దేశమోక్షమునకు ఖద్దరే అధికార మనియు, ఎల్లవారును జాతిమతభేదములు లేక ఉపయోగించవలయుననియు ప్రార్థించిరి.

పిమ్మట, శ్రీవతి ఈవ్వక లక్ష్మీనారాయణగారు 80 శాతకమును గావించిరి. ఆనెకసంగతులను గురించి మాట్లాడి వివరకు శ్రీలు తనకు వ్యవధియున్న కాలమందు కడుకలయినని కోరిరి. మతీయు శ్రీలు ఎల్లప్పుడును ఖద్దరే వాడవలయునని హెచ్చరించిరి. తర్వాత తాను గుంటూరునందుచేయుచున్న పనినిగురించి చెప్పి అన్నిచోట్లను అట్లే శ్రీలు పని చేయవలెనని కోరిరి. సభ రాత్రి 10-30 గంటలకు ముగిసెను.

బహుళిమండి వచ్చినవారికి సోకర్యములు యేర్పాటు చేసినందుకు బాపట్లపురవాసులును శ్రీ శివ్వాసామీ సోమయాజులుగారును వందనీయులు.

సవయ్య X

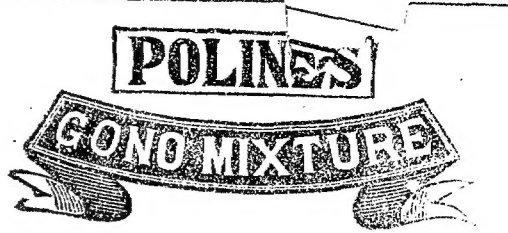
వైశేనుతో అంగమున పత్తిపుత్తియొకటి గుంటూరులో పెద్దెంబరు మొదటితేదీనుండి వెలువడును. సంవత్సరమునకు చందా రూ 4. అభిమానులందరును దానిని ప్రోత్సహింప వేడుచున్నారు. (స్వీయవిశేష)

నేనెలలో 11 తేదీని ప్రభుత్వసభనమునకు 45 ప్రాతినిధులకు దంపతులు వచ్చిరి

మామగూడిని జంపించుటకు 28 ఏండ్ల ప్రాయముగల నవాబుగారు యువకుడు ఉండియుండెను.

25 టి. దేశకావారిగారికి సర్వే కరుదము వొసంగినందులకు వారివారముగ తాలూకాసభ్యులు విందొసంగిరి.

రాష్ట్రప్రతినిధి మానసియులగు గావులమమారు బహ్య నరసింహేశ్వర శర్మగారితో 11 తేదీని విడిచి పునర్గత వివాద గించిరి.

18 సంవత్సరముల నుండి చాలప్రసిద్ధి తెందినది.

4 జోషము X శరీరము మెదలగు అన్నివిధములైన మలకు గాల్గరంటిగా చెప్పబడినది. ఇది నల్లపసిద్ధమైన రసమాలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక మాతాదు సేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని తీర్చును. అయిదు రోజులలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడలేదు. ఒక సేసామందు తేష్టించుకొని సేవించినపిదప శోగులకే అనుభవముమీద గుణమును తెలియగలదు. పోస్టుచార్జితో సహా బుడ్డి 1 కి రు 3-7-0 రండింటికి రు 6-10-0 మూడింటికి రు 9-12-0 మాత్రమే. [2458] ఈ త్రవములు యింగ్లీషులో వ్రాయుట యవశ్యికము

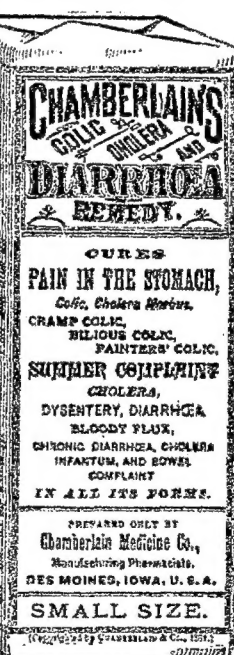
D. Polines & Co.
Chemists, No. 4 Harimohan Roy Lane
Calcutta.

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ తెల్ల పన్నీ రువువ్వ నబ్బు

చర్మమును మెత్తవచుచు సుఖముగ నుండును. సువాసనకు మనలకు గుణమునకు అద్వితీయును. ఇమిటేషనులను చూచి మోసపోకును. అన్నివర్షుల వర్తకులవద్ద దొరుకును. (4)

చేంబర్లెన్ గారి

శూలనొప్పి

అతి సార నివారిణి (2)

ఈ వ ధ ము ను సేవించుటచే

కడుపు నొప్పి, గ్రహణి, అతిసారము, శూలనొప్పి, పేగు సంబంధ మైన వ్యాధులు మున్నగునవి అత్యద్భుతముగా కురుచును. అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు దొరకును. 33

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength

If not, you are in urgent need of radical

remedy to regain your strength and

Manly Power

TRY BRISHYA JOGA

Prepared on the basis of Makaradhwaj

Gold, Musk, etc., in assimilable form.

It Guarantees Results.

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4. Per V. P. P. Rs 6-10.

THE Kalpataru Ayurvedic Works 94 Grey Street, CALCUTTA.

பெரிய பூங்கா

నాటక ప్రదర్శనములు

విచ్చలవిడిగా నాటకసంఘములు వెలువడివివిధనాటక ప్రదర్శనముల నెఱపుచున్న వర్తమానకాలమున వాటిపరిచయము నాంధ్రమహాశయల కిప్పుడు ప్రత్యేకముగ లిఖింప నవసరములేదు. నాటకసంఘములసంఖ్య దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. నటులు తండ్రిపండితులములగ వెలయుచున్నారు. నాటకరంగములు చిత్రవిచిత్రాకారముల కెలంగుచున్నవి. అనుదినమున ప్రదర్శనములు జరుపబడుచున్నవి. తిత్పరదర్శనముల గందర్పించుట జనులకు నిత్యకృత్యములలో నొకటియగు సాధారణపు బుద్ధియెహియినది. ఇందుల కనుగుణముగ సభనాతకవి కృతగ్రంథకర్తయగు గొంత చేకూరినది. వలయు పరికరము లన్నియు సమగ్రములుగ నిచ్చింది. కాని వీటిమాలమున ప్రకృతము లోకమున కెట్టి యుపయోగము గలుగుచున్నది వివర్ణింపము.

గొంతసేనవారమున నెలు జూచినను. మానవునకు నీతిని బ్రసాదించు సృష్టివైకల్యము పుష్కలముగనే బ్రదర్శింపబడుచున్నది. అటులనే నైతిక జ్ఞానభాగ్యసహస్థంబు లగు నానావిధమార్గదోష్టకాంక్షియై భాషాప్రపంచము మించుచున్నది. ప్రపంచనిర్మాణము పరమేశ్వరాయ త్రము. పరమేశ్వరప్రసాదలబ్ధ మహిమాసమృద్ధులగు పండిత ప్రకాండలకు భాషాప్రపంచము వాస్తవమగు రాజ్యము. ఈ రెంటికిని కలపలనందు విషయము లోకమున నొండెదియును దగు. కావున నీద్వితీయమునండియు మానవలోకము గ్రహింపబడిన నీతి యతిశయించియున్నది. అందు భాషాప్రపంచమున నొకమార్గము రూపక గ్రంథముల నుండి జనులకు ప్రదర్శనముల మాలమున గలపడగిన నీతిసెంతిదనుక రంగస్థలములు బోధించుచున్నదియో దెలిసికొనుట ప్రస్తుతాంశము.

సంస్కృతనాటకములు - ప్రయోగాలు.

భారత వర్తమానకు సంస్కృతము మాతృభాష. ఆభాషయందు సనాతనమహాకవి ప్రణీతిములగు ప్రాథమిక గ్రంథరాజములు వెక్కులు గలవు. అవి ఆయాకాలములందుండి బ్రదర్శింపబడుచుండెనో, లేదో చెప్పవలెను. నాధారములు జూపట్టును ఒకవేళ నొకనాటక మెప్పుడో బ్రదర్శింపబడినట్లు వెద్దియేనిదిదర్శనమున్నను తిత్పరదర్శనము సంగీతసాహిత్యనాటకకళావికారములను భావప్రకటనాదక్షులను, సవ్యాధిచిత్తములను, నగు నైతికాధికారులచే బ్రదర్శింపబడియుండును గాని సామాన్యజనుల ప్రదర్శింపబడియుండదు. ఒకవేళ గీర్వాణభాషనాటకములు యే కాలమునగాని నీతికళావశము లగువారిచే బ్రదర్శింపబడియుండు నెవల వారు ద్రవ్యాస్త్రనాటకములు గాని వారుగను నిరాదంబులుగను నుండి రసికాగ్రణులెన్నో బ్రాధింప నట్లు నాటకప్రయోగము నొనర్చినవారై యుందురు. పూర్వకాలమున బెద్దలగువారు నాటక ప్రదర్శనముల బాల్కనో లేదో, చెప్పజాలముగాని తెలిసినంతవరకు చిరకాలమునుండియు, నీనాటకప్రదర్శనము లాస్యప్రొట్టలనింపుకొనుచుండు పృథ్వి మనదేశమున సామాన్యజనుల పాలబడి యందుకలన దన భర్తమును పూర్వముగ నిర్వహింపలేకందెనని మాత్రము చెప్పక తప్పదు.

పూర్వచారపరాయణత

నాటకములయందు పాత్రధారణ మొనర్చు ప్రాచీనము మొగమునకు బూసికొని మగవారు ఆడువేషమును ఆడుచు గవేషమును వేయుట వారిముఖములు చూడరాదని తలంచి విముఖులగుచుండు పూర్వచారపరాయణు లగువారు మనలో నిప్పటికిని జాలవంది యుచునవలం గన్పడుచున్నారు. జాతి, నీతి, మతాచారధర్మములు త్రిశంఖ స్వర్ణఫలము ననుభవించుచున్న యిక్కాలమునగూడ నింక నట్టివారలంద కేవలవైదికయోగమై నిగమమార్గప్రవిష్టులగు జనులచే బ్రకాశింపబడిన పూర్వకాలమున యోగ్యులగు వారు నాటక పాత్ర ల ధరించి రంగస్థలము మెట్టుల యొకకళింపుగా నెంచియుండునని చెప్పట స్యము నకు దూరము కాదని తలంపనగును. లేనియెడల లోకమున నిప్పటి వలె యెప్పుడు నీతి భ్రంశ మై యుండలేదు గావున రంగస్థలప్రదర్శనముల వలన నీతిబోధించు నగత్యమక్కలపువారికి లేకుండ నేమో చెప్పజాలము. వీడియెలులన్నను చక్కని ప్రాథమిక గ్రంథకాములుండి గీర్వాణభాషాపారంగులై పాత్రధారణమున కర్హులగు వారలెందరోయన్న తొల్లిటికాలమున సచురులగు వారలు నాటక ప్రదర్శనములయందు దూష్టింభావ మూనుటకు యెద్దియేని బలవత్తరమగు కారణ ముండితిమను. దీనికి బ్రమాణము యెడలెఱిపి లేకుండ కాలవాహిని ననుకరించి వచ్చుచున్న వృధా

చారమే. సంస్కృతనాటకములు కేవల పతనయోగ్యములై, ప్రదర్శనావిచక్షులు లగువారిచే బ్రదర్శింపబడిన కారణమున గాఢజోలు సనాతనాంధ్రమహాశయముల నాటకముల నాటకములుగ నాంధ్రీకరింపక ప్రబంధ తైలినిగిది దింపిరి. సంస్కృత నాటకములు రంగస్థలముల బ్రదర్శింపబడినవియు (గానకృత) కవులందందు గూర్చిన యత్యుగానముల సామాన్యము ప్రదర్శించుచుండుటయు, దక్షులగువారెవరును నాటకరంగముల కెక్కునలవాటులేదని పరంపరగ దమకంటె ముందునుండియు వచ్చుచున్న ఆచారమును జింతించియు నాంధ్రకవులు నాటకగర్వనమును వదలిరి. కాని మాణియాభాషాభాంధనమువలన నన్నిటి తొలబాటు మనదేశమున నాటకప్రదర్శన పరిణామమును లిఖి నూతనభేదము లలవడినవి.

ఆంగ్ల సంబంధము

ఆంగ్లభాషాభ్యాసమువలన నాంధ్రయువకులకు బట్టువడిన యలవాటులలో నాట్యరంగస్థల పరిచయముగూడ నొక్కటి. ఈ పరిచయమువలన దేశమున నాటకముల విషయమున నెలకొనియున్న యభిప్రాయములు క్రమపరిణామము నందినవి. ఆంగ్లభాషాభ్యాసంబు విద్యార్థులు ఆంగ్లనాటక గ్రంథములను వాటిలోని భాగముల నుత్తమపుడు ప్రదర్శించుటతో నీయద్యమును నవీనరూపమును ధరించెను. ఆంగ్లేయు నాటక గ్రంథముల యందలి రచనాత్రైకాన్నిధికముల యభిరుచికొక్కొకపడుచు వాండ్ల యుత్సాహ మంతటితో నిలువక, దేశభాష నాటకగ్రంథాంతర ప్రదర్శనా కాయాహలంబు గలిగించి, అప్పటికి దేశమున బ్రదర్శింపబడుచున్న ఎటుకల ఏనాది నల్లవాండ్ర యత్యుగాన ప్రదర్శనముల గాంచినపుడు వారికి అనూను గలిగింపక గడంగెను. ఆంగ్లభాష సంబంధ మిటుల నాట్యరంగ సంబంధియగు నూతనోత్సాహము జనింపకేయ దొలబాటుల బట్టి పరిష్కారదులగు నాంధ్రులు రంగస్థల నిర్మాణాదికముల గురించియు సంస్కృతాంగ నాటకాను సగణంబులుగ నాంధ్ర నాటక గ్రంథరచనా కార్యకరణంబును గురించియు నాటక ప్రదర్శనముల గురించియు గడుంగడు శ్రద్ధాసంప మొదలిడిరి. అపూర్వనాటక గ్రంథనిర్మాణంబునకు మాణిగీర్వాణ గ్రంథములను రంగస్థలాలంకారము మొదలగు పనులకు బాంబాయి పూనా నాటక సమాజములవారి సంచారప్రదర్శనములను ఆంధ్రులకు మార్గదర్శకము లయ్యెను. ఇప్పుడు విశ్వంఖలముగ విప్రభించియున్న యీ యపూర్వనాటక రంగస్థల సంబంధము గురించియు ద్యమమేర్పడి యించుమించు నలుబది సంవత్సరములయొనని చెప్పబచ్చును.

ఆశయము

వైకేర్వాణబడిన నవీననాటకద్యమహామిది. నాటకములు చిత్రకళల జాతిలోనివి. చిత్రకళలు మానవసంఘమునకు నీతిని నచ్చానములను గలిగింప నుద్దేశింపబడినవి. కావున నాటకముల రంగస్థల ప్రదర్శన మొనర్చినవారికి మూలమున జనులకుసమరదేశములొనర్చి వారిబాంధ మార్గమునుండి తొలగించుట ముఖ్యధ్యము. కారణాంతరాటకమువలన దొల్లిటివారి పద్ధతినంత గాఢ బాటింపకున్నను దేశకాలపాత్రతల ననుసరించియు ప్రస్తుతము మనకార్యప్రాయముగనున్న ఆంగ్లేయదేశ మర్యాదగ గాంచియు మనదేశమున నూతననాటక ప్రదర్శనా యోగ్యము లగు రంగస్థలముల నిర్మించుటావశ్యకము. నిష్కలంక భావములతో ఒయలుదేర దీయబడి ఇహపర సాధనములగు సత్ఫలలను బొందుచే దీనియొక్క పరమాధిగాన నాటకప్రదర్శనముల వలన బాపమురా నేరదు. మఱియు నట్టి రుక్మకృత్యముగాదు. అను మహివాతయనుచే దొలబాటు విద్యదగగణ్యులచే నీ నూతననాట్యరంగ స్థాపన మొనర్పబడినది.

కవులు - నటులు - రసికస్థలములు

సరసభావ సమన్వితంబగు నీ నూతన నాట్యరంగ ప్రదర్శనోద్యమమునకు బాత్రముల బ్రదర్శనా యోగ్యములగు వాటిని రచించి యెసంగిన వారిలో బ్రథములుగ నెన్నదగిన వారు. కం. వీరేశలింగము, ధ. కృష్ణమాచార్యులు, దాసు శ్రీరామ పండితులు, దాసు నారాయణరావు, కొమె. రత్నకర్మగార్లును శ్రీయత వడ్డాది సుబ్బారాయుడు పంతులుగారు మొదలగువారును, ఉద్యమ ప్రారంభమున గంభీర తాండ్ల యాంధ్రభాషాభిజ్ఞులగు వెక్కురంగ స్థలప్రదర్శకముల బాల్కనో. భర్తరపు కృష్ణమాచార్యులుగారి కీర్తినిండుట దార్పణగ గొనవచ్చును. ఆంధ్రదేశ నాట్యరంగముల నలంకరించిన నటులలో కృష్ణమాచార్యులు గారును ఈమని లత్యుణ స్వామిగారును విఖ్యాతయతులై నాటకరంగములు జనాదరణమునకు బాత్రములగు నటులయొక్క యున్నారు. మొట్టమొదట నీ నాటకకాలము మత్స్యవ్రాత, గర్భపురి, బల్లారి నగరముల యందు నెలకొల్పబడినవి తొలచుచున్నది. ఈనాటక

సంఘముల నాదర్శముగ గొనియే తరువాత చిత్రాత్మక దేశమున నాటక సమాజములు స్థాపింపబడినవి.

పాత్రతా పాత్రతలు

ఇక నాటక ప్రయోగములందెల్లినారు భూమికల ధరింప బాత్రలలో, ఎవరుకాలో, విచారించును. ఇవిషయమున విస్తరించి వ్రాయుటకంటె, దాదాపు పునఃనెదొడ్డికిందట బ్రహ్మదేవలోతమ సమాజము (సంచారిత్రాస్య) నాటకము ప్రదర్శించుచున్న సందర్భమున లత్యుణస్వామిగారు నటుని ధర్మమును గూర్చి యుపన్యసించిన వాక్యముల గొన్నిటి నిట నూచించింజాలము వారిట్లువచ్చించిరి, “నాటకరంగస్థలమున వేషధారియై ప్రవేశించిన నానికి తొలుత భావపరిణామము కలుగవలెను. ఎట్లనః సారంగ భరణిభూమిక ధరించునాతడు తాను నిక్కపు సారంగధరుడనయే యనియు, అయ్యది రాజ్యహేంధ్రవరమనియు భావించి తదనుగుణముగ స్వాభావికముగ నటించవలెను; గాని, తానొక సుబ్బారావుననియు, సారంగధరుని వేషము వైచిత్రిననియు, తిన్నరందరు చక్కగా జూచి మెచ్చుచున్నారానియు, పుమాను దలంచుచు పదేపదే ప్రేతులవై పుణ్యాయుచు విక్రమముగ, వేషధారివలె నటించజనదు. స్వాభావికముగ నుండవలెను. ఈభేదము నే నటులు జాగ్రత్త గవనించవలెను. భావపరిణామాభాసులగు నటులు రంగస్థలమును బ్రవేశించిచేరి పవిత్రతరంబగు నమ్మోటు కళింకు గును. నాటక రంగస్థలము వాణిచువదేవికి విలాసనాట్యరదేశము! గాన నద్దాని నధిష్ఠింప దాంబిలు, వంచులు, చపలుకు, మోటులు, భీలు, విద్యాభూషణులు; గర్భితులు, త్రాగుబోతులు; ధనార్థ వాత్సల్యము మొదలగు దుష్టముల కధికారము లేదు-చక్కని భావ పరిణామాదీకు నులతలులు లిఖి, సౌఖిల్యములిగి, నీతిగలిగి, పాండిత్యముగలిగి, భీరుడై, తానొకవేషధారిని తలంపక నెక్కడ భూమికను ధరించి తనధర్మమును నిర్వహించునో వాడేరంగ స్థలమున నడుగిడదీకాం ఇయ్యలి న్నుపనిర్మాణనాటక నటుల కలగవలె వాక్యములు. దీనినికట్టి తొలుత నీనాటక ప్రదర్శనోద్దేశమంత పరిశ్రమంతయు భావించబడుచుండెనో ప్రదర్శనము లెంత నియమద్ధములగు, రమణీయములగు, నుండెనో యూహింపక జెల్లును. వర్తమానకాలము నలై వాక్యములకు గురియగు నటులెందరున్నారు? నియమముల నెంతదనకక చాటించుచున్నారు? గమనింపుడు.

అపారకలనము

ఏకార్థమైనను సంకల్పమునుండి క్రియాపాపముగ బరిణమించి యవలకమాభివృద్ధి గాంచి, చతురమతులగు మహామహుల ఆలంబమువలన నొన్నత్యమువహించుచుండవలెను. దేశియులును నట్టికార్యమున నొండొరుల మించుచు యీర్ష్యారహితమగు చక్కని విమర్శనా భావములచే నద్దాని నుత్తమ స్థానమున స్థాపింపకండంబవలెను. దేశాంతరముల యందిటులనే మహామహులగువారు కార్యశూరత్వము జూపుచు, దనుకును, దేశమునకును వస్త్రయు వాసియండగలుగుచున్నారు. భారతదేశ వివిషయమున సభమస్థానము నలంకరించుచున్నదినికల జూపక దగిన నిదర్శనములలో నిపుడు గర్వించుచున్న నాట్యరంగముల విషయము గూడ నొక్కటి.

నాట్యరంగములు నిరస నవలాగ్రంథములవలె ననుదినము నుత్పత్తియుగ బట్టుచున్నవి. చచ్చుచున్నవి. చచ్చినవి మరల నామాంతరముల ధరించి పునర్జన్మముగాంచుచున్నవి. శ్రీరంజనుజను, లోకానుభవ-విద్యాభూషణులగు నటులను పుంభానుపుంభులుగ దల నూపుచున్నారు. ధనబిల్లులగు వారిచే యదనని తలచి యేపదియంది యువకులతో మాత్రాపామముల నొడిచడజేసి, పోటీనాటకప్రదర్శనములనో; లేకస్వతంత్ర నాట్యరంగ స్థాపననో, నెలకొల్పుచు దీని నొక వ్యాపారముగ సాగింప దొడుగుచున్నారు. భవాక్షరణమే దీనికి వరమాధిగ నుద్దేశించిన వీరికి నాటకప్రకటనములును, ప్రేతుకలకారణోపాయ కరణంబులును ప్రాముఖ్యములుగాని, నాట్యరంగస్థాపనోద్దేశముల గూర్చిన పవిత్రాచరణంబు నందలి పట్టుదలహాస్యము. ఇట్టినాటక సంఘముల జేరియుండునటులును మానవేతనాదికములతో, తాత్కాలిక కట్టుములతో, తలలాగ్గి తుక్కింధరత్వమే పరమార్థముగా దలంచు స్వభావమునే సాధాణముగ గలిగియుండురు. నటులు సంగీత, సాహిత్య, నాట్యకాస్త్రాభిజ్ఞులు కాకు సరికదా; నిందులో నొక్కవిషయమున గూడ మంచి అభినివేశముగలిగినవారు తక్కువ. ఒకనికొకరుక సంగీతమున, సాహిత్యమునన్నయగు. సాహిత్యముండిన సంగీతము తెలియదు? ఇకవారి నాట్యవిషయమున మనము కాన్త్రముతో బోల్చి చూడరాదు. ఇదివర్తమాన కాలపు నటుల యొక్కయు నాటక సమాజముల యొక్కయు స్వభావము తెలిక జ్ఞాన బోధయే పరమాధిగా దలంచి యోగ్యులగు వారిచే దొలత సాగింపబడి ప్రాధాన్యపంద నుంకించు చున్న యీభవిత్రోధ్యమమున, భవార్జనమే బ్రధానముగా బెట్టుకొనిన సామాన్యులు అప్రాధులును నగు వారు ప్రవేశించి కుద్ధసంకల్పముల దార్పణంబునందుచే నాట్యరంగములకు నుండితుల స్రాపు వీడినది. సామాన్యుల స్వాధీనమైనవి. ఏవిషయమైనను దానిని నడపునట్టి నాయకుని యోగ్యత ననుసరించి పేరుగాంచుచుండును. కావున

గొప్పవారి నాయకత్వమునండి తొలగి సామాన్యుల పాలన బడిన నాటిక ప్రదర్శనోద్ద్యమము తొల్లిటి వానిక గోల్పోయెను. నాటికములన్ని వినుపు. నటులైనవో అనూయ. మొత్తముమీద విచారించిన నాటిక సంబంధము గలవారితై దురభిప్రాయములు. నాటికములు పడుచువారంద్ర బాడుచేయు చున్నవను వదలరులు, జనసమూహమున వ్యాపించు చున్నవి ఇవిధముగ మహాదారాశయములచే స్థాపించబడిన నాటిక రంగ స్థలములకు జ్ఞానలకు దుర్విధులగు నటులు క్రియారూపకములకు సహృదయుల గల్గించుచు యిప్పటి నాటికములకు యత్నగానముల నాటిమన్ననయు లేకుండ జేయుచున్నార. ఇవిషయమును గురించి శ్రీ హరిద్రక్షభాపాధ్యాయు లిట్లు వ్రాసి యున్నారు.

“...ప్రస్తుతము దేశమునందున్న “థియేటర్లు” నిజముగ నాటికరంగములు కావు. ఈ థియేటర్లలో జేరునది చాలవరకు ఇమిపురానివారు. చిత్త సంస్కారములేనివార. ఎట్టి వ్యాసంగములేనివారు వీరికి నాటికము అభివ్యయము అననది ఒకవిద్య కాదు. జీవనోపాధికొనుట జేయు రసహీనమైన ఒకవ్యావృత్తి. ఈ థియేటర్ల మేనేజర్లు సామాన్యులకు భవాళల పాపకారులై యుందురు. ప్రస్తుతనాటికరంగము భయంకరమైన వ్యాధి యని ఎల్లరంగీకరింపక తప్పదు.

అనగములు

నియమ శూన్యములను, కలమభావ సంయుక్తములను, నగు రంగస్థలముల స్థాపించి సంవదల గోల్పోయి, తాముచెడి యితరుల చెడగొట్టె, భిక్షాపాత్రము బాణితల మలంకరింప వీధుల గ్రుమ్మరువారి బెక్కుర నేడు మనము జూచుచున్నాము. తలిదండ్రుల, గురువుల నుల్లంఘించి అర్థాంగుల నలజడి గుం దించి నాటికముల పిచ్చితో మునిగి తేలుచు తమ కీర్తి నెలుంగ క నశించుచున్న యువకుల ననేకుల నిలకించు చున్నాము. తమ జాతీయచారములను విగర్జించి, నాటిక రంగ స్థలముల సందర్శించిన పాత్రలకు గలిగినటువంటి కట్టు, బొట్టు, జుట్టు లను ధరించి జాతీయభిమానము చూరలేట్టుచున్న స్త్రీలను, పురుషులను గజనించు చున్నాము. కూనరాగముల కలవాటు పడి చదువు నన్ను జేసికొని వ్యర్థమైన విద్యార్థుల గాంచు చున్నాము. ప్రకృతకాలమున నాట్యరంగములవలన గలుగు చున్న అనర్థకములను, కవియెట్లు కలుగుచున్నవి. అధికారము చాలనివారు రంగస్థల నిర్మాతాదికముల బొల్లనుటకలగ్య రంగస్థల మెక్క నధికారికానివారు రంగస్థల మెక్కుటవలన నటులకును, సమాజములకును నియమములు లేనందువలన.

నూతన నాట్యరంగము

ఇపుడున్న రీతిని నాట్యరంగము అందిన యేని హరింద ఛటోపాధ్యాయుల దనినట్లు నీ “థియేటరు” వ్యాధిశాకమును నీచాతి నీచస్థితిక కేగలదు. కావున పూర్ణసంస్కరణ మావశ్య కము. నటులను, నాటికరంగములను శుద్ధ సంస్కరణముల గాంచి పరిశుద్ధత నొందవలసియున్నారు. అపుడుగాని నాటిక రంగములు కోభింపజాలవు. అపుడుగాని నటులు మహానటు లను కీర్తికి భాజనులుగారు అపుడుగాని జనలకు నాటికముల వలని యుపయోగము బోధపడుదు. అపుడుగాని పూర్వుల యుదారాశయములను మనము కార్యరూపమున నిర్వహించిన వారము గాబాలము. అందులనగాని దేశమాన్వత్వము కపిం పజాలదు. గావున “నూతన నాట్యరంగ” స్థాపనమావశ్యకము.

కొనికొనెన బాలకృష్ణయ్య.

ఆయుర్వేద పంచరత్నములు

1. చిరట అనవ: సుధ్వజ్యరముల తప్పక బరిహర్య దివ్య వధము. సీసా రు 2. రు 1-4-0.
2. మధుమూత్ర భంజని: మధుమేహము, బహుమూత్రము, కుక్షనష్టము, కుసుమకోగముల నిర్మూలము చేయ సుజీవినీ కుధ తులం రు 15.
3. సిద్ధ ఫిక్తరద్వజ: ఆకాల జరాప మృత్యుభయముల తొలగించు అమృతకల్పము 15 పా|| రు 4.
4. శంకరత్నై: కుష్టు చర్మవ్యాధుల నిర్మూలము చేయ అనలాత్త్రము రు 1.
5. మంత్ర కవచము: మహా ఋషిప్రీత్య నర్వసిద్ధిదాయక మంత్రావధరనాయనిక ప్రక్రియ. తానేజు 3 అణాలు.

ఈ కటలాగు ఉచితము. చూచితిరవలెను.

ఆయుర్వేదరత్న బి. కేశవనారాయణ, మేనేజింగ్ ప్రొఫ్రయటరు.

మెస్సర్సు. బి. యన్. రావు బ్రదర్సు వారి ఆయుర్వేదావధాలయము, బరంపురం.

వరకవిషయములు

మద్రాసు

మారకపు రేటు

ఎక్స్‌చేంజి
బాంకి తెల్లగాకితు ప్రాన్యఫరు 15 19/32 పెన్నీలు
బాంకిడిమాండు (డ్రాపులు) 15 5/8 పెన్నీలు
లండను డిమాండు (డ్రాపులు) } 15 25/32 పెన్నీలు
బాంకి కోనుగోలు రేటు }
మాడు నెలలవాయిడా (డ్రాపులు 15 15/1 6 పెన్నీలు
ఆరు నెలల వాయిడా (డ్రాపులు 16 1/8 పెన్నీలు
కలక్తా మార్కెటు

కలక్తా ఆగస్టు 15 మంగళవారము

వత్తి:—బెంగాలు నాగపూరు రూ 470
డబ్బారు 885
కనోరాం 18
జంపవారి:—ఆంగ్లో ఇండియా 868
యస్. యల్. కెపు 16/4
నాపురా 45

మారకపు రేటు

ఎక్స్‌చేంజి, బాంకి తెల్లగాకితు ప్రాన్యఫరు 15 21/32 పెన్నీలు
డిమాండు రేటులు—15 11/16 పెన్నీలు

బొంబాయి

శేరుమార్కెటు

బొంబాయి ఆగస్టు 15 మంగళవారము

సామంకాల ముగుసకి నాటాలధరలు యాక్రిందివిధమున

నిలచియుండెను.
అశామదాబాదు అద్వాన్య రూ 2965
బొంబాయి కాటక్ 1110
బొంబాయి డ్రెయింగు 1425
నెంట్రలు ఇండియా 505
నెంచరి 782
కొలాబ లాండు 2290
కెనెంటు 275
కరింభాయి 2000
డెవిదు 1785
ఫజులభాయి 1850
ఇండియాను బ్రిటింగు 205
ఇంకోరు మాల్వా 710
కోహినూరు 2770
నూన్కెటు 897
వెరలు 1047
ఫోనిక్సు 925
సింనెట్సు 812
నాపుర్ 840
స్వదేశీ 5010
సాన్వా 1200

ఇతరవాట్లాలు

తాతా హైడ్రో—రూ 855
తాతా నిరను అండు స్టీలు (ఆర్డినరీ) 57
" " (డిఫ్డెన్) 195
తాతా ఆయిలుమిల్సు—47
నెంట్రలుబాంకి—86/12
తాతాబాంకి—15/8

మారకపు రేటు

ఎక్స్‌చేంజి:—బాంకి తెల్లగాకితు ప్రాన్యఫరు 15
[5/8 పెన్నీలు
డిమాండు రేటులు—15 21/32 పెన్నీలు

గుంటూరు టెంపరరీ సబుకోర్టులో

ఫయల్ బి. ఎస్. 142/17, ఇ. పి. 147/21
వాదులు:—మంత్రివాది నుబ్బారాయుడు వక్తరాం.
ప్రతివాదులు:—మంత్రివాది తిరుపతమ్మ వగయిరాలు
ఈ సంబంధంలో 1 ప్రతివాది మంత్రివాది తిరుపతమ్మకు
డిక్రి వారంటులలో పేరుకు నోటీసు ఎన్ని పర్యాయములు
చేయించినను బాకీ కావటంలేదు. తిరిగి వాయిడా 21-8-22 అయి
వున్నది. అవాయిడాలోజు సవరు ప్రతివాది బాపట్ల కమకోర్టు
లో ఫగలు 11 గంటలకు హాజరయి అక్షేపణలు తెలుపుకో
వలెను. లేనియెడల ఎక్స్‌ప్రార్ట్ గా విమర్శింపబడును. (271)
కొండుూరు సత్యనారాయణ, బి.ఎ.బి.ఎల్, బారట్ల,
వాదులతరపు స్టేడరు.

ఆంధ్ర మహాసభలు

చిత్తూరునందు జరుగనున్న ఆంధ్ర మహాసభకు కవి శిఖారుణులును, దేశసేవకులును, సుప్రసిద్ధులును, నగు ఉమర్ అలీసా కవిగారు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడుట శ్రేష్ఠము. అందుచే హిందూమహమ్మదీయ సమ్మేళనమునకు :దర్శన మేర్పడ గలదు. ఇదివఱకు జరిగిన ఆంధ్ర మహాసభలకు ముసల్మాను సోదరు తెగ్యును అధ్యక్షుల వహించి యుండలేదు. చిత్తూరు ఆహ్వాన సంఘమువారు కర్తవ్యమును గుర్తించెనరుగా! ఇకను ఆంధ్రరాష్ట్రసభకు పల్నాటి పీఠులును, స్వాధీశ్వరులును, దేశభక్తాగ్రణ్యులును, నగు ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు తప్ప నొరులెగ్యును దగరు. లక్ష్మీనారాయణ గారిని గౌరవించుట యనగా ఆంధ్రభూమిని గౌరవించుట యగును. ఈ రహస్యమును ప్రతిమండల కాంగ్రెసు సంఘము వారును గుర్తించి లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారి నీకృతగౌరవకు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనెదరుగాక!

అహ్వానసంఘమువారు ఇతరరాష్ట్రములవారిని తొందరపడె యెన్నుకొనక ఆంధ్రరాష్ట్రములోనివారినే ఆంధ్రరాష్ట్రసభకు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొని ఇతరులను ఉపన్యాసముల నివ్వటకు గాను పిలిపింపవచ్చును. ఇక ఆంధ్రమహాసభ యున్నది. ఈ సభకు శ్రీచితి ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణగారు గాని, లేక దేశభక్త వెంకటేశ్వర్య పంతులుగారి ధర్మపత్ని సుబ్బమ్మగారుగాని, లింగంగుంట బుచ్చిలక్ష్మమ్మగారుగాని (దేశభక్తని కుమార్తె) అధ్యక్షులుగ నుండుట చాల మంచిది. చిత్తూరు నారీయలు యుక్తాయుక్తములు గమనించి కర్తవ్యమునకు గడంగెదరుగాక! కోన వేంకటరాయశర్మ

చెన్న పురి బజారుధరలు

ఆగస్టు 16-వ తేదీ బుధవారము.

- (1) ధాన్యములు
దరియాలు బా 1-కి XX 16 మొదలు 18 కలకు
బియ్యము బస్తాలు
కుసుమ తెనాలిని ,, ప 45 x 45 14-8-0 15-0-0
నెల్లూరిని ,, డిటా 17-0-0 17-8-0
డిల్లీని ,, డిటా 16-0-0 18-0-0
రాగులు ర. 164 బస్తా 1-కి 10 8-0
సువ్వులు ,, 26-8-0 27-0-0
- (2) పప్పు ధాన్యములు
కందులు బస్తా 1-కి 195 ర. రు 18-8-0 15-0-0
నెనగలు ,, డిటా 14-8-0 15-8-0
పెసలు ,, డిటా 14-8-0 15-0-0
మినుములు ,, డిటా 15-8-0 17-0-0
ఉలవలు ,, డిటా 164 10-8-0 11-8-0
- (3) నూనె వస్తువులు
సువ్వులు నూనె బా 1-కి రు 190-0-0 200-0-0
నెయ్యి ను 1-కి రు 18-0-0 మొ 22-0-0
కొండాపురం చేరు నెనగపప్పు బా 1 కి 62-0-0 62-8-0
యితరప్రదేశము రు 54-0-0 55-0-0
చేరు నెనగనూనె గానుగ బా 1 కి రు 180 మిషన్ నూనె 125
అముదము నూనె బా 1 కి రు 128-0-0 129-0-0
- (4) చిల్లర వస్తువులు
చామపసపు బా 1-కి XX 39, 40
కురపసుపు ,, రు 105-0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరిని) బా 1-కి XX రు 28—82
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 50, 55
కాళవాస్తీ పాయకట్టు మణుగు రు 70, 77
బెల్లము బా 1-కి XX 16, 15
పాతవి చింతపండు XX 11 XX 12 కొత్తవి XX 17, 19
- (5) ఇనుము:
పట్టాలు రఖం బా 1 కి రు 35, 36-0-0
చదరం రు 37-0-0
రవుండు రు 36-0-0
- (6) లోహములు
వెండి 10) తులూకు రు 98-4-0
బంగారము, తులము 1-కి రు 26-8-0
సవరను 1-కి రు 17-1-0
ఇత్తడి బా 1కి రు 325-0-0
రాగ డిటా రు 360-0-0
అస్కా చెక్కర బ 1-కి రు 46-12-0, 47-0-0
- (7) రంగులు
సింహంమార్కు 20 డిక్రీలు అందరు పిపా 100
డిటా 16 డిటా 87-0-0
కోటి క్రిష్ణడు 20 108-0-0 105-0-0

దేశీయ వార్తలు

టంగుటూరి ప్రకాశంగారు మున్నగువారిపై మాననప్రస్తుతావా

కల్లికోట సబ్జిజిత్రిపు-ప్రకాశంగారు మున్నగువారు 6000 వరిహార మియ్యనలను

దేశబంధుదాసుగారికి స్వాగతము-దాసుగారి ప్రత్యుత్తరము

దాసుగారికి నవజీవనుపత్రిక స్వాగతము

బాబు మోతీలాలు ఘోషుగారికి చాల జబ్బుగానుండుట

కలకత్తాలో ఖద్దరుప్రదర్శనము. సర్. పి. సి. రేగారి ఏర్పాటు

డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారి విమదల-కడలూరులో గొప్పస్వాగతము

కలకత్తాకారాగృహమున విస్తవము-ప్రభుత్వ ప్రకటనము

అసహాయవాదియగు ఒక జమిందారునకు ఒకవత్సరము విడిచిపెట్టు

అఖిల భారత కాంగ్రెసు ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ సంఘము

బారిష్టరు అభయంకరుగారి సాక్ష్యము

ప్రకాశంగారిపైని హిందూపత్రిక

పైని మాననప్రస్తుతావా

ప్రకాశంగారు 6000 సు ఖర్చులు నియ్యవలెను

హిందూపత్రికవారు 1000 లును

ఖర్చులు నియ్యవలెను

కల్లికోట సబ్జిజిత్రిపు

శ్రీమంతు టంగుటూరి ప్రకాశంగారు, కల్లికోట సబ్జిజిత్రిపు, కలకత్తా, కేళవనీయ, ఎల్. ఎ. ముద్రాపాత్రయ్యగారు వైనను హిందూపత్రికాధిపతివైనను దక్షిణ మలబారు పోలీసు మాఫర్మెంటు బట్టపాలెములో 1921 లో జరిగినవిషయములను గూర్చి తెచ్చిన మాననప్రస్తుతావాలో ప్రకాశంగారు మున్నగువారు 6000 రూపాయలను ఖర్చులను హిందూపత్రిక వారు 1000 లను ఖర్చులను నియ్యవలెనని కల్లికోట సబ్జిజిత్రిపు జిల్లాకోర్టు (18 వ తేదీ) తీర్పుచెప్పెను.

తిరువాన్కూరు సంస్థానము

మహాత్మా గాంధీ గారు

దివాను రాఘవయ్యగారి ద్వేషము

ప్రభుత్వభాష లకు కొంతమంది నిరసకొద్దోర్పులకు గాంధీ మహాత్ముని పక్షినామశ్రేణికి భయంకర ముగియబడుచున్నది. బి. క. వి. హి. రంగ. స. భ. లో సంస్థానోద్ధోర్పు లు లో నొకరు గాంధీ మహాత్ముని ప్రశంసించినందులకు తిరువాన్కూరు సంస్థానము దివాను రాఘవయ్యగారికి పట్టరాని ఆగ్రహము గలిగినది. మహాత్ముని నిరసించినందులకు సమాధానము తెలుపవలెనని ఫి. చెన పుచ్చుకోననున్న దివాను పేసెన్గూరు కృష్ణయ్యంగారిని సంస్థానము వారదీగిరిని తిరువనంతపురమునండి మా విలేజిరి తెలిపెను. వై. మెట్టెకాచాకల ఉద్యోగి లకు కలుగు నుద్యోగప్రాల్భ్యమున కిది అతీతావధ కాబోలు! అమాయకులగు విద్యార్థులపై వైసెవల విజృంభణమును సుచరించిన రాఘవయ్యగారు అసహాయాద్యప్రకర్త క్లాసును తెల్లు సహింస గలుగుచు: వారాయడా అని స్మరించిన వారి నందరిని కిడించుటకు హిందూకళ్యపు డాక్టాపించెనని పురాణము లలో గలదని విమరుదుము భక్త్యత్రేయగు భరతభూమి యందు పుట్టినవారు గూడ విష్ణుమూర్తయను వదలి హిందూకళ్య పున మార్గమునే అనుసరించుచున్నట్లున్నది (స్వరాజ్య).

విదేశవస్త్ర బహిష్కరణము

కాన్పూరు సంఘము

కాన్పూరు విదేశవస్త్ర బహిష్కరణ సంఘమువారు అతిశాంతముగను మైత్రీచేడకుండను కార్యమును నెరవేర్చుకొనిరి. తమ వాగ్దానము నతిక్రమించిన గొప్పగొప్ప విదేశబట్టల వర్తకులందరును మనఃపూర్వకముగ పశ్చాత్తాపమును వెల్లడించిరి.(స్వ)

అఖిలభారత కాంగ్రెసు

ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ సంఘము

అభయంకరుగారి సాక్ష్యము

కొన్ని ముఖ్యభాగములు

అఖిల భారత కాంగ్రెసు సాయంసంఘభ్యుదయ వారిష్టరు అభయంకరుగారు వాక్తురమున ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘమువారికి తన అభిప్రాయములను వ్రాసియచ్చెను "అసహాయవాదులు కానన కథలలో ప్రావీణ్యమును బడసినవో అనేక లాభముల కవకాశముగల పరిస్థితులు అతిప్రముఖనే ఏర్పడవచ్చు. జనసామాన్యమునకు స్వరాజ్యయిన నేమా తెలియదు. తెలియక పోవుటచే వారు స్వరాజ్యమును గూర్చి విపరీతభావములను కలిగియున్నారు కాన ప్రజలలో ఆయాప్రాంతముల వారికిగల ప్రత్యేక పుంజులును గూర్చి కాంగ్రెసువారు, కాననకథలలో తమ ప్రాబల్యముచే ప్రజల కనుకూలములగు తీర్మానములను చేయించినవో కాంగ్రెసు పక్షమున ప్రజల కభిమానపథికమగును వ్యవసాయదారులు మిల్లుల పనివారు మున్నగువారి సహాయము లేకుండ, కాంగ్రెసువారికి కాన్పూరు చేపూరుగాన నట్టి తెల ప్రజలకుగల యజ్ఞుల నీతిగా తొలగించి కాంగ్రెసువారు ప్రజల ఆదరమును బడయవలెను. ప్రస్తుతమున్న న్యాయశాస్త్రము సరికాతేనన్నను దాని ప్రకారముగూడ కలంటిరుట కొన్ని మాట్కలు గలవు వానినిగూడ కాంగ్రెసువారు తీసివేయుట అన్యాయము. కేవలము కార్యాచరణములే కష్టముల పాలగుటయే కలంటిరుట విధియగుట అనుచితము. ప్రతివ్యక్తికిని ఆత్మరక్షణ సాధనం త్ర్యమును సర్వేశ్వర యొగంను హిందూమతము, న్యాయశాస్త్రము, మానవస్వభావముగూడ నామాట్కను సమర్థించుచున్నవి. మానవస్వభావమునగల దుర్మయము పూర్తిగా తొలగినంతవరకు పంచాయతీ న్యాయస్థానముల ఉత్తరువులను ప్రజలనుసరించుట చేయగల అధికారము పంచాయతీలకు కలుగ నంత కాలము నా, మా నవు ని కి ప్రాణ విత్త సంబంధములగు మాట్కలు లుండునంతవరకు సంఘమును సందర్శించుటకు ప్రభుత్వమువారి న్యాయస్థానముల నుపయోగించు కొనక తీరదు. భరతఖండవాసు లిప్పుడు స్వరాజ్యముకొరకు పోరుచున్నారగాని రామరాజ్యముకొరకు కాదు. మధ్య రాష్ట్రములు ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు సంసిద్ధముగ లేవనియే నా అభిప్రాయము. మధ్య రాష్ట్రములందు చెజ సాల లలో రాజకీయ ఖైదీల కెట్టియి బ్బుండులును కలుగుచున్న ట్లేవరను తెలుపలేదు. కాంగ్రెసు అసహాయ విధానము విఫలమగునని నెనుకనే వెళ్ళుచుండి నూచించిరి. వారు నూచించినట్టి విఫలమైనదని యొక్కతీర్థి తీర్మానములనునే స్పష్టమగుచున్నది. అందువలన దానియందు ప్రజలకు విశ్వాసము తొలగిపోయినది. ఇప్పుడు ప్రజలకు మరల విశ్వాసమును కలిగింపవలెనని "ఎట్టిస్థితిలో వైసెను ప్రతికారముగూడదు. ప్రజలను కాంతముగ ననుభవించుటయే కర్తవ్యము" అను పద్ధతిని పరిత్యజించి "ప్రతికారమును ఆచరణకు తేవలెను" కష్టముల ననుభవించుటకు ప్రతిఘటన ప్రతికారముల నొసర్ప నవకాశమే లేదు. మొత్తము మీద పద్ధతి ఆచరణసాధ్యముగా నుండవలెనగాని పెట్టచేదాంతములమీదను ఆస్తిక నియమములమీదను ఆధారపడగూడదని అభయంకరుగారు వ్రాసిరి.

డాక్టరు వరదరాజులు

నాయుడుగారు

కడలూరు చెరసాలనుండి వదలబడు

స్వాగతము

14 వ తేదీని (ద్రవిడరాష్ట్ర) తిలకు అనివిభాగ్తి గాంచిన డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారికి కడలూరు చెరసాల ద్వారమునకు కాంగ్రెసు నాయకులును ప్రజలును భుజమగు స్వాగత మొసంగిరి. ఏ ఏడలోపున నాయుడుగారు రెండుసార్లు కార్యాచరణ మొనరించిరి. చాలమంది శ్రీమంతుడైనవారికి కచ్చి స్వాగత మొసంగిరి. వరదరాజులు నాయుడుగారి భార్య యు, దండ షాణి పిల్ల గారి భార్య యు వారి పిల్లలును మరెవ్వరనుండి శ్రీమంతు నాయుడుగారికి స్వాగత మొసంగిరి. ద్రవిడ రాష్ట్రములో వివిధమండలముల వారు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ నాయుడుగారికి 12 సన్మానపత్రములను సమర్పించిరి. జయజయభ్రమలు మిన్న ముట్టుచుండ శ్రీమాన్ నాయుడు శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, శ్రీమాన్ రామస్వామి నాయకరు యు బండివెళ్ళిరి. మంగళ వాద్య ఘోషములు భజనలు చేలగుచుండ డ్రాగెంపు సాగెను. రామార్జునులందు నిష్కలములగు గృహములు కలయంపులు చల్లి రంగులను దీప్తి తోరణసతాకాద్యలంకారముల గావించిరి. కల టీను బాతీయతాకములను భరించి వారులుతీరి శాంతముగ వెంటనవదిరి (ద్రవిడ రాష్ట్ర) మన కలంటిరు దిశములను మొదట ప్రారంభించినవారు డాక్టరు నాయుడుగారు. వా రాతిభ్రమన కొనంగి న తొండర పడై నా మమును కలంటిరుట సార్థకము చేసిరి. ఎట్టి ప్రోత్సాహమును లేకుండ పాపరప్రజలుగూడ వేలకొంది కచ్చిరి. నాయుడుగారిపట్ల ద్రవిడరాష్ట్రమువారికి గల ఘన భక్తిని నూచించుటకు తిరువూరులో జరుగనున్న మహాసభ కధ్యక్షునిగా నాయుడుగారికి నియోజింపవలెనని కడలూరు నుండి సింగారమేలు వెట్టిగారు వ్రాసిరి.

స్వాగతవివరములు

14 వ తేదీ ఉదయమునండియు కడలూరులో ప్రజలు కాపరుకొండలయొద్ద నున్న చెరసాలకు స్వరాజ్య భిలాపను పతాకముల చేబూని పోసాగిరి 8 గంటలు కాకముందే జయలు ద్వారమునకు వెదగుంపు చేరెను. రాష్ట్రమునందన్ని ప్రక్కల నుండియు నాయకులుగూడవచ్చిరి. 9-30 కు తలుపులు తెరిచిరి. 1921 అక్టోబరునండి 9 నెలలు కార్యాచరణముననున్న నాయకుడవును సమాజసంహాసముతో వెలికినచ్చెను. మహాత్మాగాంధీకి జయ, డాక్టరరదరాజులు నాయుడుకి జయ, అనునివాదములు చేలగెను. పుష్పగర్వముగూగునెను. ఖద్దరు మాల తెగిరెను. శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, సింగారు మేలువెట్టి, ఆరణి గుబ్బాపాత్రయ్య శాస్త్రి, కళ్యాణ గుండర మొదలూరు, ఇ. వి. రామస్వామి నాయకర్ ఆదివారాయణశ్రేష్ఠి, జి. రామచంద్రనాయుడు (వరదరాజులు నాయుడుగారిబావ), కె. ఎస్. ముద్రాపాత్రయ్య (రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కార్యదర్శి), తిం. వెంకటాచలపతి, వెంకటకృష్ణశర్మ, రామ స్వామిరెడ్డి, రాజంపెట్టి, ఎం. కె. ఆచార్య, ఆర్. చిన్నపిళ్ళ, శ్రీనితి రామయ్యయ్య (మామవరం) గార్లును మరివెక్కుమంది పురుషులును శ్రీమంతు నాయుడి గారికి స్వాగత మొసంగిరి. నాయుడుగారి మారేంపుతో ప్రాత కడలూరులో నాయుడుగారి భార్య యును పిల్లలును నిరసించుచున్న గృహమునకే తీసికొనివెళ్ళిరి. 14-15 తేదీలను నాయుడుగారు కడలూరులో నుండి యుపస్థానించెదరు. పిమ్మట 16 వ తేదీకి చివరంబరమగును, 17 వ తేదీకి ఆగోడురును 18 వ తేదీకి నెలముకును వెళ్లెదరు. సి. రాజగోపాలాచారి గారు కలకత్తానుండి స్వాగత మొసగుచు త.తివార్త సంపిరి. మరివెక్కుమందిగూడ తంతివార్తల సంపిరి.

ద్రవిడరాష్ట్ర మహాసభ

డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారి అధ్యక్షత

ప్రముఖులనూచన

తిరువూరులో నెవ్వెంబరునెలలో జరుగబోవు ద్రవిడ రాష్ట్రమహాసభకు డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడు గారిని అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనవలెను. ఆయన తిరువూరునివాసి గాడు నెలము నివాసిగాన నా ఆక్షేపణ అనవసరమని శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు టి. వి. కళ్యాణగుండర మొదలూరు, ఎం. కె. ఆచార్య ఎం. సింగారు మేలు వెట్టి, టి. వి. రామచంద్రశెట్టి, ఈ. వి. రామస్వామి నాయకరుగార్లును మరివెక్కుమందియు కలసి ప్రకటించిరి.

ఈ నెల 18 మొదలు 20 వ తేదీలకును కలకత్తాలో
నాన్నా జడ్డవసరిన జరుపుట నక ప్రస్తుత చంద్రకాన
వీర్యాలు చేయుచు వ్పారు. అద్దేలేండ్ దుకాణదారులకు స్థల
మియ్యలదను. ఇద్దరులను ప్రతిజలను ప్రదర్శింపబడును

ప కటనము

రేపటికినము శ్రీ కృష్ణజయంతి యగుటచే,
ఆంధ్ర పత్రిక నెలువడదు. సంపాదకుడు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ ఆగస్టు నెల 16-వ తేది

బుధవారము

ఉక్కు చట్టము

లాయడుజార్జిగారి ప్రసంగము సహకారము నందు కొత్తయలజడిని పుట్టించినది. కఠిననిర్బంధప్రయోగములు వారిని కడలింప జాలకబోయెను. ప్రపంచమునందెల్ల నుత్తమ పురుషుడని ప్రఖ్యాతిపడవిన గాంధీమహాత్మునివంటి పరమసాధువుగవుని ఆరు సంవత్సరములపాటు కారాగృహమునకు బంపినపుడయినను, వారియందు కడలిక గనుపించలేదు. మాంటాగూగారి రాజీ నామాయయినను, సామాన్యముగానే గడచిపోయె ను. లాయడుజార్జిగారి జడిమిపుమాత్రము, విపరీత సంచలనమునకు కారణ మగుచున్నది. ఇందుకు కారణ మేమి? లాయడుజార్జిగారు దెలిపినసంగ తులు కొత్తవా? సంస్కరణముల ప్రయోజన శూన్యత ఇదివరకు గోచరింపలేదా? ఏదిక్కునకు మరలినను దాటరానిహద్దులు ఇంతకుమున్ను గను పింపలేదా? ఈహద్దుల దాటి స్వరాజ్యమును సమీపించుటకు సాధ్యపడదని వెనుకనే బయల్పడి యుండలేదా? ఎన్నిమారు లీసంగతులు వెల్లడి గా లేదు? సామాన్యజ్ఞానముగలవా రందరకును ఈ సంగతులు తెల్లముగ దెలిసినవే. ప్రజాసామాన్యము ఈ సంగతులను గ్రహించి ఎన్నికలను బహిష్కరించి యుండెను. వాగ్దానములను భంగపరచుట కిదికొత్త యా? 1858 సంవత్సరమునుండియు ఎన్నిప్రకట నలు వెలువడియుండలేదు? వీనిలో నెన్ని సఫల మయ్యెనో, అనుభవము, దెలిపియుండలేదా? అంత దూరము పోనేల? యుద్ధారంభమున లాయడు జార్జిగారు మహమ్మదీయులకు జేసినవాగ్దానములు భంగపడుటచేతనేగదా, కిలాథత్ సమస్య ఇంతటి తీవ్రరూపము దాల్చినది. ఇంతలో నిది మఱపుడగి లేనా? ఇంతవరకును ప్రవేశ పెట్టుచున్న స్వల్పసంస్క రణములయినను, అధికారుల యభ్యంతరముల వలన ప్రయోజనరహితము లయ్యెను. రిప్పును ప్రభువు ప్రవేశ పెట్టిన స్థానికస్వపరిపాలనము గాని, మార్లైప్రభువు ఏర్పరచిన సంస్కరణములు గాని, మాంటాగూగారు నెలకొల్పిన ద్వంద్వపద్ధతి గాని, ఇందువలననే నిరుపయోగమయ్యెను. సివిలుసర్వీసు యుద్యోగులు వీనిని ఆచరణలోనికి రానిచ్చినగదా, యవి సఫలమగుట! ప్రజాశయములకు వీరు మొద టినుండియు దూకుతై ప్రవర్తించుచుండి రనుట అనుభవైక వేద్యమే.

అట్టి సివిలుసర్వీసు యుద్యోగులే, హిందూ దేశ పరిపాలనమునకు ప్రధానాధికారులు లని లాయడుజార్జిగారి రీతిరూపమున వ్యక్తీకరించియుండిరి. వీరికే "ఉక్కుచట్ట" మని పేరిడి యుండిరి. ఈ చట్ట మును కడలించిన, హిందూ దేశపరిపాలనము తునక లగు నని, వాక్రుచ్చి యుండిరి. వీనిని పోషించి గౌర వించిననే సంస్కరణములు నిలుచును. ఇందుకు

సంసిద్ధులయినవారే శాసనసభలలో బ్రవేశింప వలయును. తరితరులకు శాసనసభలందు స్థానము లేదు. అతివాదులు వీనియందు జొచ్చునెడల, సంస్కరణములు రద్దగును. ఏలనన, సంస్కరణ ములు పరిష్కారము ప్రవేశ పెట్టబడినవి. ఆ పరీక్షకు నియమము లేవ్వయో, లాయడు జార్జిగారు నిరూ పించిరి. లాయడు జార్జిగారి నిరూపణ సహకార వాదుల నెంతదీర్ఘాంతుల జేసినను, నిరాకరణావ లంబుల కట్టివీరినను గలిగించియుండలేదు. మాంటు ఫర్డు రిపోర్టును కొంచెము జాగ్రూతతో జదివిన వారి కెల్లను, ఇట్టి పరిస్థితు లుదయించు నని వెను కనే పొడగట్టెను. సివిలు సర్వీసువారిని పొగడు టకు దానియందు ప్రత్యేకప్రయత్నము జరిగెను. పిమ్మట వారివేతనములు వృద్ధి జేయబడెను. పెన్ను ను లు అల్ల వెన్నులు మొదలగునవి హెచ్చు జేయబడెను. ఎప్పుడు పట్టిన నప్పుడు ఉద్యోగమునుండి లేచి పోవుటకు వీళ్లు కల్పింపబడెను. ప్రజాశయములు లకు ఇట్టి ప్రోత్సాహము గలుగుటయు, నిజదేశాభి మానులకు కారాగృహశిక్షలు విధింపబడుటయు జూడ, పరిపాలనావిధానస్వభావమెట్టిదో తెలుపకనే తెలియుచున్నది. "పరీక్ష" యను పదము నుపయో గించినందులకు, లాయడు జార్జిగారిని పలువురు నిందించుచున్నారు. కాని, సంస్కరణప్రణాళికను దే ఇట్టి భావము గోచరించినది. బాధ్యతాయుతప్రభు త్వము పరిపాలనాదర్శ మని సంస్కరణశాసరము నూచించిన మాట నిజమే. సాధ్యభాముని ప్రకటన యందు స్వరాజ్య మను పవిత్రత బ్రమును వాడిన మాటయు సత్యమే. కాని, స్వరాజ్యదర్శమును సమీపించుటకు మెట్ల నన్నిటిని నిర్మించువాధ్యతను పార్లమెంటు సభయే హించునంతవరకు, సంస్క రణములు పరిష్కారముననే దాల్చుచుండును.

స్వయంనిర్ణయాధికారము ప్రజలకు చేజిక్కి నంతవరకు, ఒడుదుడుకులెన్నియైనను తటస్థించును. నిలుకడలేని వాగ్దానములకు విలువ యుండదు. లాయడు జార్జిగారు ఇప్పు డొక విధమున బలికిరి. హిందూ దేశమునందలి సంచలనము గని, తమ యర్థ మది గాదనియు, సంస్కరణములను రద్ద జేయు నుద్దేశము తమకు లేదనియు, రేపు మరల దెలుప వచ్చును. కాని, ఎంతకాల మీ రీతిని రాజ్యాంగ ప్రముఖులవ్యాఖ్యానములను ఆశ్రయించియుండుట? గాంధీమహాత్ము డి సంగతి నిదివరకే గనిపెట్టి, స్వయంసహాయమంత్రమును భారతజాతికి బోధిం చెను. ఆ మంత్రపువిలువ దెలియనివారిని, లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగము తలక్రిందుల జేయుచున్నది. అందలి రహస్యమును గుర్తించిన వారికి, లాయడు జార్జిగారు ఆశ పెట్టినను, నిరాశగలిగించినను, ఒక్కటే. పరిస్థితులు మారి, ప్రజల స్వరాజ్యపు హక్కును గుర్తించవలసినతరుణ మే తెంచినపుడు, లాయడు జార్జిగారి రండుకు వెనుదీయువారు గారు. ఐరెండు సమస్యను పరిష్కరించుటకు కొంతకాలమునకు పూర్వమే, లాయడు జార్జిగారు రోషపూరిత మగు నుపన్యాస మిచ్చిరి. ఆ యుపన్యాసము జదివిన వారు, లాయడు జార్జిగారి రెన్నికరియినను ఐరెండు సమస్యను పరిష్కరించుట కంగీకరింతురా యను సందియము దోచెను. లండను పైమ్మ పత్రిక సయి తము, లాయడు జార్జిగారి అవ్యక్తప్రసంగమును ఖండింపవలసినవచ్చెను. కాని, ప్రాప్తప్రసంగము జరిగి ఎంతకాలమో గాకమునుపే, సికాఫీను ప్రతినిధు లతో లాయడు జార్జిగారు సంధిజేసికొనుటకు తల పెట్టి, క్లౌవేషను నేర్పరచిరి. పిమ్మట, సంధి గుడిరెను. మంత్రాంగవేత్తలు సమయమునకు దగిన ప్రసంగముల గావించురు. తాత్కాలికప్రయోజన ముల నాశించుచుండురు. లాయడు జార్జిగారి

ప్రసంగముగూడ నట్టి ప్రసంగములలో నొక్కటియే. ఇందువలన హిందూ దేశము కలవరము జెంద నవసరము లేదు. ఇతరు లెవరయినను తీయని మాటలు చెప్పిన, వెంటనే ఉప్పుంగుటకును అవసరములేదు. ఎన్నియక్కట్టులు సంభవించినను, స్వధర్మము నాచరించుటయే భారతీయుల విద్యుక్త ధర్మము.

నిరాకరణోద్యమము చేసిన యుత్కృష్టమగు మేలు ఎద్దియో ఇప్పుడు గోచరమగుచున్నది. ఇత వరకును, ప్రజాశయములను సఫలపరుచుటకు ఆంగ్ల రాజ్యాంగప్రముఖులు సంసిద్ధులు గాకున్నను, తీయనిమాటలతోను, పదవాక్యమత్కృతితోను, గంభీరాశయప్రకటనముతోను, కాలము గడపుచు వాగ్దానములనుమాత్రముకొన్నింటిని జేయుచుండిరి. వీనిభ్రమలోమునిగి, దేశముచాల కాలము క్రిందటివర కు తనధర్మమును గ్రహింపజాలకబోయెను. సహాయ నిరాకరణోద్యమము, ఇట్టిమునుగునుతోలగించుటకు కారణభూత మయ్యెను. సత్యము వెల్లడియగునటుల జేసెను. బ్రిటీషుప్రముఖులు తమహృదయమును వెల్లడిజేయక దప్పదయ్యెను. తమ మనోభిప్రాయ ములను వారు మర్చిము విశించి తెలుపనయినను దెలుపవలయును. లేనియెడల, ప్రజలకోర్కెలనయి ననుసఫలపరుపవలయును. వేరొక మార్గము లేదు. ఒక వంకప్రజాభిలాషలను సఫలపరుపక, వేరొక వంకతను నిజాభిప్రాయములనయినను వెల్లడి జేయక, సంసిద్ధము గనుండుట కికిమీదవలనుపడదు. లాయడుజార్జిగారు సంస్కరణములను సత్యమును ఇంతతీవ్రతలో వెల్లడి జేయవలసినవచ్చుటకు, నిరాకరణోద్యమ ప్రతిభయే కారణముగాని వేరుగాదు. ఇది నిరా కరణోద్యమవిజయమునకు ఫలిత మని ఎన్న వచ్చును. సరియగుదృష్టితో దేశపరిస్థితులను పరి కించువారికి, లాయడుజార్జిగారి ప్రసంగము నిరా శనగాని అలజడినిగాని గలిగింప నక్కరలేదు. బ్రిటీషుమంత్రవర్గము తన నిజహృదయమును వెల్లడి జేసినది. అందుచే ప్రజలకర్తవ్య మెద్దియో మరింత స్పష్ట మగు చున్నది. ప్రజాశయసాఫల్యమునకు ఇప్పుడే ఎక్కువ ఆశ గలుగుచున్నది. ఉక్కుచట్ట ములు, దాని నడ్డగింపజాలవు. "ఇదియే హిందూ దేశ పు భాగ్య మైనయెడల, సంస్కరణములను అసలే ప్రవేశ పెట్టుకుండ నుండవలసినది. జాయింటు కమిటీ రిపోర్టును నిరాకరించి యుండవలసినది. బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారింతవరకును నిర్వహించు చున్న కార్యములను తమకు ఒప్పుగింతపెట్టెదరని, భారతీయు లికమీద ఆశపడ నక్కరలే"దని లీడరు పత్రిక లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగమును గూర్చి వ్యాఖ్యానము జేయుచున్నది.

అట్టి యాశ భారతీయులకు ఇదివరకే దొల గిన దని లీడరుపత్రిక ఇంతవరకును గ్రహింపకుం డుట శోచనీయము. ఈ సంగతిని దెలిపినందులకు గాంధీప్రభుత్వము లీడరు పత్రిక దూషణమున కింత వరకును గురియయిరి. లాయడు జార్జిగారి ప్రసం గము, లీడరు పత్రిక కేమి, బిసెంటుగారి కేమి, శాసనసభ్యుల కేమి, మితవాదుల కెల్లర కేమి, భ్రాంతిని దొలగించినది. కాని, వీరికను సహాయ నిరాకరణము నవలంబించుటకు మాత్రము ముందుకు రాకున్నారు. వేరొక ఫలప్రద మగు పద్ధతినయినను సూచింపజాలకున్నారు. ఇంతవర కును సహాయనిరాకరణోద్యమమునకు విముఖుడగు నుండి కాంగ్రెసు వ్యవహారములందు పాల్గొనకున్న జిన్నాగారు బొంబాయినగరమునం దుపన్యసించుచు దేశీయులు ప్రభుత్వముపై నాధారపడియుండుట తప్పునియు, తమపైనే తా మాధారపడి యుండ వలయు ననియు, స్పష్టము జేసిరి. ఇకనయినను,

సహకారవాదులు స్వయంసహాయవ్యవస్థను గ్రహించి, పరావలంబనమును మానుచో, లాయడు జార్జిగారు దేశమునకు మహాపాపకారము గావించిన వారయ్యెదరు. కర్తవ్య మేమని, దేశము మరల నాలోచింపవలసినపని లేదు. లాయడు జార్జిగారి ప్రసంగమువలన గలిగిన క్రొత్తవ్యవహార మేదియు లేదు. ప్రజల కింతవరకును గాంధీ మహాత్ముడు బోధించిన సత్యమే, లాయడుజార్జిగారి ప్రసంగము వలన మరింత పరిస్థులు మగుచున్నది. సహాయ నిరాకరణకార్యక్రమమును పట్టుదలతో కొనసాగించిన కొలదియు, ప్రజాశయన్యాయమును, పరిపాలనావిధానపు నిరంకుశత్వమును మరింత బాగుగ వెల్లడియగును. పిమ్మట, హైందవసమస్య పరిష్కార మగుటకు కాల మెంతయోపట్టదు. ప్రజాశయములను నేడు తృణీకరించిన లాయడు జార్జిగారే మరి కొంత కాలమునకు వానిని సమర్థించుటకు బూనక పోరు. ఇల్లెండుసమస్యను పరిష్కరించిన విధముననే హైందవసమస్యను గూడ పరిష్కరింపకమానరు. జయపజయములు ప్రజల కృషిపై నాధార పడియుండునే గాని, లాయడు జార్జిగారి అగ్రహానుగ్రహములపై నాధారపడియుండనేరవు. శాసనసభలలో అలివాడు లుండుటకు లాయడుజార్జిగారు సహించకు గావున, వారిని సాధించునిమిత్తము నిరాకరణవలంబులు శాసనసభలలో జేరవలయునని సత్యమూర్తి ప్రభుత్వము బోధించుట కడు విచిత్రము. లాయడుజార్జిగారేర్పరచినవలలోనికే, భారతీయులూడబ్రవేశింపవలయు ననుట, విరుద్ధముగ నుండును. భారతీయుల యుద్దేశము స్వరాజ్యమును సంపాదించుటగాని, లాయడు జార్జిగారినిగాని మరి ఎవ్వరినయినగాని సాధించుటగాదు. సంస్కరణములు మంచివాగావా? శాసనసభలు స్వరాజ్యము నొసగానాలేదా? ఇదియే ప్రశ్న. ఇందుకు ప్రత్యుత్తరము తెలిసియేయున్నది. శాసనసభలును, సంస్కరణవిధానమును స్వరాజ్యసంపాదనకు బనికిరావని, అనుభవము తెలుపుచునేయున్నది. ఇట్టిస్థితిలో, జాతీయవాదులు శాసనసభలలో జేరి ప్రోద్బుచ్చుట వలన, తమ పక్షమునకుగాని, దేశమునకుగాని లాభము జేయజాలరు. లాయడుజార్జిగారి ప్రసంగమునకు గినుక వహించువారు, ఒకవలసిన జవాబుకట్టియే కలదు. అది, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికి తమ యావచ్చుకొని వినియోగించుటయే. అంతయ గాని, ఒకమారు విస్మరించిన శాసనసభలలో మరల బ్రవేశించుట, స్వరాజ్యసంపాదన కింతవరకును జేయుచున్న ఘనప్రయత్నములను విడనాడుట యగును. భారతీయులలో నన్నిపక్షములవారును ఇంతటినుండియైనను ఏకాశయబట్టలే, భ్రమను విడనాడి, సుతంత్రకార్యదీక్షాతత్పరులై, స్వరాజ్య సంపాదనకు బూని, మహాత్ముని సందేశమును సఫలపరచి, మాతృభూమిని దీర్చుకొందురుగాక! వారి సత్ప్రియత్వములను భగవానుడు సఫలీకృతము జేయుగాక!

బర్దోలీ కార్యక్రమము

—:~:~:~:—

మహారాష్ట్ర పక్షము

మహారాష్ట్ర పక్షమువారు బర్దోలీ కార్యక్రమమును చులకన జేయుట శోచనీయము. శాసనసభా ప్రవేశము విషయమై అభిప్రాయభేద ముండవచ్చును. స్వయంసహాయముపై మాత్రమే ఆధారపడియుండవలయునను నూత్రమును అంగీకరింపక బోవచ్చును. అంతయగాని, సహాయనిరాకరణోద్యమమున కాధారభూత మగు స్వయంసహాయకార్యక్రమమును అసలే తృణీకరించుట మాత్రము

అసభ్యముగ నున్నది. ఏజాతీయునినను, నిర్మాణసాధనము నవలంబించిన గాని, స్వరాజ్యసాధనము కట్టజాలదు. ఇతరుల యనుగ్రహముపై నాధారపడియుండుట వలన, స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగనేర దనుట నిర్వివాదాంశము. లిబరలు పక్షమువారు చేసిన పాపబాటిదియే. అట్టి పాపబాటునకు మహారాష్ట్రీలుగూడ లోనగుట, సాభావ్యముగ దోషము. నిరాకరణోద్యమమును నెలకొల్పుటకు, భారతీయుల దృష్టిని నిర్మాణమువరకు మరల్చుటయే గాంధీమహాత్ముని ముఖ్యోద్దేశము. జాతీయనిర్మాణమునందు, రాజకీయ ఆర్థికసాంఘికవిభాగములను గావించుటకు వీలులేదు. భారతజాతి ఔన్నత్యస్థితి గాంచవలె ననిన, అన్నిభాగములను పెంపొందవలయును. జాత్యైక్యతపై స్వరాజ్యసిద్ధి ఆధారపడియున్నది. అందుచే జాత్యైక్యతకు ఆటంకముగ నున్న నిరోధములన్నియు తొలగిపోవలయును. అవి సాంఘికము గావచ్చును. ఆర్థికము గావచ్చును. రాజకీయము గావచ్చును. అస్పృశ్యతాదోష నివారణము, కద్దరు నిర్మాణము జాతీయ విద్యావ్యాపకములకును, స్వరాజ్యసిద్ధికిని సంబంధము లేదని చెలుపుట హాస్యాస్పదము. ఇండియన్ సోషలిస్టుల సామ్యమితవాదపత్రిక యయినను, శాసనసభలలో బ్రవేశించుట కంగీకరించుచున్నను, బర్దోలీ కార్యక్రమమును నిరాకరించుట కంగీకరింప కున్నది. ఈ విషయమై మహారాష్ట్ర పక్షముతో నేకీభవింపకున్నది. “సాంఘిక రాజకీయ కార్యక్రమములను జతజేర్చుచు, ఒకదానిని ఇంకొకదానిలో నంతర్భాగముగ జేయుటయందే, గాంధీ మహాత్ముని గొప్పతనము గనుపించును. తాత్కాలిక ప్రయోజనముకొరకు తాత్కాలికసాధనముగ సహాయనిరాకరణోద్యమము నిర్మోహబడినది. బర్దోలీ కార్యక్రమమును నిర్మించుటమాత్రము, అద్భుత రాజనీతికుశలతను చెలుపుచున్నది. ఇంతకుమున్ను ఇంతటికుశలత భారతదేశమునందు గనుపించియుండలేదు. అహింసను, బర్దోలీ కార్యక్రమాంశములను, స్వదేశీయందు చేతితో నేసినట్టిగాని మిల్లులో జేసినట్టిగాని వస్తువులను జేర్చి విశాలపరుపబడిన కద్దరు అంశమును, ఇకిముందునుండియు ఎట్టి జాతీయోద్యమము నుండియైనను తొలగించుటకు వీలులేదు” అని ఇండియన్ సోషలిస్టు రిఫార్మరుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. మహారాష్ట్ర పక్షమువారు దూరమూలించి, జాతీయనిర్మాణమునకు ముఖ్యాధారభూతమును, స్వయంసహాయపోషకమును, స్వరాజ్యసిద్ధికి ప్రధానసాధనమునగుబర్దోలీ కార్యక్రమపు విలువను గ్రహించి, దానిని సఫలపరుపబూనుట మిగుల శ్రేయస్కరము.

“హింద్” వార్తాపత్రిక

“హింద్” అను ఆంగ్ల వారపత్రికను లాహోరులో న్యాయవాదిగ నుండిన జి. యస్. దారాయనువారు లండనులో బ్రచురించుచున్నారనియు, భారతజాతీయోద్యమమునకు హింద్ పత్రిక మిగుల సేవజేయుచున్నదనియు, దీనికి తగినప్రోత్సాహముండుచో ఇతను ఎక్కువ అభివృద్ధిజూపగలదనియు అందుచే భారతీయులు తగుసహాయము జేయవలయుననియు, హర్షి మెనుగారు బొంబాయి క్రానికలుపత్రికకు వ్రాయుచున్నారు. హర్షి మెనుగారి హెచ్చరిక సఫలమగునని భావించెనము.

తిరుచనాపల్లిలో తెల్లవారుజామున పాలక్కరైలో అగ్నిప్రమాదముచే తేయాకు దుకాణములు తగులబడినవి. నైకిలు దుకాణము గూడ అంటుకొనెను. విస్తారము నష్టము రాకుండగానే అగ్ని చల్లార్చ బడినది.

స్థానికవార్తలు

ఆఖిలభారత మహిళా విశ్వవిద్యాలయము—పూనా:—ఈ విశ్వవిద్యాలయ సభ్యుల (ఫెలో)లో నొకరుగా చెన్నపురిలో యిండియన్ రిపబ్లికన్ ట్రైబ్యూన్ లకు జి. వి. నరేంద్రగారిని ఎన్నుకొనిరి.

శ్రీజయంతి-ఒక ఆక్షేపణ:—చాల పంచాంగములలో వైష్ణవులకు శ్రీకృష్ణజయంతి శ్రవణ 17 వ తేదీ గురువారమని వ్రాయబడినది. దానిని బట్టి దొరతనమువారు 17 తేదీ సెలవుదినమని ప్రకటించిరిగాని శాస్త్రప్రకారము సెప్టెంబరు 14 వ తేదీని శ్రీ కృష్ణజయంతిని జరుపవలెనని యొక వైష్ణవుడు వ్రాసెను.

శ్రీమతి సరస్వతీ బాయిగారి కాలక్షేపము:—గొడ్డేహాల్:—ఈ సెల 17 వ తేదీ గురువారము (శ్రీకృష్ణ జయంతి) సాయంకాలము 4-15 కు బార్జిటపురు ఆర్మీనియసు వీధి, వై. ఎం. వి. పి. గోడ్డేహాల్లో శ్రీమతి పి. సరస్వతీ బాయిగారిచే శ్రీ కృష్ణజయంతిని జరుపవలెనని యొక వైష్ణవుడు వ్రాసెను.

పోలీసుఇన్స్ పెక్టరు, రివాల్వర్లు:—పోలీసు ఇన్స్ పెక్టరు కె.బి. ఇన్స్ పెక్టరు హ్యాటిలైన యున్నప్పుడు ప్రభుత్వమువారిచే కష్టముచేయబడిన రివాల్వరును గాని ట్రైబేటు రివాల్వరును గాని అందుకు కావలసినవందు సామానును దగ్గర నుంచుకొనవచ్చునని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు. (ప్రచురణసంఘము).

ప్రధానామాత్యుని ప్రసంగము - బహిరంగ సభ:—ప్రధానామాత్యుని ప్రసంగమును ఖండించుటకై చెన్నపురిలో పౌరసభ జరుపబడునని నిశ్చయింపబడినది. ఈ సభ 17 వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము ఐక్యోదయా పబ్లికహాలులో జరుగుననియు. టి. వి. శేషగిరి ఆయ్యరుగారు ఆధ్యక్షావహించెదననియు ప్రకటించబడినది. అన్ని రాజకీయపక్షములకు చేరవారు కనీసం రారలయినది సమావేశమును కొరచున్నారు.

మహాత్ముని నిర్బంధ దినము:—ఈసెల 18 తేదీ సాయంకాలము 5 గంటలకు తిరుగిక్కేసి సముద్రతీరమున బహిరంగసభ జరుగును. లాయడుజార్జిగారి ఉపన్యాసము గురించియు, కాంగ్రెసు సభ్యులుగ చేరవలసిన ఆవశ్యకతను గురించియు వాడుకలు ఉపన్యాసించెదరు. సభలో ఉద్భవస్తుములు విక్రయింపబడును. సభ్యులు చేర్చుకొనుటయరు. ఇంతవరకు కాంగ్రెసు సభ్యులుగ చేరనివారు ఆ ఆజ్ఞానులందఱో సభకు రావలయునని వి. చక్రెకల్లెగారు కోరుచున్నారు.

డాక్టరు రేవ్ బహదూరు శత్రుగారు చాలబట్టుగ నుండుటచే ఆయనగొడుగు తొడిగిరిని జూదుటకు అలవాదమున కేగుచున్నారు.

హాజీ యాత్రికులు పోయిన సంవత్సరముకంటె ఈసాలకు తగ్గిరి. 1919 లో 20980, 1920 లో 4081 మందియు వచ్చిరి. ఈసాలకు 3975 మంది మాత్రమే వచ్చిరి.

బొంబయి ప్రభుత్వమువారి యనుమతిమీద కరాచీపార్టు ట్రస్టువారు లండనులో ఒక్కొక్క డిపొజరు 100 పౌనుల చొప్పున 383000 పౌనుల ఋణమును లండనులో జేసెదరు. నూటికి ఆరుపౌనులు కడ్డీ ఋణముజేసిన నాటినుండి 50 ఏండ్లలోపుగ తీర్చబడును.

కీ|| శే|| సర్. వి. థాకర్సీగారు మలబారు సహాయక సంఘమువారు ఈ సానుభూతి లేఖకు కీ|| శే|| సర్ విత్తవాస్ థాకర్సీగారి భార్యకు బంజిరి:—

సర్ విత్తవాస్ థాకర్సీగారు గొప్ప వాడగుదు. మలబారుప్రజలకు కష్టకాలమున గొప్ప సహాయ మొనర్చిరి. వేలకొలది శ్రీశువుల ప్రాణములను గాపాడిరి. అట్టి మహానీయాను అకాలమృత్యువునాత బడిరి. మీకు గల్గిన భర్త నియోగమునకు మా సానుభూతి నందించుచున్నాము.

గిమ్మాలో గల్గిన కొత్త సెంట్రల్ టెలిగ్రాఫు కార్యాలయమును పూజాబు గవ్వరుగారు సుదర్శించిరి.

పదేశ వార్తలు

మిత మండలి సమావేశము

సప్తపరిహారమునకు భగ్నమగుట

అస్థిరము అధికస్థిరమైన చర్య

లండను ఆగస్టు 15:—సప్తపరిహార సమస్య సంబంధించి నందరినీ మిత్రమండలి సమావేశము భగ్నమయ్యెను రూఢిగా లేబుపడినది. సమావేశమునందే మధ్యాహ్నము అస్థిరముగా రిక్తికస్థితి వైచర్యము జరుగెను. చర్యను ప్రభుత్వ గనులను వైచర్యమును గురించి యడవులను, మిత్ర మండలికి మొదటగా నవలె నవలెయ్యమనై సమావేశము నందు సమాధానము కుదుర్చుటయే సమావేశము భగ్నమగుటకు ప్రధాన కారణము. నై మిత్రులను విధించినయెడల మిత్రమండలికి చాలాధనము పనునాడునని పోయింకేను వాదించిరి. ఇందు వలన అధిక మొత్తము రాదనియు నీవని మిత్రమండలి వశపరుచుకొనినయెడల గను-పరివారు సమ్మెకట్టుదు రనియు ఆంధ్రులే సప్తము వచ్చుననియు బ్రిటీషు ప్రతినిధులు వాదించుచుండిరి. ఇట్టి రెద్దియములు కొన్ని మాత్రముతో పరాను యభిప్రాయము నంగీకరించెను.

సప్తపరిహారముల వాయిదా

ఈ యడయమున సాంజుకు, హయాషి, ప్రధాన మంత్రిలు, సమావేశమున, చర్యను లకు తాత్కాలిక వాయిదా వ్యవస్థ నొసగవలెననియు, మూడునెలలలోగా నీ విషయమై తుది తీర్మానమును దెలుపవలెననియు నానందరత్నమున నూచించబడినది. పూచీలు పుచ్చుకొనకుండ వాయిదానొసగుటకు సాంజుకేరగారు నిరాకరించిరి. బ్రిటీషుమంత్రిగారు వారిని సమావేశమై ఒక ప్రకటనను గావించెదరు. అస్థిరము అధికస్థిరముల విషయము విచారణ జరిగకు జాతీయమిత్రులకి సంబంధించి సమావేశమున తీర్మానింపబడినది.

సమాధానములు

సమావేశము భగ్నముగా పూర్వము లాయడుబార్ని పాయింకేరుగార్లకు సమాధానము కుదుర్చుటకు గాను పాంజరుగారు ప్రయత్నించుచు సభను ఆనవారములనకు నిలిపియుంచవలెనని నూచించిరి. లాయడుబార్ని గారయి కంగీకరించిరి. ఈలోపల చర్యనీ తన వాయిదాలమొత్తమున జైలించుచుండవలెనని పోయింకేను తెలిపెను. పాంజరు, లాయడుబార్ని గార్లయి కంగీకరించుచు, ఈలోపల వాయిదాల జైలించవలసినది తేనిది నవ్వ పరిహార సంఘము వారి నిర్ణయమునకు కడల వలెనని నూచించిరి. కాని పాయింకేరుగారు సమ్మతించలేదు. అంతటితో రాయబారములు ముగిసెను. ఈ విభేదముల వలన మిత్రమండలి యొక్క విశ్వరూపులకు భంగము గలుగుననెమో యను భయము, తరువాతి అస్థిరము అధికస్థిరముల చర్యయందు సాంజుకేరగారు గూడ పాల్గొనుటకే, నుపశమిలెను. పరాను, ఇట్టి పరిణామము లేవు బయలుదేరి వెళ్లుటకు ప్రయత్నించుచుండిరి.

జర్మనీకి గడవుమొనగుట

పారిసు, ఆగస్టు 14:—జర్మనీ రెపుచెల్లించవలసిన మొత్తమును చెల్లించుటకు ఈ చర్యకు పరిష్కరింపబడునరకు సప్త పరిహారసంఘమువారు నడవు నొసరిరి.

ప్రత్యేకములములు

లండను ఆగస్టు 14:—జర్మనీ రెపుచెల్లించవలసిన 20 లక్షల రుపయలను వార్తావార్తములలోగా చెల్లించవచ్చునని ఆర్థిక సంఘమువారి నూచనను మిత్రమండలి సమావేశము వారంగీకరించుటకే, జర్మనీ, ఫ్రాన్సుల వాణిజ్యవారముల జైలించు విషయమున సమాధానము కుదిరెను తరువాత వివిధరాష్ట్రములవారు తమకు రాకులనీ బాకీలనుకురించి బాక్సీకి ప్రత్యేక యొడంబడికను గావించుకొనెదరు. కాని వీనికి సప్తపరిహారము వారి అనుమతివొందవలెను. ప్రభుత్వమున క్యూగిను పోయింకేరు గార్లు ఇందుకు సమ్మతించలేదు. కాని తుదకు సమ్మతించిరి.

లాయడుబార్ని గారి విశ్రాంతి

లాయడుబార్ని గారు వార్తావార్తములను విరామమున గడపుటకు తన గామునునకు విశ్రాంతినిచ్చుటను నిడిచి యవమాన పరిచి నని సమావేశమున తీర్మానించునను బయలుదేరెను. లాయడుబార్ని గారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు దాను ప్రతినిధుల సమావేశమున ద్వైపదేవతలనయి, అదివాంమున, అత్యవసరమైనదప్పు పని జేయుటకు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమునకు పంగీకరించదనియు, ఒక దినము విశ్రాంతినిచ్చియెడల ప్రతినిధులు తరువాత చర్యకు లగి యుండునను తలంపుతో నల్లగావించితి ననియు తెలిపెను.

కీ॥శే॥ నార్దుక్తి ప్రభువు

వార్తాపత్రికల ప్రశంస

లండను ఆగస్టు 14:—నార్దుక్తి ప్రభువు చర్యకుదత చాల కాంతముగ గడచెను. గురువారమున, ఫించివారిసి మెట్టి యందు సమాధియొనర్చుటకు పూర్వము వెనుమినిస్తరు అజ్ఞేయం దంత్యక్తియలు జరుగెను.

నార్దుక్తి ప్రభు తీ వి త ము ను వర్ణించుచు. నా కొనర్చిన దేశ సేవను ప్రశంసించుచు సాయంతనపువార్తాపత్రికల యందు దీర్ఘ వ్యాసములు ప్రకటించబడినవి. నార్దుక్తి ప్రభు వేయే ముద్యమములకు దెంతయధికముగ పాల్గొనినా పార్తాపత్రికా ప్రపంచమున మూర్తి మాత్ర డ్లక్షానమున వహించిన విశిష్టతలు దెలుపుచుండెను.

ఇదినింగు న్యాయ" పత్రిక నల్ల అంచులో ప్రకటించబడినది. ప్రభువు పుటయంతయు కీర్తి శేఖరి చార్మకమును ప్రకటించుటకు వినియోగించబడినది. అతని నిరంతరకృషిని, కార్యదీక్షను, ప్రశంసించుచు, అతడు వార్తాపత్రికా ప్రపంచమున నిరంతరముగ మెలగడిచాడనియు, ఇతనిల బోధకు నెంతమాత్రమునా దెనిపింపబడుటకు దెలుపుచుండెను.

నార్దుక్తి ప్రభువు వార్తాపత్రికా ప్రపంచమున నెవరో యనునట్టివాడనియు, అన్య పత్రికా ప్రపంచము నెవ ప్రధాన వ్యక్తి గోల్పోయినాను "పాల్ మాలు గెడెను" తెలిపెను ఇతరులనుననుచు మాత్రముగ గ్రహించి, సామాన్యులు లేవులేనెకే కావ్యమును నార్దుక్తి ప్రభువుదెనుమునే యొనర్చివాడని "ఇదింగు స్టాండ్" పత్రిక దెలుపుచున్నది.

నార్దుక్తి ప్రభువు వ్యాధి

లండను ఆగస్టు 14:—నార్దుక్తి ప్రభువువ్యాధి గురించి వారివైద్యుడగు డాక్టరు సేమూకా విన్నవారు దెలుపుచు అతని ఇన్ ఫెక్టివ్ ఎండ్ క్రాడిట్ కలన బాధపడుచుండెననియు, ప్రపంచపర్యటనననుమన నిది యధికమైయుండవచ్చుననియు వారివైద్యులమునకు దాని నెదుర్కొనకై యాకస్మిక తేకపోయెనని తెలిపెను. వైద్యులొక్క డివులు రక్తవాణములలోని కి. ప్ర. వే. కం. చ. న. నియు, వై. ద్య కాత్తమున గలయుపాయముల నన్నిటిని నుపయోగించినను ఫలములేక పోయెననియు తెలిపెను.

అమెరికా సమ్మె

హార్లింజ ప్రయత్నములు విఫలము లగుట

లండను ఆగస్టు 14:—అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములందు రైల్వే, గనులపనివారి సమ్మెకట్టు సాగుచునే యున్నది. గనుల పనివారి సంయుక్త సంఘాధ్యక్షుడగు లూయిసుగారు ప్రసంగించుచు గనులపనివారి సమ్మె కొలదికాలములోనే పరిష్కరింపబడవచ్చునని తెలిపెను. వాషింగ్టనునందు యజమానులను పనివారి సమావేశపరచి రైల్వే సమ్మెను పరిష్కరించుటకు హార్లింజ అధ్యక్షుడు గావించిన ప్రయత్నములు నిష్ఫలములయ్యెను. రైల్వేకొన్సర్వార్సకులు వాషింగ్టను నుండి ప్రమాణమై పోయిరి. సమ్మెదారుల సీనియారిటీ హక్కుల నంగీకరించుటకు వారు నిరాకరించిరి. ఈ సమస్య పరిష్కారమున కిదియే అభ్యంతరమని తెలియుచున్నది. యూనియను వారును వాషింగ్టనునందే యుండి తమ ప్రయత్నములు సాగించుచుండిరి.

ఈలోపుగా ఫార్ వెస్టర్న్ రైల్వే పనిముట్లు కలవముగ నున్నవి. చాల రైలు బండ్లు మార్గముధ్యమున నిలిపివేయబడినవి. మెయికు నెంట్లు రైల్వేయందు పనిపేను లోకమెట్టిపు యెంజనులు తగులబెట్టుబడినవి పోర్టునుండి దెలియుచున్నది.

న్యూజెర్సీ మొదలగు ప్రదేశములందు కొందరు రైలు బండ్లపై బాంబులను విడుదలచుటకు ఒక రయిలునందు 10 మంది ప్రయాణికులకు గాయములు తగిలెను. చాల ఇతరస్థలము గలిగెను.

కెన్యా వర్షురును తొలగించుట

నైరోబీ ఆగస్టు 14:—కెన్యా గవర్నరు సర్ ఎడ్వర్డు వార్లేగారు ఇంగ్లండునకు తిరిగి వారలె నని యుత్తర వాస్తవిక బడినది. వీరి స్థానమున, యంగండ్ గవర్నరు సర్ రాబర్టు కోరిండ్లనుగారు నియమింపబడుదురు. ప్రస్తుతము కెన్యా యందు మిలిటరీ గవర్నరు రవనరము లేదు గాన వార్లేగారు తొలగింపబడిరిని అధినివేశకార్యాలయమునా రంపిన ప్రకటన యసం త్పిప్పిని గలుగజేసెను.

విరిమ విప్లవము

ప్రజాస్వామ్యవాదులు

డండల్గును తిరిగి పట్టుకొనుట

లండను ఆగస్టు 14:—విరిమ ప్రభుత్వ పటాలములను, కార్డు, కార్డును, ప్రదేశములను సంపూర్ణముగ వశపరుచుకొని దని దక్షిణ విర్లండు వార్తలు దెలుపుచుండెను. అచ్చట వ్యాపారము తిరిగిసారంభింపబడినది. కన్యమునాపునును, ఇతర వంతెనలను కేల్చినే గుటకు ప్రజాస్వామ్యవాదులు ప్రధమమున నొనర్చిన ప్రయత్నములు విఫలములయ్యెను. క్విట్ నెస్, యూగో స్లొవెన్లకు సముద్రతీర ప్రదేశములు ప్రభుత్వమునకు ధీమముననే యుండెను. సుతిపక్ష సైన్యము లింకను నట్టణమున కైదు మైళ్ల దూరమున మాత్రమే గలవు.

డండల్గును పట్టుకొనుట

ఆగస్టు 15:—ప్రజాస్వామ్య పటాలములు డండల్గును తిరిగి పట్టుకొనిరి. జెయిలునుండి విడుదలైన వందల మైళ్లది. అచ్చట గల ప్రభుత్వ పటాలములను విడుదల చేసినది. అచ్చటి పోలీసు బానిస్థులను లిగులబెట్టి అచ్చటనుండి దశవారు డ్రొగడ పట్టణములకై విని వానినిగూడ ప్రజాస్వామ్యవాదులు వశపరుచుకొనిరి.

గ్రెగిత్తుగారి యంత్యక్రియలు

గ్రెగిత్తుగారి అంత్యక్రియలు బుధవారమున జరుగెను.

ఇనుపదారుల మేనేజిమెంటు

కలకత్తా, ఆగస్టు 15:—ఇకముందు ఇనుపదారుల మ్యానేజిమెంటు గూర్చి బెంగాల్ వర్తక సంఘమువా డిట్లు ఇండియా గవర్న మెంటువారికి తెలియజేసిరి:—ప్రభుత్వమువారిచే నడిపింపబడుటకుంజె కంపెనీ మ్యానేజిమెంటు యుండిననుంచి దని నిర్ణయము గల తెలియుము. స్టేట్ రైల్వేజులతో, పోర్టు ట్రస్టు పద్ధతులమీద, మేన్జిమెంటుబోర్డును జేర్చుట సాధ్యము కాదు. పోర్టు ట్రస్టులతో రైల్వేకు సాదృశ్యమే లేదు. రైల్వే విషయములకు పోర్టు ట్రస్టు పరిపాలనావిధానము అనున ర్తం ప జేయ నగు. కాని అయ్యది ప్రయోజనకరముగా జాలదు. ప్రభుత్వమువారు కంపెనీ మ్యానేజిమెంటు నిమిత్తము రెండు విధానములను తయారుజేసిరి. వాటిని ఈవర్తక సంఘమువారాలోచించుచున్నారు. మొదటివిధానము ఇండియాలో వాసులే పనులనుకొన్న కంపెనీవారివిక్రయించుటగాని కవులనకిచ్చుటగాని అయియున్నది. రెండవవిధానము ఇటు కాపురముగ నిలిచి యున్న కంపెనీవారికి కవులకియవలెను. ఇందులో మొదటివిధానము చిట్కాలులేనిది. పెట్టుబడిదారులకు లాభకరము వారందరకు చులకనా తెలియును. కంపెనీలో అధ్యము మొత్తపుడైర్వరుల సంఖ్యలో సగముమంది భారతీయులుండవలెను. కంపెనీ మూలధనము ఇండియాలోనే సంపాదించవలెనను విషయమును, పెట్టుబడి అంతయు రూపాయలలోనే ఉండవలెనను విషయమును కూర్చి మూలధనము సాధ్యమైనంత వరకు ఇండియాలోనే సంపాదించవలెను. ఆ విషయములో మాకు సానుభూతి గలదు. కాకలసిన మొత్తము ఇండియాలో లభించకున్న పదేశములనుండి కన్పించగూడదనుట ఆక్షేపణీయము. ఈస్టిండియా కంట్రిబ్యూట్ 1924 డిశంబరులో ఆఖరును. ఈ కంట్రిబ్యూట్ పూర్తి అయినవెంటనే ఇండియాలోనే వాసుమేర్పరుచుకొన్నా. దానివల్ల కంపెనీవారికి గుత్తేకువలెను. డైర్వరులలో సగముమందికి తక్కువ గానుండ భారతీయులే యుండవలెను.

సర్ శంకర నాయరుగారు

అమృత బజారుపత్రిక

ఈ రాజధర్మ డగు సర్ బిరుదాంకితుడు చివరకు తనకు నిక్కపు మిక్రు లెక్కతో నేటికైన తెలిసికొనలుగుట విశేషమే. విశ్వరూపుక కనులుముసికొని పోయినపుడు నిరంకుశో ద్యోగులవై నత డిక్షిప్రేమను వెల్లడించెను. కాంగ్రెసు నాయకులతో మాఖ్యవిషయములందీ తాంకికరీపజాల నని ప్రకటించుకొనెను. యజమానుని చేతివై నెక్కియున్నపుడు వెంపుడు చిలుక పోవకుడు దువ్వుచుండ రాధాకృష్ణ రాధాకృష్ణ యని అతనికి ప్రీతిగా మధుపలుకులు పలుకును గాని గండుపిల్లి కంఠము నొక్కుచున్నపు డా చిలుకపలుకుల నన్నిటిని మరచి ప్రాణభీతిచే గోలబెట్టుటకే ప్రారంభించును. ఇది ప్రకృతినిదగ్ధము.

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు

ఏకాదశవార్షికోత్సవసభ

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు

వంతులుగా రధ్యక్షతవహించుట

పితాపురములో సెప్టెంబరు 2, 3 తేదీలను జరుగును

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు మొక్క యేడవవార్షికోత్సవ సభ సెప్టెంబరు 2, 3 తేదీలను (శనివారము, ఆదివారము) గోదావరిజిల్లా పితాపురములో శ్రీమద్రాజగారి కోటలో సమావేశమగును.

మీరు పితాపురమున కెప్పుడు చేరుదురో ముందుగా ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శిగా రగు మ-రా-రా-శ్రీ ద్రోణరాజు రామమూర్తి పంతులుగారి పేర పితాపురము వాయవ్యలోనుండి మద్రాసు ఆఫ్ పితాపురము సి. బి. ఇ. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు, ద్రోణరాజు రామమూర్తి ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శి, శ్రీమద్దూర వేంకటరంగరావు, కొంట్ల జులమ్మరావు వంటివారందరూ.

కార్యక్రమము

శనివారము, ది 2 సెప్టెంబరు 1922 సువత్సరము మధ్యాహ్నము 12 గంటలు మొదలు 7 గంటలవరకు.

- 1. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని స్వాగతం. 2. కార్యదర్శుని ప్రారంభోపన్యాసము. 3. ఆంధ్రసాహిత్యమున పాదాధికము - పురాణపంథ మల్లయ్య కాశ్రిగారు. 4. దౌచిత్యము-పీఠటి వేంకటరామ కాశ్రిగారు. 5. ఆధునికాంధ్రభాషాపరిస్థితులు - కేశవరపు వేంకటకాశ్రిగారు. 6. పారిశ్రామికవర్ణ విమర్శ - మేడేపల్లి కేంపటరాజు వాచాస్పద్యులుగారు. 7. పాఠశాలలలోని తెలుగు - మంచి నాసింహము పంతులుగారు. 8. ఆజీవజీవమునందలి యాంధ్రవాఙ్మయము - జయంతి రాయయ్యపంతులుగారు. 9. ప్రాంతికాంధ్రములు - విద్యాక కట్టి సాంబమూర్తి కాశ్రిగారు. ఆదివారము, ది 3 సెప్టెంబరు 1922 సువత్సరము కార్యనిర్వాహకసభ (ఉద. 7-30 సభ్యులకు మాత్రమే)

మధ్యాహ్నము 12 గంటలు మొదలు

- 1. అలంకారికవిషయము - కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యకాశ్రిగారు. 2. ఆంధ్రభాషాసామ్యము - చించిపాడ వేంకటరత్న కాశ్రిగారు. 3. కవితారచన - మనోమహాపాధ్యాయ, తాతా మున్నయ్యకాశ్రిగారు. 4. నాదన సోమనాధుడు - నడకుడుటి వీరరాజుగారు. 5. శ్రీమార్యరాయాంధ్రనిఘంటు నిర్మాణము. శ్రీపాద. లక్ష్మీపతి కాశ్రిగారు. 6. ప్రాచీన కవులు భావమున దేశమునకును జేసిన యంతకాములు - మండలేముల సీతారామ కాశ్రిగారు. 7. రామాయణము గూర్చి - వెండ్లూరి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రిగారు. 8. నన్నయకు బాంధ్యపుర దేవరం బద్ధములు - కొ. వెం. లక్ష్మీరావుగారు. 9. ఉపసంహారోపన్యాసాదులు.

రైలుబండ్లు డికోనుట

ఇద్దరు చనిపోవుట

14 తేదీని సాదామ నగరం రైలుస్టేషనునకుగల లక్ష్మీకు రెండుమైళ్ళదూరములో సామానుల బండ్లు డికోనినవి. ఒక బండినిపట్టుకున్నాడు చనిపోయెను. నిప్పు వేయవారికి గొప్ప గాయములు తగిలినవి. బండ్లదూరు నున్న 'వాచ్ మ్యాన్' గూడ చనిపోయెను. ఈ ప్రమాదమునకు బాధ్యులెవరో ఇంతవరకు తెలలేదు. రైల్వేశాఖవారు విచారణ సల్పుచున్నారు.

విలేఖకులకు సూచన

ఒకరు, పు.రా. కూ. జ. ప్రకటింపజాలము:-ఆంధ్రపత్రిక

తెనాలి శ్రీరామవిలాససభవారు బెజవాడ మోతేహాలులో 18-8-1922 తేదీ శుక్రవారము రాత్రి

ప్రతాపరుద్రీయ నాటకమును ప్రదర్శింతురు.

యుగంధర, పేరిగాడు పాత్రలను మిక్కిలి సుప్రసిద్ధులగు నటకులు ధరింతురు. వర్షూ బాబురావు, హసరి మేనేజరు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర విద్యాధి వసతిగృహము.

ప్రారంభోత్సవము.

నిన్న సాయంత్రము తిరుళ్ళిక్కణి హైకోర్టు వందు బ్రాములు ఆగు వినువూసు కోర్టు స్టేషను ప్రక్కనే అనంత ముదాతరశాలా వ్యవసాయకులగు వి. రంగనాథంశ్రేణిగారిచే నిర్మింపబడిన శ్రీవేంకటేశ్వర విద్యాధి వసతిగృహ ప్రారంభోత్సవము శ్రీయుత వెల్లింగడను ప్రభువు గవ్వరుగారిచే గావింపబడినది. శ్రేష్ఠిగారి యాహ్వానముల ప్రకారించుచు, వేంకటమంది శ్రేష్ఠులు తదుత్సవమునకై నిర్మింపబడిన మందగమందిగమున నిర్వహణము నకు ముందే విడిచియుండిరి. ఆసన్నిహితులలో ఆనివసించుచు గావన, రావుసాహెబు కృష్ణరావుభాస్కరాచార్యు, దివాన్ బహదూర్ మన్. భివానందంపిళ్ళెగారును, ఆర్యు డేబసుగారును, గౌ. రాధాబహదూర వి. పి. పాశ్రోగారును, గౌ. రాజా పానుగంటి రామారాయణగారును, మొకటగిరి రాజుగారును, జడ్జి కృష్ణమగారును, ఎం. పి. త్యాగరాజుశ్రేణిగారును, మరి కొందరు ప్రముఖులు నుండిరి. సరిగ్గ 5 గంటలకు సరికి గవర్నరుగారు అంగరక్షక భద్రవస్త్రై మోటారు దిగిరి. రత్న అండుకంపెనీ వారు స్నానపునీటలు కెత్తుకొనిరి. వ్యామురద్ర ప్రభువుగారిని రంగనాథం శ్రేణిగారు కరస్పృశము గావించి సభావేదికకడకు దీసికొనివచ్చిరి. మధ్యాహ్నం ప్రభువుగారు వెంట ముగ్గుగారొక్కరును, వెంటగిరిరాజు, జడ్జి కృష్ణమ మున్నగువారల యొక్కయు కరస్పృశము గావించి, వేదికపై నిర్వహణమునకు నచితాసన మధిష్ఠించిరి.

పిదప రంగనాథం శ్రేణిగారు ప్రభువుగారిని పుష్పమాలా లంకృతులగా వింపి, వ్యర్థభవితాత్మకముల స్వాగతం పవాసమును జదివించిరి. అందు శ్రేష్ఠిగారు ప్రభువుగారికి కృతజ్ఞతా వందనముల దెల్పుచు తమకు కవతిమందిర స్థాపనమునకు లిట్లు వెల్లుగారు దైక్తరు ఆఫ్ పబ్లిక్ యిన్ఫర్మేషన్ గారిని జేసిన సహాయమునకు వందనముల నర్పించిరి. ఈ భవనము కంప్యూటేషను మహాతిగారు జేసినది అందు దెలుపబడినది. ఈవసతి మందిరమున వచ్చుచున్న శ్రేష్ఠిగారు పేదలకు విద్యాధి వేతనముల నొసంగుట కుపయోగపడునని చెప్పిరి. ఆ మందిరమునందు 300 విద్యార్థులకు వసతి యేర్పరుపబడుననియు, ప్రస్తుతము 100 మందికి మాత్రము వసతి గలదియు జెప్పిరి స్వాగతభాషణమును జదివిన పిదప దానిని చక్కని వెండిపేజీలలో నుంచి ప్రభువుగారికి సమర్పించిరి.

ఆ తులన గవర్నరుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, చెన్న రాజధాని ప్రజలకు శ్రేష్ఠిగారు కేవల లింకాకరు విద్యార్థులకు వసతికంది మును నిర్మించి, సహాయముజేయుట జూడ వెంటయు సంతోషము. సన్న విను, తామి మధ్య చెల్లెడి దుకు వెల్లిగా ప్రభాత్యుమారము శ్రేష్ఠిగారిజుల జేయు సహాయము విశదమాయ ననియు జెప్పిరి. వారు 8 వ తేదీని ప్రారంభోత్సవము గావింప లేనందులకు గవర్నరు ఆ వసతి గృహము విద్యాధిబుధము కెంతయే సహాయకముగ నుండును. గవర్నరుగారు ప్రజల పక్షమునను, ప్రభుత్వపక్షము నను, రంగనాథంశ్రేణిగారు గావించిన భక్తియు సంతోషము గొని యుండిరి. ప్రభుత్వమువారు అన్ని ముగిసినను, కార్యదర్శిగారు వసతిమందిరముల నిర్మింపబడలించిరి. (వినుతు వినుతు.) కాని ఆర్థిక స్థితి మాత్రము క్లిష్టము గనుండుటచేతి నాకాశ్యము సఫలము గాకపోయెను. దైక్తరు ఆఫ్ పబ్లిక్ యిన్ఫర్మేషన్ యిందు కార్యసానుకూలము గావించినందులకు గవర్నరుగారు సంతోషమును దెల్పిరి. ఈ వసతి మందిర నిర్మాణమునకు విద్యార్థు లెంతయే లాభమునబొంది, వారు తమదేశమునకును, రాజధానికిని సేవచేయుటకు యంతయే కుతూహలై యుండునగాక యనికోరుచు ప్రభువు గారు దేవు ప్రసంగమును ముగించిరి.

పిదప ఎం. పి. త్యాగరాజుశ్రేణిగారు మద్రాసుపౌరుల పక్షమున నీ భర్తయునకు కృతజ్ఞతావందనము లర్పించుచు రంగనాథంశ్రేణిగారు, ప్రజాదేశసేవా పరతంత్రులందును భర్త దాతయు నని జెప్పిరి. ఇట్లే శ్రేష్ఠిగారును, చల్లాగురు స్వామి శ్రేష్ఠిగారును జేసినటుల మరికొందరు శ్రేష్ఠులు భగ్య కార్యముల జేయుదురుగాక యనికోరుచు, గవర్నరుగారు తత్సమయమునకు వచ్చి ఉత్సవమునకు విజయము గలుగునటుల జేసినందులకు వందనము లర్పించిరి.

అంతట వసతి మందిరమును గవర్నరుగారును, యితర ప్రముఖులును వెళ్లి పరిశీలించిరి. ఆభవనము మూవంకెనులది. పిదప గవర్నరుగారు వసతిమందిరము ప్రారంభము జేయుటనని ప్రకటించిరి.

పిదప గవర్నరుగారు మధ్యమ గూర్చి మరి కొందరును గలసియుండు భాయాపటము దీసికొనబడినది. అంతట యూరోపియను ఫలాహారము లాచితరీతి నొసంగబడినది. విడిచిపెట్టిన గీతము బాడుతో ఉత్సవమునె ముగిసె.

వాతావరణ సీత

1922-23 సంవత్సరం ఆగస్టు నెల 15-వ మంగళవారము.

Table with 6 columns: Location (జిల్లా, ముఖ్య కార్యకర్తలు), Wind Speed (గంట 24 గంటలలో), Wind Direction (గంట 24 గంటలలో), Humidity (గంట 24 గంటలలో), Rainfall (గంట 1-వ తేదీనుండి వర్షము), and other weather-related data.

సగ్గురలు, దక్కను, మైసూరు, పర్వతి ప్రాంతములందు మబ్బులు దట్టముగ నుండెను. దక్షిణమున స్వల్పముగ నుండెను. మిగిలిన ప్రదేశములం దొకమాదిరిగ నుండెను. కర్ణాటకము, నెండ్లూరి, దక్షిణము భాంబులందు ఉర్ధ్వత తక్కువగ నుండెను. మైసూరునందు సాధారణముగ నుండెను. ఇతర ప్రదేశములం దధికముగ గలదు. పర్వతతీరము, దక్షిణములందు వేడిమి సాధారణముగ గలదు ఇతరప్రదేశములందు తక్కువ. బంగాళాఖాతమున కాంతేము భాగమున వాయుసంచలన మింకను గలదు పర్వతతీరవర్ష వాయువులు తిరిగి బలపడిన. రాజధానియం దధికప్రదేశములందు వర్షము గురియవచ్చును. భాంబుల దక్కనులందు వర్ష వాయువులు వ్యాపించు నూచలు గలవు.

ఎస్. ఆర్. యు. సామూరు.

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

మోహిని తైలము

వెండ్రుకలను వెంచి విగనిగ లాగించును. 3 తులములు గల సీసా 1-3 ఆకాం 0-12 మూత్రమే. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

చక్కన్ సభ

ఇంటింటి ధానిక స్వచ్ఛందపాలన
మంత్రి యంత్రాసము

పూనా, ఆగష్టు 14:— గత సాయంత్రము చక్కన్ సభవారికి ఉపన్యాసమునిచ్చుచు మంత్రిగారు మా. ఖా. బు. గులాంసునేక్ హైదర్‌నుగారు ఇట్లు పలికిరి:— టీ. శ్రీ. ధానికర్మిని మనము విచారించుము. వారు పుట్టినందుచే గొప్ప శ్రమను కల్గించి.

ఇంగ్లాండులో ధానికర్మల విధానముల పట్ల ఆంగ్లేయులు ప్రతిపాదనములను తీవ్రముగా వ్యక్తముచేయుచున్నది. వీటి నదికట్టుటకు లింగులు శత్రువులుగా రెండవను సంఘీభావముతో పనిచేయుచున్నది. సులభముగా పరిశోధనను చేసే సమయము. చేసే మంత్రిగ నియమించుటకు శరణార్థముని చేసే తలం చును. ఐ. సి. ఎల్. సుబ్బారావు బాబుగారు బాధ్యతగా చేసిన ప్రసంగమును జూచి చాలామంది తీవ్రముగా తలచుచున్నది.

ధానిక స్వచ్ఛందము

జాతీయ జీవము కొంతయు మూలధారములు. అందరూను ఈ విషయముపై శ్రద్ధగవించువలెను. ప్రభుత్వము వీటికి పంచాయతీలు. వీటి నేర్పరుచుటకు అట్ట తయారగుచున్నది. పురోవృద్ధిగాంచి, తుల్యతలలో కొన్ని గ్రామములలో యత్నముచేయుచున్నది. పరిశోధనకు చురచాంద్రించుట ఎన్నిక స్వాతంత్ర్యము గలదు. పంచాయతీదారులందరూ ప్రజా నిర్వహణను చేపట్టవలెను.

లోకల్ బోర్డులు

ఇంకను ఎక్కువ అధికారమును ఇచ్చి యుండుటకు ఏర్పాటులు చేయబడుచున్నవి. జిల్లాబోర్డులలో 3/4 మంది ప్రజానిర్వహిత సభ్యులే యుండవలెను. 1/4 మంది ప్రభుత్వోద్యమ మిత్రులుండవలెను. ఇందులో సగము మంది మూలము తీరము లున్నవారిని ప్రభుత్వోద్యమ మిత్రులుండవలెను.

జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులను జిల్లాబోర్డువారి ఎన్నుకొను అధికారమును. ఎన్నిక స్వాతంత్ర్యముగూడ విస్తరించవలెను. ఈ సంఘములలో పాఠశాలలపై కలండ్రు. ఆమంతట తామే పన్నులను విధించుకొనవచ్చును. స్త్రీలు సభ్యురాలైనందున ఓటరులుగ నుండవచ్చును. ఆర్థిక సంపదను అభివృద్ధిచేయుటకు ఇచ్చినన్ని ఒక అకాపన్ను-సెన్-రెండింటు చేసికొనవచ్చును. పాఠశాలసంఘములు గూడ ప్రజానిర్వహిత సంఘములుగా చేయుచుండును. జిల్లాబోర్డువారి సహాయము ను. లోడ్లు, భవనముల విశేషము చేయుచును. పురపాలక సంఘములలో 4/5 వంతు ప్రజానిర్వహిత సభ్యులు. తక్కినవారు ప్రభుత్వమువారిచే నియమించుచును. తమ యధ్యక్షుల నెన్నుకొనవచ్చును. వెనుకబడియున్న సింధుదేశములోగూడ తేజును ప్రేమను మునిసిపాలిటీలు ప్రారంభించవలెను. మేజరు మునిసిపాలిటీలనుగూర్చి టిల్లు ఇచ్చిన తరువాత విమర్శనాత్మకము అందరూను బంధించుట. కరాచికిగూడ ప్రత్యేక చట్టము సిద్ధముగ నున్నది. పెర్షియానిపాలిటీలలో పురపాలక సంఘములు. ప్రత్యేక కానను అవసరమైన జేయవలెను. బొంబాయి పురపాలక సంఘచట్టమును గూర్చి అంగ్లరాజ్యాధికారములందు ప్రధానతత్వమును ఎవరును ఆక్షేపించలేదు.

భిక్షుసంఘప్రారంభించి విద్యను రాజధానియందు ప్రవేశ పెట్టుటకు ఒక చట్టము తయారగుచున్నదని తెలిపినది.

స్టాకల్ రైటింగ్ మెంటు కమిటీ

నాగపూరి, ఆగష్టు 14:— ఒకమూల తరగతివలన మనుష్యులు కావలయునని మొదట్లోనుండ ఇంటియలో ఫారెస్టరీని వరు (ఆటవికాభి) ఇంగ్లాండునుండి ఉద్యోగులను రిటూర్లు చేయగూడదనుట అసాధ్యమని ఆటవికాభిద్యోగి- చీఫ్ కన్వెన్షన్- హ్యూగ్‌జెట్‌గారు తమ యభిప్రాయమును స్టాకల్ రైటింగ్ కమిటీవారియందు తెలియజేసెను. భారతీయులను కృతసానుకాక్షమున పోషించుటకు ఇంతకంటే మంచియేర్పాటులు కలదును పని కృతసానుకాక్షాధికారి గోరన.

మేజరు బ్లెక్‌గారు

శివనివాసమును మరల చేయుచేసి. ఆర్. ఎస్. శర్మ గారు 2000 రూపాయలకు గొనిరి. న్యాయమంత్రి వారి తరపున గొనిరి. తక్కువగా విమానమును తమ వార్తాపత్రికార్థము వినియోగించెదరు. విమానమును నడిపించుటకు చేర్చుకొనెదరు.

మద్రాసు కార్పరేషను

సాధారణసమావేశము

నిన్న సాయంత్రము రిపుబ్లికన్ మద్రాసు కార్పరేషను సాధారణసమావేశము జరిగెను. అధ్యక్షుడు లగు ఎం. సి. త్యాగరాజుచెట్టిగారు రాసంధ్య 8.30. తిరుమలెట్టిగారు అధ్యక్షుడు పరిపాలించిరి. 25 మంది సభ్యులు వచ్చియుండిరి. యన్. వి. రామస్వామిమొదలిగారు మద్రాసు సిటీ ట్రస్టును స్థానికులు బ్రహ్మసభ్యులు ఎన్నుకొనెదరి. టాక్సును పై నాన్వెస్టాండ్స్‌కు సభ్యులుగ టీ. రంగాచారిగారు ఎన్నుకొనెదరి. మర్యాదాంధ్రులకు కమిటీసభ్యులుగ జి. వెంకటపతిశాయుడుగారు ఎన్నుకొనెదరి.

కార్పరేషను మర్యాదా అవరణములో కొంత ప్రవేశమును మద్రాసు ఎలెక్ట్రిక్‌సప్లై కార్పరేషను వారు కొనవలసింది. అభిమతిలవనియ్యమై వారు కార్పరేషనువారి కొక రేఖ పంపిరి. ఈ భూమి 7000 రూపాయలు విలువగలదని కార్పరేషను చెబుచున్నది. కొంత నిర్ణయించెను ఈ నిర్ణయము అధికముగ నున్నదనియు, 4000 రూపాయలు వ్యయమొచ్చి భవనము కట్టవలసియుండవలయుననియు కాన భూమిని 3000 రూపాయలకు అమ్మవలయునని కొంతమంది ఎలెక్ట్రిక్‌సప్లై కార్పరేషనువారు జూబుపంపిరి. ఆజాబులై చర్చ జరిగెను. భూమిని 3000 రూపాయలకు అమ్మవలయునని సి. సుబ్బారాయమొదలిగా కొక తీర్మానమును బలపరచిరి. సామి వెంకటాచలం చెట్టిగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. తీర్మానము ఆమోదింపబడెను.

శిశుసంరక్షణవిధానము

శిశుసంరక్షణవిధానమును ఖాయపరచవలయుననియు ఇందులకు ఖర్చులో సగము ప్రభుత్వమువారు భరింపవలయుననియు కార్పరేషనువారు కొరియండిరి. ఈ సందర్భమున ప్రచారము నుంపువారిని పరీక్షచేసి సర్టిఫికేటుల నిచ్చుట యొక్క మని ప్రభుత్వమువారు సలహాఇచ్చిరి. ఈ సలహాను కార్పరేషను వారు అంగీకరించిరి.

రావుబహదరు టీ. రంగాచారిగారు

ఈ సమయమున ఎం. సి. త్యాగరాజుచెట్టిగారు సభకు వచ్చి అగ్రాసవాధిపత్యము వహించిరి. టీ. రంగాచారిగారు నిర్మాత పోవుచున్నారని గాన వారు మూట్టాడుట యొక్క మని అధ్యక్షులు చెప్పిరి. అందుపై రంగాచారిగారు ఇట్లు చెప్పిరి:— నేను 15 సంవత్సరములనుండి కార్పరేషను సభ్యునిగా పనిచేయుచుంటిని. సర్వముగ చెప్పుకొనుచున్నాను. మనసికము వ్యవహారములందు శ్రద్ధతో పని చేయుట ప్రతిపాదించుటకు సభ్యులను నేను నమ్ముచున్నాను. నేను నావార్యుల చేసిన ప్రజల సౌకర్యముల సభ్యులపరచుటకు తగు శ్రద్ధ పుచ్చుకొనుచుంటిని. ప్రస్తుతమునాకు ఒకటి ఉన్నామంటుంటున్నది యొకటి ఉన్నది ప్రతినిధిగ ఎన్నుకొనెదరి. సంకీర్ణముచున్నాను. ఈ కొత్త మునిసిపల చట్టము తయారు చేయుట యందు నేను కూడ కొంతపని చేసియుంటిని. మునిసిపల పరిపాలనము త్వరితగతినైతే అధికారము ముప్పించుట యొక్కము కాదు. బాధ్యత సభ్యులపై ఉన్నది. వ్యాపారము అభివృద్ధిచెంది పన్నుల బాధ తగ్గువలెను. మనము ప్రయత్నము చేయవలెను. రేటుపేయగ కష్టములుగల గమనించుట మనము ఖర్చుధర్మము. రోడులలో రైల్వే లెవలు గ్రామికులు అధికముగ నున్నందున పొరుగు ఇచ్చింది కలుగుచున్నది. ఇట్టి అసౌకర్యములను అంతమొందించుటకై కార్పరేషనువారు తగుపయత్నములు గావించవలెను. కార్పరేషను అధ్యక్షుల నాయకత్వమున నీసభ అభివృద్ధి చెందునని నమ్ముచున్నాను. (మార్గశ్రమము)

కె. వ్యాపారావు గారిట్లు చెప్పిరి:— రంగాచారి అను భవములని లాభము మన కింక నుండదని చింతిల్లు చున్నాను. సామాజ్యకాన సభ్యులను పనిముగముగనే వీరు తిరుగ యీ సభ్యులను ప్రవేశించెదరని నమ్ముచున్నాను. అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనెదరుటకు తగు అవకాశము వీరికి కలదు. అయినను రి. శే.క. 7 సంవత్సరములలో వీరు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనెదరుటకు రెండు రు. తలచుచున్నాను. అన్ని విధముల గౌరవమును, బాధ్యత నెరిగిన పౌరుడును అగు రంగాచారిగారిని మనము ప్రేమించుచుంటిమి.

విద్యుట్ కార్యక్రమమునందలి అంతములపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను.

సబ్‌లెన్సివెంటు సభ్యులు

ప్రభుత్వమువారు కాంక్షను చేసిన విద్యుత్ విశేషముల నియంత్రణయనని కార్పరేషనువారికింద పనిజేయుచున్న సబ్

అసిస్టెంటు సభ్యులు దరఖాస్తుపంపిరి. పరిమాణములు ఇంగ్లీషు కాంక్షను చేయవలయునని యు. అంటు వ్యాధుల వైద్యకాలాధికారులకు 50 రూపాయలు అలవెన్ను ఇయ్యవలయుననియు వాక్యము అతిర్వాద నాధారుగారు తీర్మానమును పంపించిరి. వాక్యము సమీక్షించుటకు తీర్మానమును బలపరచిరి. ఈ విషయముపై రాబోవు బడ్జెటు నందు చర్చ జరుగుట యొక్క మని వ్యాపారావుగారు చెప్పిరి. సభ్యుల సీటుల నభివృద్ధి చేయుట అవసరమని ఈ సామి సామిగారు వాదించిరి. కొంతచర్చ జరిగినపిమ్మట రి. రూపాయల విశేషముపెచ్చించుటకును స్థానిక సంఘము వారి సలహా ఆమోదింపబడెను.

వీధులకు వసతిగృహము

నూతనపద్ధతుల ననుసరించి వీధులకు వసతిగృహముల నిర్మించుటకు ప్రభుత్వమువారు ఎక్కువలో కొంతభూమిని కార్పరేషనువారి కొనిరి. వీధులందరకు కాక పంచములకు మాత్రమే తీర సత్కరణముల నియంత్రణయనని వాసుదేవ్‌చెట్టిగారు పరిపాలించిరి. అన్న నిమ్మబాతుల సౌకర్యమైపనిచేయుట యొక్క మని శే.క.ల ముఖం చ ముల కొరత కార్పరేషను భవనముల వ్యయపరచుట వ్యాయములేదని అధ్యక్షులు చెప్పిరి. తీర్మానముపై కొంత చర్చ జరిగిన పిమ్మట సమ్యక్తులు పుచ్చుకొనెదను. తీర్మానము నిరాకరింపబడెను. కమిషనరుగారు నూదించిన విధమున వీధుల ఉపయోగార్థమై గృహముల నిర్మించుటకు శరణు ఆమోదింపబడి.

అంతటలో సభ ముగిసెను. సభ తిరుగ మంగళవారము సమావేశమగును.

నోటీసు

చక్కని యిద్దరు వైశ్యకన్యలు వివాహమునకు కావలెను. ఒకవరుడు I. S. C. విద్యార్థి రెండవవరుడు L. T. M. Honors డిప్లోమా గలవారు.

కె. గోపాలరావు, విజయనగరం

గుంటూరుజిల్లా, తేనాలిలో ఇండియన్ కంపెనీల ఆస్తు ననుసరించి ఏర్పాటు చేయబడిన

శ్రీరామ ఎలెక్ట్రిసిటీ (260) నవే కంపెనీ లిమిటెడ్‌ను గురించి

వైస్ తెలుపబడిన కంపెనీకి ఆపిచిక్కుబట్టివారును, సహాయముచేసినట్టివారును ఆగు కొత్తగా శ్రీరామయ్యగారు నడరు కంపెనీని రద్దుచేయవలసినట్లు 27-4-1922 తేదిని ఒక మనవి వ్రాస్తూ దాఖలచేసియున్నారు. నడరు మనవి 29-8-1922 తేదిని మద్రాసు వ్రాస్తూ 23 జనవరి జడ్జి గారి కోర్టునందు విచారణజరుగును. నడరుకంపెనీకి అప్పిచ్చినట్టివారు నులేక సహాయముగా నున్నట్టి వారందరైనను నడరుకంపెనీని రద్దుచేయుటకు ఉత్తరువును జారీచేయు విషయములో ఆక్షేపణలేవైనయన్న నడరు వాయిదా తేదినాకు స్వయముగానని తేకకేలు ద్వారాగానని తెలుపుకొనవచ్చును. ఈదికల చేవాలు చేయబడినవారిచే దాఖలుచేయబడిన మనవినలు వైస్ తెలుపబడినకంపెనీకి అప్పిచ్చినట్టి వారికిగాని, లేక సహాయముగా నున్నట్టివారికి గాని కావలసినవో క్రమప్రకారము చెల్లించకలసిన చార్జీని చెల్లించినపంపబడును.

నెం 13 రు వకీళ్ళది, కృష్ణారెడ్డి, వీరరాఘవులు హైకోర్టు వద్రాసు.

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్రము

ప్రభువులు, పండితులు, శాస్త్రులు, ప్రజలు వొక్క విధముగా నాదరించిరి. శ్రీచెలికాని లచ్చారావుగారు 1116 రూపాయలించిరి. శ్రీరామలింగాచెట్టిగారు మెచ్చి పీఠికవ్రాసిరి. ప్రతికాలేజీని, హై స్కూళ్ళను, మిడిలు స్కూళ్ళను ప్రైయింగు పాఠశాలలకు సభిదారులు కొని పట్టుచేసి యున్నారు. ఆంధ్రవాఙ్మయము పుట్టుక మొదలు విస్తారముగానున్న గ్రంథములు, పురాణములు, ప్రబంధములు, శతకములు, దండకములు, వచనములు, కీర్తనలును బాలరు శ్రీలు కూడ జువుట కనువగుటలు నులభ్యమైతిలో వివరింపబడిన కొన్ని చరిత్రగ్రంథము. వెల 1-కి రు 5-0-0. పోస్టేజీతో 5-12-0. 30 ప్రతులు మాత్రము మిగిలియున్నవి.

కమలకుటీరము, మైలాపూరు, మదరాసు.

దేశం దుర్భలం దుర్భలం దుర్భలం

జననము 1870 నవంబరు 5] [నిర్యాణము 1921 డిసెంబరు 11
శిక్ష:—1922 ఫిబ్రవరి 14] [వివాదల:—1922 ఆగస్టు 9

దీనితచారిత్రము

చిత్తరంజనుడు 1870 నవంబరు 5 వ తేదీన కలకత్తాలో జననమయ్యెను. ఆయన తల్లిదండ్రులకు ద్వితీయ పుత్రుడు. మొదట భవానీపురం, లండన్ విద్యనగర కాలేజీలో విద్యనభ్యసించెను. అది 1895 లో ముగిసి పరీక్షయందు ఉత్తీర్ణుడయ్యెను. పిదప కలకత్తా ప్రెస్ బిటెర్ని కాలేజీయందు 1890 నాటి. యెడిగ్రీని పొందెను. కాలేజీలో ఉద్యోగముననున్న ఆయన తనకుగల యాభిప్రాయ సారస్వతి, కత్తుత్త పాండిత్య గురువు నెల్లడించెను. ఈ గురువే పిదప దీని తండ్రియగు ఆచార్యుని గురించి ప్రసంగించెను. కట్టడప్రతిభగానే ఆయన ఇంగ్లాండుని. సి. యన్. యిత్తుకు జదువుట వల్లెను. కాని అది కష్టమగునని సేవయందు జేరకుండునటుల సంకల్పించుకొని లాయెను. దాదాభాయినాథ్ అగారికి, ఆయన, పార్లమెంటు సభ్యులందు బాగుగ పనిచేసెను. ఆయన యువస్వామి ముఖ్యంగా నందును యిండియాలోను అందోద్యమి నాకర్షించెను. పిదప పార్లమెంటు సభ్యుడగు భానుమాన్ యాన బిశ్వానాథ స్వామి గామియను హిందూమతాన్నియలను గూర్చి ఆపకర్షణ వాక్యముల బిల్లు యొక్క చిత్తరంజనుడు యింగ్లాండులోని భారతీయుల సమావేశము కలిగించి అందు ముఖ్యముగా భోదించి బాగుగ నభివృద్ధిచేయమన వచనమిచ్చెను. తత్ఫలితముగ ముఖ్యము తుమాపణగారి పార్లమెంటు సభ్యత్వమునకు రాజీ నొసంగవలసి వచ్చెను. తదనంతరము

దాను గారిని గాడ్స్ వు అధ్యక్షత క్రింద భారత వ్యవహారముల గూర్చి యువస్వ సింపుసుని. ఆయన స్వామిగారిని ఆయన నివలసరియగు నటుల బడించెను. ఆయన పోటీపరీక్షయందు ఉత్తీర్ణుడైనను ప్రాథమికముల నిపునండి ఆయన పేరు కొట్టివేయబడెను. అందువలన ఆయన స్వామిగారిని గురించి వచనమిచ్చెను. స్వామిగారిని వృత్తి కలకత్తాను 1898 లో తిరిగి రాగానే హైకోర్టుయందు స్వామిగారిని ప్రవేశించెను. ఎంతటి ప్రజావంతుడైనను, కాలానుకూలము లేకపోవుటచే ఆయన వృత్తి రమ్యమునకు రాకపోయెను. తండ్రి వివాదాలు, పత్రికలు తీర్చుటనీ వచ్చుట వలన వృత్తియందు అయోధ్యులను బడయలేక పోయెను. కాని నిజమైన గుణగణములు చాలకాలము దాగియుండవలెను. 1908 వసంములో అరవిందస్వామి యితరులవై నేపడిన రాజ్యద్రోహనేరపుకేసునందు చిత్తరంజనుడు సమర్థించుచు కలకత్తా స్వామి గారు ల యందు భ్యాతి వడచెను. ఆ కేసులో ఆయనబడిన కష్టమునకు తగినరూమును పొందలేదు. విచారణ ఆరంభమయినది. ఆగోసలలో సంసారము గడుపుకొనుటకై చాల అప్పుజేసికొనవలసివచ్చెను. అయితే అట్టినిష్కల్యమత్తాగము నిష్కలితముగ పోదను. దానివలన కీర్తి యెక్కువై, స్వామిగారిని యందు భవార్థన యెక్కువాయెను. ఇంతిన్న యెక్కువని రెండుఫలితములు గల్గెను. ఇందువలన అరవిందుని యెక్కు మహాత్మ్య విశుద్ధతల ప్రపంచమునకు వెల్లడియాయెను. ఆయనకును చిత్తరంజనునకును అనావృత్తివిత ప్రేమి సంప్రద మాయెను.

అరవిందుడు విశుద్ధతలయై నపుటిసంజీయు పెద్దపెద్ద కేసులయందు పనిచేయుచు కోసాడు నేయి ధూపాయిల క్షీణ పుచ్చుకొనుచుండెను. దూక్రను రాజా యెట్టిటు వ్యాజ్యములో రాజాపక్షమున వాదించెను. నా గ పూ రు హో ము రూ లులీల పెకెరిగనున్న వైద్యాగారిని అప్పీలులో విడుదలయగుటకు జేసెను. బర్మాలో డాక్టరు మెహతాగారిని భారత సంరక్షణ శాసనముక్రింద నిర్బంధించినపుడు, ఆయనపక్షమున వాదించెను. చిటగాంగు నందు కుటుబ్బియా యేకాంతవాస వైదీ అతి ముఖ్యము న వాదించుట కా యున పెట్టుకొనిరి. నిరాకరితాద్య మునందు దేశమాత యాహ్వానము ననుసరించి ప్రవేశించుటకు ముందు మ్యానిషనుబోర్డు కేసునందు యిండియా ప్రభుత్వ పక్షమున బనిజేయుటకు నిమిషపలదెను.

ఆయన బౌద్ధార్యము

చిత్తరంజనుడు తన తండ్రివలెనే యుద్ధారభావముగలవాడు. స్వామిగారినిగూడె యెంత గడించినను భవిష్యత్తుకు కొలది మూతము దాచియుంచుకొనెను. ఎగలైన బీదవిద్యార్థి డబ్బు కావలెనని ఆయన వద్దకు వచ్చెనేని, తప్పుక ధర్మము నొసంగును. పిదప ఆయన తన ఆదాయమునంతను దేశముకై పెదజల్లెను. ఇష్టముండెనేని ఆయన తన యేకకపుత్రులకు విడిచిపెట్టుటకు భము నార్పించియుండెడివాడె. కాని ఆయన వైరాగ్యబుద్ధిగలవాడై రేపటిమాట యలావించెను. ఉన్నంత వరకున లేదనక భృము నొసంగుచుండును.

మతాభిప్రాయములు

చిత్తరంజనుడు వైశ్య సిద్ధాంతములు గల్గిన వైష్ణవమత. పాతి ఆయన తండ్రి బాబుభూపెన, ఆగోసలలో ఆంగ్లవిద్యనభ్యసించిన వారందరవలెనే బ్రహ్మసమాజ యద్యమమునందు ప్రవేశించి, ఆయనద్యమ ప్రచారమునకు యాహ్వానితో పనిజేసెను. మతవిషయములలో చిత్తరంజనుడు గూడ తనతండ్రి యుద్దేశములనే గల్గి, రాజరామమోహనరావు పేర్న గౌరవమున గల్గియుండును.

కాని మనవిజ్ఞానసంపదను యూరోపియను పద్ధతులకు దిక్కుటకు చిత్తరంజను తీవ్రపడెను. స్వభావబద్ధముగ పెరుగుట యందు ఆయనకు సమ్యక్ముగలదు కాని, మొక్కతీసి నాటుట యందు ఆయనకు సమ్యక్ము లేదు. ప్రతిదేశమును దానియంకట జేయే, స్వయంవ్యక్తిత్వమును నిలుపుకొనుచు, మిగిలిన ప్రపంచముతో బాటు పెరుగుటయందు ఆయనకు విశ్వాసముగలదు.

“జాతీయత, పాశ్చాత్యసిద్ధాంతానసారము దెలిసికొనిన రాజకీయాభిప్రాయము గాదని నాయభిప్రాయము. ఒక జాతి పెరుగువలయును గాన పెరుగు ననిమే నానుతము. విశ్వప్రపంచమునందు వివిధములగు భిన్న జీవితములు గలవు. అట్టి జీవితమునందు ప్రతిజాతీయు నొక్కటిగ నుండును. ప్రతి జాతీయును జీవితవిధానమునబట్టి పెరుగువలయును. నాదేశముగూడ పెరుగువలయును, అయితే అది పెరుగుటకు మనము సహాయము జేయవలయును. ఈ జాతీయతా సిద్ధాంతమును మత సిద్ధాంతముగ అను జూచెదను. దేశసేవ మానవసేవ యగును, మానవసేవ భగవత్సేవ యగును.”

గ్రంథకర్త

చిత్తరంజనుడు వంగసారస్వతమునందు 1894-95 లో ప్రవేశించెను. ఆయన ‘మాశంబా’ అను. కంగీయకద్యముల పుస్తకము రచించి బెంగాలులో అధునికపద్ధతరచయనాదొక స్వాల్పిత్వమును, నిజరూపమును ప్రవేశపెట్టెను. కాని సారస్వతమును వదలి, తనతండ్రి పేరునకు వచ్చిన యగౌరవమును పొగొట్టుటకై స్వామిగారినిజీవితమునే గడచెను.

అందు పూర్వభాంధిన పిదప మరల బెంగాలుజాతీయోద్యమమునందు ప్రవేశించి, 1915 లో ‘నారాయణ’ అనుకొత్తరంగ భావమూలములకను ప్రారంభించెను. అప్పటినుండియు నాయకత్వముల ప్రకటించెను. మాల ఆత్మగాయత్రి, కిసారి, కిషోరి, సాగర సుగీత, అనుమొదటి మూటియందు బెంగాలువైష్ణవమత పూరితములగు నుండును. ఈ కద్యములు మూలమునందు గొప్ప గొప్ప నూతన భావముల గల్గి యుండెననియు, అంగవాస్మయమునందు మాతూర్త ఆర్పాల్లు వలెనే భావ ప్రకటనా చాతుర్యమును గల్గియుండె ననియు నందురు. ఆయన భావాంకితరణము జేసిన సాగర సంకెతమును వదిలినను, దానినే శ్రీయంత అరవింద ఘోషావ్రాసినదానిని జదివిన యెడల యావిమర్శనము స్థిరపడగలదు. ఇంతియగాక వైష్ణవ భక్తిభూరి మతగ్రంథములు ఆయనమనస్సుకు నాటికలులు దెలియగలవు. ఆయన సముద్రముయొక్క అంతరాళమును గ్రహించెను. పాలవలె తెల్లనగు సముద్రము భగవంతునకు కర్యాకల్పముగ

నుండి ఆయన ప్రతిభను కింపుకొనుచున్నట్లు సంతోషపడ
మును జేయుచున్నాను. ఇట్టి మహానుభావమును, కవిచాతుర్య
మునుగల్గి ఆయన రాజకీయజీవితమునందు నూతనోత్సాహముతో
ప్రవేశించెను.

ఆయన 1917 లో మొదల రాజకీయవ్యవహారములలో
ప్రవేశించెనగా అంతవరకును ఈవిషయమే శ్రద్ధబుచ్చుకొను
ట లేదని గాదు. భారతరాజీయ మహాసభా ప్రారంభమునందే
మన విద్యావంతుడగు భారతీయు డెవడను భారత రాజకీయ
వ్యవహారములగుర్తి యొందింది అం దుత్సాహముతో సాల్వా
దళపాలకులను లేవ. ఇంగ్లాండులోనున్న ప్రభు రాజాబాయి నా
గోపా సార్ల మొదలు యెన్ని కలలో పోరాడినది తిరంజను యిందే
యూలో నూతుండునా? ఈ సత్యమును స్వతంత్రపాలనాభివృద్ధి
గుర్తి ఆయన కింతయు పోటున దు చు కాంక్షి ను
రాష్ట్రీ య ని ర్మాణ సాధన కల్ప రి క సమాజే
కలులందు పోల్చుచుండెను. ఎంత తేనీనన ఆయన రాజకీయ
సాధనమునకు ముఖ్యముగ రెండువిషయములకు గాకున్న
నో నింతటి ప్రతిభకు బాంధి నుండనివాడే.

మొదటిది 1917 ఆగస్టు 17వ తేదీని భారతరాజ్యాంగముగ
ప్రకటించు, భారతయుగ ప్రకటనము ప్రబలవరకు లాయన
వానితో కాంగ్రెసుపక్షవాదుల బలము ప్రజాగోచర మాయెను
రాజకీయ విషయములందు ప్రతీతి బడయనివారు ఆవలనందే
నిజముగ పనియేవారలకు తోటు నీడుకలసి వచ్చెను. సం
దీర్ఘమునది రాజకీయ నాడుకలు ఒకవర్తమును కయారు
నేనీ అ తక్కువ తక్కువ సంస్కరణములకు భారతదేశ విప్లవ
దని ప్రకటించిరి. అంతటను సభలు జరిగెను. ఇతరవిషయములు
చర్చించ బడెను. ఈ విషయముల చర్చలలో ప్రజలయొద్దేముల
కల్పింపుచు జరుగవచ్చును. కావున దానుగారు ముందుకువచ్చి
ముఖ్యవిషయముల సోక్కి చెప్పట యగత్యముని భావించెను

1917 లో చిత్తరంజను రాజకీయప్రసంగమునందు భా
రతాద్యమును గూర్చి యెక్కువక జెప్పిరి. ప్రభుత్వోద్ద్యో
గులు తాము పాలించు ప్రజలకు బాధ్యులు నుండు ప్రభుత్వ
మేదో నిర్ణయించునంద చర్చించుటకల లాభములేదని ఆయ
న జెప్పెను. ఆయన జెప్పిన ప్రకారము
వివరములన్నియును ప్రతిరాష్ట్రీయు లో ని
యెక్కువ దారులకు వదిలేసి వారిమంది వారాలోచించుకొను
నటుల జేయవచ్చునని ఆయన యుద్దేశము.

భారతదేశము వెంటనే స్వరాజ్యమునకు అర్హతను గల్గి
యున్నదని సి. ఆర్. దానుగారి నమ్మకము. సంస్కరణము
లిప్యగుగాదని విలంబముజేయుటకు కారణములును, అంతర
ముగ నిచ్చుటయు ఆయన కేహులమున నచ్చలేదు.

కలకత్తా కాంగ్రెసులో 1917 లో నీవిషయమై మాటా
డుచు యిటుల చెప్పెను:—కాంగ్రెసు నేను నిర్మించు
కొనుటకు నాకు బలము గావలయును. ఈ దేశమునకు దగినట్టియు
జీవప్ర మహాభారత సంస్కరణ లింకదగినట్టియు నిర్మాణమును ని
ర్మించుకొనుటకు బలము కావలయును. ఆద్యవిషయములలో
మేముందరమును యేకభావముతో నున్నాము. మనము దాని
కొంతను పోరాడుటకు బలమునుగూర్చి యెన్న బలము నంతటితో
పోరాడి, సంతకంతులు నిచ్చునంతవరకును సంకల్పపైకదదండ
నుండుముగాక!

బ్రిటిషుసార్ల మొదలు మీ కెప్పుడును దాని నీ య దని
య న వచ్చును. కాని ఆవిషయమును నుమి
పు దాలోచించుచున్నామా? వారు యెంతవరకు కష్టప
డెదరో తెలిసికొనదగ మనము ముయాద్యమును నెలులబొంద
వలయునో నూ చించు కచ్చును. అయితే అంతు
లకు కాలమింకను కాలేదు. ఏలకగా ఆవిషయమును
గూర్చి చెప్పి, అసలు అదర్భమును ముదిపింపవచ్చును. నే
నిపును ఆయాదర్భమును మియవలకముల యెనుట నుండుటకు
చూపును కోరుచున్నాను.

రాకరణవాది

మాంగుగూ మంత్ర యింగ్లాండునకు తిరిగి వెళ్లెను. తన
యొక్కసాంప్రదాక్యమును, యాజేమిలో నాయకులు చాల
మంది అంగీకరించెదర? ఆయన సంతోషించెను. ఇండియాలో
న్ను ప్రభు సంస్కరణముల నాలస్యము జేయుట యెంత యుప
ద్రవకరమో దలసికొనెను. సంస్కరణములను తొందరజేసి
అమృతనకాంగ్రెసు సమావేశము కాకముందే అంగీకారము
బడయవలయు జేసెను. సంస్కరణములు అనుభూక్తిగ నున్నవని
కాంగ్రెసు అభిప్రాయమైనను ఇంకమంది నాయకులు గాంధీ
తోపాటు, ప్రభుత్వమున కారము గావించి సంస్క
రణములను వదిలేయించుట కిష్టపడిరి.
కానీ చిత్తరంజను తన యాదర్భమునందే యేమాత్రమును తగ్గు
చూడు కాదు. సంస్కరణములతో సహకారము పనికి రాదని

వ్యతిరేకముగ జెల్పెను. ఆయన రాజకీయ వ్యవహారములలో ప్రతీ
తిపక్షుడ యేకాంతస్థలములో నుండి, స్వరాజ్యాదర్భమును
వెంపొందించు కొనుచు, సాంకేయార్థముల తన చేతనై సంత
కరకు జేయును స్వరాజ్యమునకు సిద్ధము జేసికొనాడే. కాని
అట్లు జరుగునటుల యెన్నడును గాదు. మరెయిక విషయము
జరిగెను. దానితో ఆయన రాజకీయ చారిత్రమునందు రెండరి
యంతరము వచ్చెను. అదియే నిరాకరణోద్యమ ప్రారంభము.
కాశీను సిద్ధి యా క్రిందిమాటలలో ఆయనయే జెప్పెను.

“ఈ ఉద్యమాగ్ధ మేమని నన్ను చాలసారులు అడిగి నుం
డిరి. దామనమును అదిస్పష్టముగ నే యుండెను. మనకు స్యాతం
త్రము కావలయును. మనజీవితముల మంచిచావును బట్టికొను
మాటకైన గల్గి భారతరాజీయ నిర్మాణమును గావించుటకు
మేము కోరుచున్నాము. అహమ్మీను అధికారవ్యవస్థ గుర్తింప
వలెనయే ముఖ్యంక”

“నతమును గూర్చి స్వరంజ నగ్గరలేదు. విద్యవదును
కాశ్యతియుగ జేయుట కాకోరిక గాదు. మనకు స్యాతం త్రేప్పియు
గట్టు గల్గి నుండవలెనయే ముఖ్యంక”

ఇతర మార్గము లన్నియు నవలయు నుండెను గావున
నేను నిరాకరణోద్యమమునందే సాధనూతి గల్గియున్నాను.
వివిధసాధనములను యామార్గమును విడువకును. ఇదియే తుది
యనకాము. ఇది నిరర్థకము గా నేరదు.

“అసహాయోద్యమాగ్ధము మీకు దెలియునా?
అధికారవ్యవస్థ యంతయు జరుగవలయు మీసహాయమును నిడవా
డుటయే. ఈయంత్రమును మీరెటుల నడుపుచున్నారో మీకు
జెలిసికా? అధికారవ్యవస్థ దుష్టకార్యములను స్పష్టగ్నానా
ను దాక్షిణ్యగ్నానా నుమూస్తాల ద్యా రా ను పోలి ను
ఉద్యోగుల ద్యా రాను, మేజిస్ట్రీటుల ద్యా రాను, జడ్జి ద్యా రాను
సాగించుచున్నారు”

“నేను కెప్పుడూగ్ధము త్యాగమార్గమే. యూరోపునాగ
రికము, విద్యవలన మనకు నిరాదరణజరిగెను మన్న భావమే
లేకుండబోయినది. వానినందే విముఖత్వము కల్గెనని మనమార్గ
ములు, మననిర్ణయములు పీనియందు విశ్వాసముగల్గును. అసత్యమును
అన్యాయము నగు దానికి సహాయము జేయునందేమనకను తగ్గవ
లయును నిశ్చయమును గల్గి యుండుట కన్న స్వల్పవి
షయ మేముండును. అట్టిది ఆవాంఛియును గల్గి నిశ్చయముజే
సికొనుటకు యంతరప్రయత్నముల బాంధ నే?”

ఆయన పాట్నూలో 1921 ఫిబ్రవరిలో నిచ్చిన యుప
న్యాసమునందు యానూతనోద్యమ, మహాకాద్యము యొక్క
చారిత్రము నెటుల జెల్పెను:—

“పంజాబులో నేను జరిగినో యొందించుకొనెను.
నేను కిలాఫతునుగూడ వరువలయును ఈవిషయములను మీరు
మరువకలకు. కాంగ్రెసువారు ఉద్యోగతరసంభుమును నిత
మించినటుల మీకుజ్ఞానక ముందే వచ్చును. గతవర్షము మేముంద
రమును వావానిపురమునందు జేరి కాయంటు రిపోర్టు ఉద్యో
గతరులకు కవిమానవరులకు సంకేతముల జేరితిమి. అనివేదమును
గాంధీ మహాత్ముడు చిత్తు కయారజేసెను. మేము దానికి
పరీక్షించి నిర్ణయించితిమి. అడిగిన కోరికలుగూడ స్వల్పమై
కనే. మన వాంఛియులజెల్పి, ఆ ప్రకారము ప్రభుత్వమువారు
జేయక తప్పదని కోరుటకు నిశ్చయించుకొంటిమి. వ్యాజ్యప్రకా
రము కోరిక కోరికలు చాలాకొట్టిరే. వీనినిగూడ కలెక్టరుగ
జూచిరి. నిందితులు కెల్లెక్క వదిలేసెను. ఈ దుర్భాగ
లకు విరాళములు జేయబడెను. పీరలభ క్షిత్తి దొరసాముల వృత్తి
ముజేసి డెన్వూ జించి వెట్టెరని నాకు దలిసికొని. అచట కాకేరణ
ములో మేముందరము కలసి ఒకఅలోచనకు వచ్చితిమి. ఈ ప్ర
సంగమున మహాత్ముడు నిరాకరణోద్యమమును ప్రారంభించెను.
ఆయనతరువాతచారిత్రమును ఆయన మాటలలోనే జెల్పిన
చాగుడును.

“గాంధీమహాత్ముడు దానిని ప్రారంభించెను. మిగ
నామిత్రుడు సాతీలాలు సెప్టెంబరు అందుజేరెను. కలకత్తా
కాంగ్రెసులో చాల నభిప్రాయ భేదముండుటలే
నేనందు కేరతెలిసి. కలకత్తాలో నేను నిరాకరణోద్యమమునకు
విరుద్ధమునందుకులన నాయుపన్యాసమును కొలదియందే మా
త్రమే జరిగిరి. అతిర్యామమునకు నిరీకరణోద్యమ
కారణముల చేతనేనా నేను ప్రతి కూ
లముగ మాటాడియుంటిని? నేను ఒకసారి దాని నంగీకరించుటకు
నిశ్చయించుకొనిన పిదప దాని ననవగరింపవలయును. పిదప
బాతీయ వ్యక్తిత్వానుసారము యానిరాకరణోద్యమ మింకను
సంప్రార్థముగ నుండ వలె నని నేను నిశ్చయించు
కొంటిని. వ్యక్తివదుములో నేను కలకత్తా కాంగ్రెసు పిత
వ ప్రోత్సేకుల జేసిన్ని బట్టెరెను. నేను మరెయిక తిర్యాగ

మును జెల్పితిని. పినిండులకు ప్రత్యేకముగ కాశీకి వెళ్లి, అచట
నాతీర్యామము గాంధీమహాత్ముని తో ను, నామిత్రు
డు మాటవ్యాసోను, మిత్రుడు లాలాబజుప్రాయితోను చర్చించి
తిని. మరల డెక్టాలో మహాత్ముని కలకత్తా తిరిగి చర్చించి
తిని. ఆయన అంగుల కంగీకరించెను. నాగపూరు కాంగ్రెసులో
విషయములు దెలిసినవారికి నేను అతిర్యామమునకు క్షాంతింబవర్ణ
యెటుల బుజ్జేతితో జెలియెను. నేను విజయ వుండెదిని.

దుష్టవిధానము

నిండుకాధికారవ్యవస్థమును కష్టించుటలేదని దాను 1917 వ
సంవత్సరమునందే యుద్దేశించెను:

“నాకు వ్యక్తుల యెడ నెట్టి యాహాము లేదు. విధాన
మునే నే నేంతును. ఈదేశ యక్రమపరిపాలనము గాజ్యాంగ
విధానమునై నాభారపడి యున్నది. దుష్టవిధానమునకు కారణ
మేమి? బాధ్యత లేకుండుటయే కారణము. భారత ప్రభుత్వ
మెవరికి బాధ్యత నహించి యున్నది? ప్రజలకు గాదు. వారికి
యంత్రావళు బ్రిటిషు సార్ల మెంటునందేయే కచ్చును. అబా
ధ్యతలేయెను వ్యాయముగ నుండునాయని యూరోపికు మన్న
ను భారతదేశ వ్యవహారములను గమనించుటను బ్రిటిషు సార్ల
మెంటుకు వ్యవధి యున్నదా? లేదు. వారు కేవలము ద్వేషము
వలననెగాక, తన వ్యతి విషయములకున్న భారతదేశ విషయ
ములకన్న ముఖ్యమైన దానిని నిర్మించుట వారి కాసరముగ
నుండును”.

నూతన సంస్కరణములైనను అశీతిని మార్చు గావించ
లేదని ఆతని యభిప్రాయము:

దేశపరిపాలనకు కావలసిన యుద్దేశనా సార్ల మెంటు
గదలండులేనా, నాకు నీమిత్రులకును. గంగతలు మనమురాజ్య
ము జేసికొందు వని భావించు కేకగ్రీకులుగ బలక వలెనని
నాకోరిక. మనకుండు వ్యక్తులు ఇదియే. మన యాస్పత్రియును
ఏ ప్రభుత్వమును కొంతి. పజాలదు. మనస్వీయు నెప్పుడు
గుర్తింతురా అప్పుడే మనకు స్వరాజ్యము వచ్చును”

పంజాబు దురంతములు పామ్యునీను సోదరులకు గలి
గిన సంతాపము నిర్బంధ కావన స్పష్ట యిట్టియు నిండుకాధి
కారబల ప్రభుత్వములే యనియు స్వరాజ్యమే పీనినన్నిటిని
తప్పింప అనుననియు చిత్తరంజనుని నిశ్చితాభిప్రాయము. ఇక
న్నియు జరుగుచున్న నుడ అమృతనక కాంగ్రెసు అవలంబిం
చిన పర్యను బట్టి ఆతను నిరాకరణావలంబుననే యుండెడి
వాడు. కాని అప్పుడాతని కింత తోడ్పాటు ఉండవలెనందను.

గొప్పత్యాగము

నిరాకరణోద్యమమును ప్రవేశించిన మొదలు చిత్తరంజ
నుడు గావించిన త్యాగమును గూర్చి ఎల్లరకును తెలిసియున్నా
ది. కలకత్తా కాంగ్రెసునందేయు బంకాలో రాజధాని విద్యా
లయములనందేయు విద్యార్థులు లేకుండి యుండేయని
సర్ అను తోవ ముఖ్య గారి నిశ్చయవిద్యాలయోపన్యా
సము జెల్పుచున్నది. ఈవిని అంతరీకృషివలననే బంకాలోను
నం వంద గొప్పముద్రము తిలకు స్వరాజ్యభికి కళాగు
రాగిరినా.

మానమునకు నేలకొడి యాదాయము కచ్చుమండెన తన
వ్యాయనాద్యవృత్తిని విసర్జించెను. కళాకాలల వదిలివెట్టిచ్చినవారి
నిమిత్తమై తన బాలకీనకము బలియొగించెను. వాల్లెరు రాట
ములకెట్టివో స్వరాజ్యము నుసాగ్యమని ఆయనకాశముల గల్గిం
చెను. ఈపనింతయు ఇంతిరేద్ర, ఇంత మనఃపూర్వకముగ విర్య
హించు చుండెనందున, దేశీయులారని నేకగ్రీకులుగ ఆహాత్మ
దాదాగు కాంగ్రెసు కథ్యతనిగ పెన్నుకొనిరి. దేశమాత పిలు
పునకొరించి యుత్సాహమును ప్రబలాలక, కార్యముల పట్ల
ఆయనజ్యోహమును పనియొగించ కేయవెంచెను.

“నాకు ముం నేమి జరిగిన ను, నేను మృతు
నేనును. ప్రస్తుతసంకీర్తివారి కేమిజరిగెను, సర్. నేటివిద్యాదం
తులకేమి జరిగెననుచు? కాని దేశాభివృద్ధి నే నేను ముఖ్యముగ
గమనించును. దేశము న గర్వముగ నే చి నూతన
భోధతో నెప్పుడు వెలుంగు నాయని నేను
నిరీక్షించుచున్నాను. ఆసమయ మేరెంచునప్పటికే నేనుండిను
చనిపోయినను నాకు నిమిత్తములేదు. నాబిడ్డలుండినను ఉండ
కున్నను నిమిత్తములేదు. కాని మనదేశము తనప్రతిభను, తన
శక్తిని ప్రపంచమునకు చాటగలుగునను విశ్వాసముమాత్రము
నాకుగలను. అనుభవమును నన్ను పురికొల్పు అదర్భ మిడియే.
అదియే నాకార్యభారమని నేను తలంతును. నేను దేశీయైక్యమగ
ప్రేమించునో, వానిసంతయు దేశకారాధనయందు వినియోగిం
గును ఆ ప్రయత్నము నుండు చనిపోతి నా,
తనవాక! ఈప్రయత్నమునందు మరణముగల్గెనా మరల ఈ
దేశమునందే జన్మించి, అపని శక్తికొనిన, సాగించి చిరకు నా
పితాదర్భమును గాంధీననువిశ్వాసము గలదు.”

చిత్తరంజనుని కార్యములన్నిటియందును ఏకేధనించినను ఏ
కేధనింపజున్నను ఆతని జీవితాదర్భము పరమైక్యమైనదని
ఎట్టి జడమతులైనను అంగీకరింపక తప్పదు.

నిర్బంధమునకు పూర్వము పరిచయం చేయు

దానును కాంగ్రెసు అభ్యుదయమునకు ముఖ్యమైనది మొదలు
జేయున రాజకీయజీవనమునకు దీనివలన ముఖ్యము గలిగెను.
దీనివలన మాసారంభమున రోజులు ముగియుచు నిరాకరణోద్యమము
మాట్లాడుటల తన ప్రభుత్వ మేధమున ప్రవర్తించునదియు
ప్రకటించెను. దానిని ప్రభుత్వమును చిత్తరంజనును కాంగ్రెసు
వలంటియులకు నొక యుద్ధేజకరమును సంజేయు నొసగెను.
అందులొ నీ కిందిభాగము గలదు:

“నా మొదటిమాట, చివరమాట యేమన, మీ రెవ్వరి
కిని దౌర్భాగ్యమునకు పాదములెక్కిరనును నిదనాదేశము.
దానిని అనుసరించుట కష్టమని నే నెరుంగును. ఎదిరిపక్షము
వారు కష్టమునకై కాలం త్రవ్వించుచు, మనోహరకావ్యము
లందు అహింసను బాగుట నుద్దేశము. నిరాకరణకాలముల
మన మనము నేరమును వశపరచుకొంటిమని యుద్ధించు విషయమును
మనము మఱచుకూడదు. అనసామాన్యమును, అల్లరి
ముఠాను ఎంతవరకు మనము స్వాధీనము చేసికొనజాలకుంటిమో,
అంతవరకును మన నిరాకరణోద్యమ మపజయము గాంచినట్లే.
కాథ్యుత మనది. అనసామాన్యమునై పలుకుటడి సంసారిండు
కొన జాలకుంటిమేని, మనకు జయము కలిగినది తెలుపటం
యెట్లు?”

మంగళేశ్వరమున కొనసగించుకొని మిట్లు గలదు:

“మన భర్తయు స్వప్నమైనది. మన పరమార్థము స్వరా
జ్యము. ఆ పరమార్థమును చేట్టుటకు నిరాకరణోద్యమమే
సాధనమనియు కాంగ్రెసు నిర్వచించినది. మంగరాష్ట్రవాసులకు
పరిష్కారములు చేసెడివి. నాదేశము లోని పరిస్థితులకలె
నని విన్నవించుచున్నాను. కాథలను, కష్టములను సహించుట
యనున. కాంగ్రెసు నిర్వచించిన పరిత్రమార్గమును విడిచివేలుట
దని కోరుచున్నాను. కలంటిమనకై కాంగ్రెసును పనిచేయు
చున్నాను. వారే చేరుకలరు మాత్రసేకకై, కాంగ్రెసుసేకకై,
నేనును ఒక కలంటిమనకు చేరుచున్నాను. రాష్ట్రపత్యాదు
నకై కొలది దిములలోపుకన, లక్షల కొలదికుండి కలంటిమ
యను చేయని నేను విశ్వసించుచున్నాను. మన భర్తయు
పరమార్థమైనది. మనమార్గము కొంతయును మైసది అహింసా
యతిమైనది. మన మాతృదేశము భగవానునిసేక యని మీరు
తలంపరా?”

నిర్బంధము, తీర్పు

కాంతిరణోద్యమ ముక్తమ మైనది ప్రకటించుట
తోడనే, చిత్తరంజనుని ఏకైకపురుషుడు చిత్తరంజనదాసు
దీనివలన 6 వ తేదీ మధ్యాహ్నము నిర్బంధింపబడి 9 వ తేదీ 6
మాముల విడిచిపెట్టబడినది. చిత్తరంజనునిచేయు, చిత్తరంజ
నునితోలుట్టువు ధర్మకాండయు కర్తయు నీధులవలెబడి
విక్రయించి వారితాళిపు పేర్కాటుల గావించుచు, యాతా
యతముల కడ్డుపడుచుండినను నేరము మోపబడి, 6 వ తేదీ
సాయంకాలము అరెస్టు కావడి. మరల తరువాత మేజిస్ట్రేటు
వారిని మందలించి విడుదల గావించినను జేయనం దంతకును
అన్యులకును నిర్బంధములు జరిగెను. 9 వ తేదీనాడు దాను
మాట్లాడు ప్రభుత్వతో మాటలాడెనది. ఫలిత మేమో తెలిసి
నదిగాదు. కమిషుల చట్టముకొంద చిత్తరంజనుని పట్టుకొనినను
వార్త 11 వ తేదీనాడు ప్రచురిత. నేను విచారణ వాయిదాలు
అనేకమారులు చేయబడెను. కాంగ్రెసు అనామ్యుదావాదుల
సమాజోద్యమపురుషు, దాను విచారణకై నిరీక్షించుచు వెలుసాల
లోనుండెను.

నిర్బంధమునకు పూర్వమే, దీనివలన 10 వ తేదీ చిత్త
రంజనును జేయల కొనసగిన సంజేయునందలి యుద్ధేజకరములకు
మొదలు నేరము మఱచుకలదు!

“భారత శ్రీ పురుషులారా, నేను, తమకు ఒకరు
చివరందకే మిదిను. విజయము కనుకాపుమేర మారమున
మన్నది. కాని మీరు భావల కోర్కెకొననకే, దానిని పొంద
గలుగుదురు. మన మిప్పుడు లోనగుచుండుకష్టములకు ప్రపంచ
ములొ తలయెత్తుకొని తిరుగు జానులన్నియు లోనయ్యెను.
కాని మీరు ఈ మనోవ్యధను ఓర్పుతో సహించుకలరును.
భైరవులు, నిశ్చలత్వము మిమ్ము విడచివేయకూడదు. అహింసా
మార్గము నవలంబించునంతకాలము, మీరు నిరంకుశాధికార
నగ్రమును ఓడించుదురు. కాని గాంధీమహాత్ముడు మిగిలిన
నిర్బంధించిన మార్గమునండి ఏమాత్రము నీలినను నిరంకుశాధి
కారులకు మీ రెన్నించుకొనుదురు. ఈ మాట్లాడుము మీరు
మఱచుకలరు. స్వరాజ్యము మన పరమార్థము. భిక్షాంశమును,
కమాంతరములను స్థిమత నలుదు. సంపూర్ణస్వరాజ్యమే మన

యోగ్యము. మనము అదృష్టముగ మంచుకొని కృషిచేయు
చున్నపుడు, విజయము కలుగునో కలుగనో, అందులకు మీరే
నిర్ణయింప కర్తవ్యం.”

అధ్యక్షకోపన్యాసము

చిత్తరంజనుని యిప్పుడే విడుదలయింప దామెను. నడి
తయన్నున నున్నాడు. ముం దాత జేమేమి చేయగలుగునో,
యూహించుట తనని పని. కాని తన భావికావ్యక్తమ
స్వభావమునుకూర్చి అనామ్యుదావాదు కాంగ్రెసు అధ్యక్ష
కోపన్యాసమునందు ప్రాసికోనిన యా క్రిందివాక్యములు మనకు
కొంతవర కీ సంకర్షణమున నుపయోగించును:

“నిండుకాధికారవ్యవస్థతోడ మన మారంభించిన పోరా
టము విషయాకాలము దాల్చినది. కలకత్తాలో ప్రారంభమైన
సంగంధ మిప్పుడే పవిత్రమై విశుద్ధతనొందింది. నే నెచ్చటివాడ
నగుటకే ప్రపంచానభవము విశేషముగ తేవున్నను, సంగంధ
మును దృఢమును, చివరవరకు సాగించవలెనను నిశ్చలత్వ
మును, ఈ త్యాగమునుగలవని మాత్రము మీరు విన్నవించగలను.
.....నిరాకరణోద్యమమన నేమి అని తెల్పించు
చుండురు. తప్పింపగల ఆశ్రయము జరుగుచుండే మిన్నక చూడ
కుండుట నిరాకరణము. అన్యాయములందు, అధ్యక్షకార్యము
లందు పాల్గొనకుండుటయు, వానినంగీకరిం
పకుండుటయు నిరాకరణము. భర్తప్రపంచమున కడ్డుపడి
విధానమునకు దోసిలి యొక్క కుండుటయు నిరాకర
ణము. అనగ్రములను బట్టియు, స్వాధీకరత్యమును
బట్టియు ఆశ్రయ పర్యల గావించుచుండ, వా
నిని సహించుకుండుటయు సహానిరాకరణ మగును. నిర్బంధ
టకు, పరులగట్టుదుము. నిర్భాణమునకు విశ్వేష మకపరము.
అంగీకరించుటకు పూర్వము మనము నిరా
కరించుము. మనవచారి శ్రమంతయు నిట్టి
దృక్పథముతో నిండియున్నది మన యభిప్రాయానికి, మన
జాతీయతాభిప్రాయానికి అనుదినమున అడ్డుపడుచుండు విధానము
నకు సహాయ మొనగ నిరాకరించితిమేని, ఆ విధానము
పనిచేయజాలక ఆగిపోవునని కనుకనుటకు ఎక్కువ విజ్ఞాన
మనగలదు లేదు. మన సహానుభావిరాకరణాభిధానమంతయు క్రింద
మనకే యాధారపడియున్నది.”

నిరాకరణోద్యమము ననుసరించి ఏల కేల్సు కామ
యని బహిష్కరింపబడినదిచేయు కారణములను తెలుపుచు
దాను తన యుపన్యాసమును ముగించెను.

ఫిబ్రవరి 14 వ తేదీనాడు మేజిస్ట్రేటు 6 మాసముల విడి
తెచ్చుకొనికొనెను. చిత్తరంజనును కార్యాచరణను ప్రజ్ఞేం
చిన దానిక, జ్వరము వచ్చుచు నేయుండెను.
తనకు ఎన్నికష్టములు సంభవించినను, రాజకీయ వారా
వరణమునం దెన్నెమాటలు గలిగినను భైరవును విడచి
లేను.

విషయం

9 వ తేదీ రాత్రి 8.30 గంటలకు కార్యాచరణకారి
దానుకు విడుదలవార్త ముందకేసిను. ఆకాలముయమున
నట్లు విడుదల జేయమను సంజే తెలియనందున నా దేట్టి
స్వాలోచితమును జరుగలేక.

కలకత్తా కాంగ్రెసువారి సన్మాన యవసరము నగొన
గిన ప్రభుత్వమే చిత్తరంజనుని భీష్మపుత్రిని వెల్లడిచేయు
చున్నది:

“పూర్వము రాజకీయములందు నాకు విశ్వాస ముండిది
గాదు. రాజకీయములే ప్రధానముగలవుపుడు నేను కాంగ్రెసునకు
తెడదొలిగియుంటిని. కాని భారతవిజ్ఞాన నాగరకత తలకు
ప్రాముఖ్యమునందే విచ్చుటనే నేను కాంగ్రెసునందు చేరితిని.
నాకు పాశ్చాత్యులపై కట్టి ద్వేషభావమును లేదు. కాని భార
తీయులు తన కనుకూలమగు విజ్ఞానమును నాగరకతను కృత్రి
మొందించుటకు నలివెడి ప్రయత్నములకు పాశ్చాత్యుల తల్లి
మధ్యంతరములను గలిగింపకూడదు. భారతదేశసంకల్ప మున్నదే
యూదేరును. ప్రపంచమున భరితభంధము నెరవేర్చవలసిన కా
ర్యమును అప్పుడే సఫలమగును.”

దేశ బంధు చిత్తరంజన దాసుగారు

కలకత్తా కాంగ్రెసు స్వాగతము

దాసుగారి ప్రసంగము

12 వ తేదీ శనివాళిమునాడు సాయంకాలము కలకత్తా
నగరమున భవానీ పురమున హరీషు సామ్యునందు దేశ బంధు
దాసుగారికి స్వాగత మొసంగుటకు గొప్పభక్తి శ్రీయుత
మరేంద్రనాథ ముల్లిమగారి అధ్యక్షి త క్రింద జరిగినది.
సాయంకాలము 6 గంటలకుసరికి పార్కులోను మట్టుపట్టు
మేడలమీదను ప్రజలు పూర్తిగా నిండియుండిరి. కొందరు చెట్టు
పై నెక్కిరి. చాలచుండి కలకత్తా ప్రముఖులను అజ్ఞోల్లంఘన
సభునాయకులనుగూడ కచ్చరి కార్యాచరణమునుండి కచ్చు
సరికి దాసుగారు వెరిగినట్లుతో నుండిరిగాని యింటికి కచ్చున
విచ్చుట దానిని తలపరచు కచ్చుగింది సహజమురీక్షతోడనే
సభకు వచ్చిరి. దాసుగారు ను నెహ్రూ
గారును కలిసికచ్చింతనే సభ్యులందరును లేచి జయజయ
నివాదపురస్కరముగా స్వాగత మొసంగి పుష్పంబుల నర్పించిరి.
అధ్యక్షుడు దుష్కవేసింది సన్మానపత్రమును సమర్పించినవిచ్చుట
నెహ్రూ అప్పారీగార్లు ఈయభివాదనను కచ్చురంగయ్య
గారు రాజగోపాలాచారిగారు గ్లాంగ్లభాషలోను అవస్థనించిరి

రాజగోపాలాచారిగారు

నేడు మనమధ్య నున్న పురుషంతు కార్యాచరణమునందు
మృత్యు దాసుగారికి మృగ్ధిమిత మధికముగనుండెని నేనుతలం
చెదను. ఇప్పుడు దాసుగారి మానము మూలసహస్రముల సం
చరిత మొనరించుచున్నది. వెంటనే నాయకత్వము నహించ
వలెనని నేరీయులు కోరుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు కారా
గ్రహమున కేగెను. కేరళంధుదాసుగారు నేటిసాయంకాలము
నుండియు ప్రధానవాతకస్థానమున నిలువనలెను. దాసుగారి
తరుణమున కార్యాచరణమునండి కచ్చుటచేమాభారముచా
లవరకు లోలగినదని నేను సంతసించుచున్నాను. మన సహాయ
ముకొరకే దాసుగారు నిరీక్షించుచున్నారు. మనము దాసు
గారి అందె నిరచి వారి ఆదేశానుసారము నేరీనకొరకు త్యా
గము గావించుమని స్పష్టమచినచో జయప్రదముగ మనల నడి
పించుటకు దాసుగారు సంసిద్ధులయ్యెదరని రాజగోపాలాచారి
గారు నడిచిరి.

దేశ బంధుదాసుగారు

పూర్వములెలలమంద దాసుగారుపక్కసినవ నారంభించి
చిరి నేనిపుడు ప్రభుత్వ త్రవ మియ్యకలెనని కోరుచున్నానుగాని
నేను ప్రభుత్వ త్రవమిచ్చుటకు నేనెక్కుడనుగా నున్నాను. విషయ
సాఫల్యతకుమాత్రము మీరు విన్నవించెదను.మనము మంగరాష్ట్ర
వాసులము. సమమానుగుణముగ సత్యస్ఫూర్తితో కలిగిన
ఉద్రేకముతో మనము పనిచేసెదము. అది మనలో నున్న తోక
మని యితరు లాయరేని అది మననైకకమునందొక గొప్ప
విశేష మని యేమన ము తెలుపకలేను. ప్రజలు ను
లోపములును కలసి యేయుచును. అట్లును కష్ట
సన్నాహరణ సోపన్నము కలుగు మహాభీతికములు దీర్చా
లాచనపూర్వకక్రితలకలన కలుగనకే కలుగవు. అట్టి ఆలోచన
పరులు భగవంతునికృపామహిమను గ్రహించజాలరు. ఏది జ్యోతి
మని నేను భావించునో దానిని నేను వాచిరికాలమునందే
లడయుటకు తగినకై నొంపచని నేను నిరంతరమును సర్వ
క్రియని నిశ్చలభక్తితో ప్రార్థించుచుండును. కృత్రిమాత్రాద
(చేతుడక-నయడను) నగు నాకట్టి కత్తియునులేదని నేనుగ్రహిం
చియున్నాను. నేను అసహాయాధ్యమము నవలంబించినతోలి
దినముననే “నూర్సాదా ఈశ్వరీదీకారుము. ఆశక్తి నిమాన్య
దేశమున నున్నప్పుడు కానినో నీవు వచ్చిమట్టిప్రదకలె తృప్తిరంప
బడుచువు” అనుకొమ్ము నా స్వావధానము భర్తించినట్లు నేను
గ్రహించితిని. అట్టి నక కత్తి మన మాతృదేశమునందు
జరిచినదా లేక మీరు దీని ను నట్టి మట్టిప్రదకలె నా
అని నేను నేను మిమ్ముల నకురుచున్నాను. మానకజాలి విక
సించుచున్నదని అధ్యక్షుడు (సర్. మల్లిమగారు) నడిచెను. విక
సించుటగాదు. కృత్రిమిని సమర్థస్థానమునబడయరలేను. నేను
విచేకయులు నెన్నడును కృత్రిమభావముతో మాడను గాని వారు
మనకు కేరలులు భిక్షుమైనవారని నేను భాగుగా గ్రహించి
యున్నాను. వికస్యములందు భిక్షుత్వమును ప్రదర్శించుటయు
భగవంతునింబోయు. అలీలయండే అది దానినింబుయించును
మనకు విక: కలతో విరోధమేలేదు. “అ.గ్రాన్! మీరు మా
దేశమునందు పురుషుగాని చుమ్ములనుగూడ నిరసించునగు” అని
నేను నాభిప్రాయం చెప్పెదను. ఎవరైన మనకు ప్రాణము వియ్యాల
రా? చనిపోయినవారిని నేను ప్రకరింపగలరా? మనము చనిపో
యినను మననాగరకజాత్యోతి, మన అనంతరము నూడ ప్రకా
శించు చుండునట్లు మనము చేయగలమా? నాకు లంఘించినను
వారివాగరకత లంతరింపనని చరిత్రలకలన పుష్ట మగుచున్నది

కాన మన భారత వ్యక్తిత్వమును పరిత్యజించి యితర జాతుల లక్షణములను మనమధ్య నీత గూడదు. 1917 లో నన్ను రాజకీయ రంగమునకు తానే ఆర్పించిరిని సర్ ముల్లియగారు నడిపిరి. నేను వారిని సోదరభావముతో గౌరవించువాడనైనను యిట్టి ప్రాగల్భ్యమునుమాత్రము సహించజాలను. కాంగ్రెసు కేటము రాజకీయరంగముగా నున్నంతకాలమును నేనందడుగుపెట్టలేదు. పార్లమెంటు పద్ధతి ప్రభుత్వమునే వారు లక్ష్యముగానుంచుకొని ఆందోళనము నొనరించిరి నంత కాలమును నేను చెరలేదు. గాజీ షా మని నేనొక దానిని ప్రత్యేకింపజాలను. పావురములగుంటలో నున్నట్లు మన జీవితమున నన్ని ఆరలున్నవా! రాజకీయములు, సాంఘికములు, మతవిషయములు, అని భిన్నభిన్నములుగనున్నవా! "మనకు రాజకీయములో పనిలేదు. అని మంచివిగావు. మనము సాంఘికములందే పని చేయుదము" అని కొందరందరు. ఏల? పోలీసుల చేతులలో బడుట కవకాశముండుటవలననే. ఎంత కాలమునుండియో సంఘ సంస్కరణముగౌర కందఱో పనిచేయుచున్నాడు. వాగు నిప్పుజాతుల సుదృఢింబునను మన చేయగలిగినదే? రాజకీయములను ప్రత్యేకించియుంచునంత కాలమును మన మేమియును చేయజాలము. కాంగ్రెసుకీరమునంద విదేశీయుల ముద్రలే కనబడుచున్నవి. మనలో శబ్దప్రాముఖ్యములను వివాదములును ద్వికాలమునుండి కలిగియున్నవి. కాని అని నిష్ఫలములు. అదికేవలము తీరము లేకుండచున్నది. జీవితమును నికసింపజేసినచో రాజకీయము, మతము, సాంఘికమునూడ సఫలమగును. భగవంతుని రసజలధి అనంతము. ఆలనంత ప్రవృత్తి నుండి రసజలము మీకెరంబుల శబ్దమేదన మొనర్చును. భారత చారిత్రాంతరాధ్యముగూర్చి నన్నొకమిత్రుడు ప్రశ్నించెను "నేనావిషయముగూర్చి యొకగ్రంథమును వ్రాయసాహించి, నందున నతనిప్రశ్న నా కచ్చెరువున కలిగించెను. "భారతచరిత్రయే వేదచరిత్రను ఆర్యులు భరతభూమి కడుగిడిన మహార్షుల మొదలుకొని వేదసంరక్షణమునకే నిరంతరము కృషిపడిరి. భారతజాతికి వేదసంకల్పమేలేదు. వేదములకును సూర్యమునకును భేదమేమియునులేదు. భరతభూమి నభివృద్ధినిొందిన ఆర్యజాతివారికి సత్యసంరక్షణము తప్ప మరియొక విధియే లేదు. అందువలన సత్యసంరక్షణయే శరీర హృదయనాథాంతరమునగూడ ప్రవేశించినది. శరీరమందంతటను వ్యాపించినది.

గత 4000 వత్సరములనుండి కలుగుచున్న భారతాభ్యుదయ చరిత్ర మిదియే. తదాదిగా నేటివరకును భారతజాతి సత్యమునే ఆశ్రయించియున్నది. ఆజాతివిత్తమునగాని గౌరవస్థానమునగాని కోరదు." అని నామిత్రుడు నడిచెను. నామిత్రుని వలె నేను ఘన విద్వాంసుడను గావున్నను అసత్యమును పూర్తిగా గ్రహించియున్నాను. భారత చారిత్రక ఛోరణికి ప్రత్యేకార్థములేదా? అదట భగవద్గీత కవకాశములేదా? ఎన్ని కష్టములు వచ్చినను సత్యవ్యవస్థను క్రిందకు దింపకుండ నైకత్తియే యుండువలెను. సత్యాగ్రహోదయమునటలే గాంధీ మహాత్ముడున్నతస్థానమునందుంచెను. "మన ప్రయత్నముల కన్నిటికిని సత్యమే మాబాధారముగ నుండవలెను. మనకోరికలు మనభీతులు మన ఆశలు మున్నగు వాని కెట్టి వన్నము కలిగినను గూడ మనము సత్యవృద్ధి మును కదలగూడదు." అని మహాత్ముడు నడిచెను. మనకు వాక్కులనునేమియు లేవు. వెనుక నే నీవాక్కులనుగూర్చి దురభిప్రాయమును కలిగియుంటిని. వానికోరకు చాల వాదించితిని. ఇప్పుడు నిజస్థితిని గ్రహించితిని. మనకున్నది విధిమాత్రమే. భర్తృహ-స్వభర్త నిర్వహణము. స్వాతంత్ర్యములు మనవిగావు. ఈ విశ్వలీల నేమహానుభావుడు కావించుచున్నాడో అసత్యవ్యవస్థనే సర్వహక్కులను కలవు. అంతరంగమున భగవద్గీతలో వోలలాడుటయే ఆనందము. ఓ భారత పుత్రులారా సత్యవృద్ధి ముననే మేలం గడు. సత్యమే శివభ్యుదయమునకు. అట్లుచేయుటలో ఆపదకును మృత్యుకినూడ వెనుకకును విభాగిని సత్యమును మనవినచో చరిత్రము దాజాతికి స్థానమేలేదని దానుగారు నడిపిరి.

విచ్చుట బాబూ ప్రజాసేవలో స్వామిగారు ఆధ్యక్షులకు కుండము లిప్పించిరి. రాత్రి 8-30 వ సభ ముగిసెను.

కోయంబుత్తూరు మండల కాంగ్రెసు సరస్సుసభ (దానిదొమ్మిది) మహానుభావులకు శంకరాచార్యస్వామి ఛాత్రు వరదరాజులు నామునుగూర్చి పేర్లను కోయంబుత్తూరు మండల కాంగ్రెసుసంఘమువారు నూచించిరి.

దేశ బంధుదాసుగారి విడుదల

నవజీవనుప్రతిక స్వాగతము

దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారు కారాగృహమును వదలివచ్చిరిను సంతోషవార్త తంతిమూలకముగ మాకు చేరినది. ఈదేశోద్ధారకునకు మనఃపూర్వక స్వాగత మొసగుచున్నాము. దాసుగారు తమజీవితమునే దేశమాత సేవకు సమర్పించిరి. భారతీయులందల కధికముగను పొంగుచున్న ప్రజలై యున్నారు. ప్రభుత్వము దేశస్థితి కడువిషమముగ నున్నది. దాసుగారి విడుదలగూడ నిపుడే సమయానుకూలముగ భుజిల్లుట దేశీయుల ఆదర్శము. దాసుగారేమిచేసినరో దేశీయులకేమి నియమించెదరో అని ఎల్లవారును వారివకలే దృష్టల నిగుడించి యున్నారు. రెండేడ్లకితము దాసుగారు అసహాయోద్యమము నంగీకరించి దానినవలంబించిరి. వేలకొని యవతులు కారాగృహముల కేగిరి. దాసుగారును వారిలోపాటు చెరిపాల కేగిరి. ఈ కారాగృహవాస మెందులకు? జాతీయ గౌరవమును కాపాడుటకు. సిద్ధాంతమును నిలబడెట్లుటకు స్వరాజ్యమును బడయుటకు. రానున్న దేశీయమహాసభకు దాసుగారి నే దేశీయులందరు సభ్యులుగా నియోజించిరిని చెప్పుట కట్టి సంకేతమునలేదు. దేశీయులను నడిపించు భారతవలయము దాసుగారి వైసనే యున్నది. ఇప్పటికి ఆదర్శవక్తమున ఆహ్వానింపిన సంఘమువారి విచారణగూడ పూర్తియై యి. ద. వారి నివేదికముగూడ క్వరలోనే తెలుతును. ఈ సందినీతి త్వలో తీరి యొకదారి ఏర్పడును గాక! (స్వ)

క. ర. వ్యము

జాతీయాభ్యుదయమునకు, మానవాభ్యుదయమునకును ద్రవ్యము మూలసాధనము. దేశీయుల భాగ్యమే జాతీయాభ్యుదయమునకును బునాది. ధనము లేనచో బలవంతుడు. ద్రవ్యవిభులత చేతనే రాజ్యాధిపత్య నబ్బును. పాండిత్య వలనదీనను ద్రవ్య లేమితే వికళింపదు. అర్థము కలవాని కందరు సన్నిహితులే అర్థహీనులకు ఆత్మీయులు గూడ దూరులగుదురు. వేయేల? ధనముగల వాడే బురుష. పుంగవుడు. సుతతి లేనివాని యింటి కంటె ద్రవ్యహీనుని ఇల్లు హాస్యతమమై కన్పట్టును. పేదరికము కంటె చావుమేలు. దారిద్ర్యము లజ్జ నుదయింపజేయును. లజ్జా నిర్మితమైన వాడు మనోబలమును గోల్పోవును. మనోబలము లేనివాడవమానమును బొందును. అవమానము వినుగుదల కాస్పదము. వినుగొనిన వాడు దుఃఖముల పాలుడును. దుఃఖాన్ని తునకు బుద్ధి నిలకడయుండుటకుదు. చిత్రలేఖ్యమే ఆత్మవిశ్వాసమునకు హేతువు. కావున దారిద్ర్య మెల్ల యావదల టనికి వట్టు. మానవు డెన్నికష్టముల కొల్పియైనను ద్రవ్యమార్జించుట తమము. అర్థన యన ఆదాయమునకు మించని వ్యయములేయుట యందలి కాశలత్వము ద్రవ్య విభులతచే పరులు స్వజనులగుదురు. ఆపూజ్యానికి పూజ్యతగలుగును. వృద్ధులు తరుణ వయస్కులగు మరీ నీమణి తగవరులగుదురు. కర్మమాయలు కర్మిష్టులగుదురు. మానవునకు యునలోకమునందు, కాంచన సంపత్తి కామధేనువు వలె యున్న కావ్యముల నొన గూర్చుకలుగును.

జాతిద్రవ్య వంతమైనచో తమ జాతాభ్యుదయము నొన గూర్చుటకై, నీటివైయనును, మెట్టవైయనును, విశేష ప్రయత్నమును సమకూర్చి పోషింపగలిగియుండును. దేశాస్పృశ్యమును మెంపొందింపజేయుటకై అన్యులకంటె ఎక్కువ కూలికాకపెట్టి విదేశపు కూలీలచే, తమ కవసరమగు కూలిపనుల నన్నిటిని నిర్వర్తింప జేసుకొనగలుగుదురు. విదేశీయుల వ్యాపారము కొనసాగకుండ ఆంగ్లేయ నరికట్టి అదపులో నుంచగలుగుదురు. తమ దేశమందలి వ్యర్థులగుటకుండు కుండ, వాటివలన జీవింపజూచువారల కత్నా హాశ క్తి నుదయింప జేక మెంపొందింప జేయగలుగుదురు. సన్ని వాత రాష్ట్రాధిపతుల వలన ముప్పువాటిల్లుటంద కాపాడుకొనటకు సమద్రము మీదను, వాయువునందును కలహమున కావ త్యకమగు అన్ని విధములగు మానవజరికములను నిలబడజేసికొని యుండుకొన గలుగుదురు.

భాగ్య మన తన పొరుగువానికన్న తానెక్కువగా కలిగి యుండుటయే. ఇక్కాల్లమునందు ఒకడు స్వకాయకష్ట కర్మల కొల్పి సంపాదింపుకొన్న దానివానికి దక్కకుండా జేతు గలుగుటయే, ద్రవ్యాధ్యనోపాయముగా పరిగణింప బడుచున్నది. సునాతన భర్తామగుణ్యమైన ద్రవ్యాధ్యనోపాయము ఆదాయములకు మించని వ్యయములవలనను కొనుటయే.

ద్రవ్య విభులతయన, అనవసరమగు దానికంటె యెక్కువగా కలిగి యుండుట. ద్రవ్యవిభులత గలవానికి ద్రవ్యహీనుడు అనేక విధముల నింపాడుదుడై అసహ్యకరముగా నగుపించును. ద్రవ్య విభులత గల వానికి ద్రవ్య హీనుని సహకార మన్న అవమాన కర ముగా నుండును. దారిద్ర్యమే, ప్రజా సమాదాయమునందలి పర

స్పర ప్రేమవ్యముల కాకరము. ద్రవ్యవిభులతయే సా భాగ్యవ్యమున కాటకట్టు. సాభాగ్యవ్యమే జాతీయత బాదుకొనుటకు బట్టుగొమ్మ. పరస్పర ప్రేమవ్య భావోదయమే. జాతీయభావ ముద్ధితకు విరుగుడు. ప్రజాభ్యుదయమే జాతీయాభ్యుదయము. జాతీయాభ్యుదయము గుణ్యములగు నియమములను సక్రమముగా పాటింప సమకట్టున ప్రజలందరుదేశమే, ముస్లిం విభవము నందగలుగును. జాతీయత నెలకొనిన దేశమే వాణిజ్యాగ్ధ్య క నందగలుగును. దేశమునకు ద్రవ్యమును సమకూర్చుకొనిన, నిరపాయమగు సాధన మొక్క వాణిజ్యమే. ముగుణసంపత్తిచే నేకరింప బడిన ద్రవ్యము అనతికాలములో దానంత టదియే వృద్ధికొందును. అనాయాసముగా అదృశ్యమగుట యసంభవము. ద్రవ్యకంతుగు దేశమునందు నిరంతర దేశజాతే నాగరికులు, ద్రవ్యహీనులంత ప్రజావంతులైనను నాగరికుల మనుకొనువారలచే, అనాగరికులని పేర్కొనబడుదురు. అనాగరికతయను సాకు నూతగా గొని, నాగరికులు వాబనువారు, అనాగరికుల, ప్రాణహానధనములను, జారగొనుట కవకాశ ముచ్చితమై గొనుచున్నారు.

జాతీయత నెలకొలపజూచు దేశీయులు, దేశజములతో తృప్తినిొందకలేదు. తమ జీవితములను గడుపుటయందు, తమ పూర్వుల సాంప్రదాయము ననుసరింపవలెను. తమ ఆదాయమును తమ ప్రాణములు నిలుపుకొనుట కవసరమగు వస్తువుల కొరకే వెచ్చింపవలెను. విలాసవనుచుదాయముకొరకు ద్రవ్యమువెచ్చించుట కిచ్చంపగూడదు. ఆదాయము వెరిగి వ్యయము జేయుటల వరుచుకొనవలెను. దుఃస్వయాభ్యుదయములగు విషయములయందు ద్రవ్యవినియోగమును విగర్హించవలెను. సంసారకక్షు సవలంబింపవలెను. తమకులేని దౌస్తిత్యమును దెచ్చిపెట్టు కొనవలెనను కలంపుతో, తమకేక్కి మించిన వింతవింత వస్తువులను విదేశము నుండి తెప్పించు యలవాటునుండి విముక్త నొందవలెను. పరువు మర్యాదల యెదవికప్రమత్తి యుండవలెను. వేషభాషలను సరకు జేయకూడదు. అనాయాశము గాలభ్యులగు వాటియెడ, అలక్ష్యము వహింపగూడదు. లేనివాటి కొరకే కడియాళ లంగరాదు. తనకున్న వాటితో తృప్తినిొందవలెను. తన కలిమి ననుసరించి, తనస్థిరానలను దీర్చుకొనుట కలవాటుపడి యుండవలెను. ఒకరికలిమినిమాచి, తనకట్లులేదాచింతించు వాడే మందభాగ్యుడు.

యద్దనపూడి వెంకటరావు

ఒక వత్సరము విడిచైదు

దివాను కేత్రపు సింగుగారు
రథతాలూకా కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు

సంయుక్త రాష్ట్రములలో రథతాలూకా కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడుదివాను కేత్రపు సింగుగారి మీదను మరి ముగ్గురి మీదను క్రి. ప్రా. కోడు 107 క్రింద కేసు చేసిరి. సింగుగారు వాదించలేదు. ఒక సంవత్సరము విడిచైదు వేయబడిన. నామిహ్వరు కాంగ్రెసు కార్యదర్శి మూల్పుడుగారికినూడ నట్టి కేసులే వేయబడినని నామిహ్వరునుండి తంతివార్త వచ్చెను.

తాలా ఇనుపపనులు.

బొంబయి, ఆ. స్టు 15:—మార్చి 31 తేదితో అంత్య మగు సంవత్సరము తాలూకా తాలూకావెనీ ఇనుపపనుల నితే దిము ఇప్పుడే ప్రయంపబడి. ది. ఈసాలన నికరము 4897000 రూప్యముల లాభము గల్గెను. పోయినసంవత్సరము ఇనుపపనులకు మంచికాలము గాదు. చాల నష్టముగనుండెను. అమెరికా యూరపు దేశములలో ఇనుపపనులకు చాల నష్టము కల్గెను. ధరలు ఒక్కమాత్రు నిదానముగ తగ్గిపోయినవి. ఇంకను తమ పనులను అభివృద్ధిజేయుటకు వేసిన అంచనాలు మారకము. తామూరగుటచేతను, ఇతర ఆభాధంగముచేతను, మరికొంత ఆలస్యముచేతను అనుకొన్న మొత్తముకంటె వాటిపోయినవి. క్రొత్తగ సామ్య గావలసినవచ్చెను. యాధ్యపయమున ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని అప్పటికి మంచిధర లని తోచిన ప్రకారము చాలకాలమువరకు ఇనుపపనులను వేయు సామాను సప్లయ జేయుటకు గుత్తగొనిరి. ఇప్పుడాధరలుచాలవు. క్రిందిచవలెకే పనిముట్లు యభివృద్ధి జేయుటకును ఖర్యును కల్గించుటకును కంటె నీవారు ప్రయత్నించుచున్నారు. రైల్వేవారిని ధరలకు మోపు జేయుచుని కోరుచున్నారము. మామూలువాటాలకు డివిడెండు నిచ్చుటకు డైక్టరులు అంగీకరించుటలేదు. ఈసంవత్సరపు పని స్థితులు చాల అననుకూలముగ నున్నయవి. అయినప్పటికిని ఖర్యులు, డివిడెండులమీద వడ్డీపోగా కంపెనీలాభములు క్రొత్త మూలధనముమీద గొప్పవడ్డీ నిచ్చుటకును గరిపోయినవి. చిన్న విధానమువలననే ఈ లాభములను అర్జిత్తు పోవుచున్నాయక నీ బొందగలిగిరి. ఉత్పత్తిని హెచ్చుకే ముటకే క్రొత్త మూల ధనము ఉద్దేశింపబడినది. క్రొత్తపనిముట్లు ప్రస్తుతము తయారు జేయు సరకులకంటె మూడురెట్లు ఎక్కువ తయారుజేసిరి. వచ్చే సంవత్సరముగూడ ఈపనిముట్లే ఉపయోగించబడును. ఈసాలన కంపెనీవారు లండనులో 2000000 పౌనుల 'డివిడెండు' బుణముల నిచ్చిరి.

కవిత్వము

కవిత్వమనేమి? అందువలన ప్రపంచమునకు గలలాభమేమి? కవియొక్క విధానమునేమి? సంఘమునందు కవి యెట్టిభూమి నుండి...

కవిత్వము భగవచ్చక్తి నీతిబోధకము, దుర్మతి నివారకము, మహద్భాషాధారము, సర్వదృశ్యసంహారకము; అతి శయశాంతిప్రకము. ఇట్టి కవిత్వమును, విరించి వాల్మీకిమహర్షికి దుష్టకృత్యాయుధముగ ననుగ్రహించెను. శ్రీమద్రామాయణ ప్రభుత్వము మహాత్మాశ్రవణాపర్యాయమున కొనుగెను సర్వదృశ్య పరిత్యాగియు దివ్య తేజోభవమును, ఘోరతపశ్చరణపూతాంతరంగుడును, నిరంతర శ్రీరామనామజపితుడు నగు మహాయోగి వాల్మీకిమహర్షి, అట్టితపోభవము కవిత్వమును స్వీకరింప...

క్రమముగ పద్యము లంతరించుచున్నవి. వచన మనలేలేదు. పాటలు మృదంగము, తాళము, మెరుకపాట మార్గమున పాట, వచన మనదు మేళము లోగ జుకట్టి పేకాంగనవలె నటించుట గగము గగముమీట- ఇక రస పోషణమునకును భావప్రకటనమునకును కొదవ యేమి పట్టిల నెక్కువ గొట్టిన - నెన్ని సంగతుల నెక్కువజేసిన, నతిదంత ప్రవీణుడగు నట తేజురండు. ఇట్లు పరిణమించినది. అందుకు తగినట్లు తాళమునకనుకూలములగు వృత్తులు; వాయువారుకొందరు, కీర్తనలు వ్రాయువారు మరికొందరు. అట్టి కీర్తనలు లేని దృశ్యప్రబంధము చెల్లె. తాళమునకు సంబంధములేని కీర్తనలును నీసములును గల నాటకము అట్టెట్టె. ఇట్లున్నది. మొదట దృశ్య ప్రబంధనిర్మాతల సంగల్ప మేమో, ఇప్పటివరకును మెట్లున్నదో చదువరు లూహించుట కును. కొందరు సృష్టియంతయు తమ గ్రంథములలో బాటలు దృశ్యప్రబంధముల కప్రస్తుతము లయినను కాలానుగుణముగ విధిలేక వ్రాసినది మన తమ యువోద్ధాతములలో వ్రాయుచున్నారు. కవిత్వంపులు తమ కప్రస్తుతమని తోచిన యంతయులకు సహకారు లగుట మిక్కిలి కొంచెము. ఇది యిటులండని బంధ-వచనము, అను-వచనము, అవధానము మొదలగువాని యుపయోగ మేమో చదువరు లూహించుదు. ఒక పండితుఁ డొక శ్లోకమున 100 శ్లోకములుగ చదువునట్లు వ్రాసెను. ఆ యొక్క శ్లోకమునకే 200 అర్థములు గలవు. ఇంతయు నొక్కచక్రములో నిమిడియున్నది. దీనిని వ్రాయుటకు 12 నెలలు పట్టినది. దీనిని మరల నాడిచే విషయములను గాని పండితుల కయిన విడిపోదు. ఎంతజనోపయోగము యూహించుదు. వర్ణధార - గోదారి వరద - గంబుజ 900 పద్యములు. మహాప్రవాహము- వినిది- ఆనందించి- చూచుచుట నిచ్చిరి- పొల్లు కవిత్వము రసవంత మయినదేమి? కాకున్నదేమి? వ్యాకరణాదీ మున్ను నేమి? లేకున్నదేమి? ఒక పద్యము గాదు అపద్యముగాదు పద్యపాదమయినలేదు. ఉన్న దనుకొనుడు ప్రయోజనములేదు జనోపయోగములేదు. సహజభూటకనము వెయ్యి శ్లోకములు వెయ్యివందకి ఒక్కొక్క చరణము చెప్పియరల రెండవది-మూడవది- నాలుగవది-అక్షర గూడదు- ధీర అనగూడదు- సీసగర్భకందములు- పద్యములో పద్యము, దుష్కర (పాసములు- చివకు నన్నయను చదువవలెను. మూడు చరణములైనవి. అవధాని గానికి తల దిరిగినది. క్రిందపడిపోయితి. మంచుడ్డ దలకు కట్టితి. అందొక డాక్టరుగాను- పాపము నీకి మె

దడువకు శ్రమ యెక్కువ యైనదనిరి. దొమ్మరిసాని గడవైకెక్కి మొగ్గులు చేసినది. మామవారు సంతసించిరి. ఆహా! ఎంతకష్టమండి అనిరి. అంతకన్న నీశతావధానమం దప్రకాశావధానమేమి విశేషమున్నదో జనోపయోగమున్నదో చదువరు లూహించుదు. వినోదమనుచున్నారా? ఎంత యోగ్యమనెడి గురుకులవాసము జేసి విద్య సభ్యునించి విద్యాంనులై పండితపూజ్యులగు మహాభావులు తమపాండిత్యము వంతయు నిట్టి బంధములు, నాశపులు, అవధానములు నొనరించి వ్యయ మొనరించుటకన్న నీతిబోధకము లగు పద్ధతింధముల రచించి లోకోపకార మొనరించి తమకీర్తి నేల యాచంద్రావర్ణ మొనరింపరాదు? ఎప్పుడు ఎన్నియో గ్రంథములు కాలానుగుణముగ నర్థ్యపరముగ వ్రాయుట వలసియున్నది. ఎన్నియో శాస్త్రము లావశ్యకములుగ నున్నవి. విజ్ఞానవర్ధినికాగ్రంథ మండలివారు ఆంధ్రభాషాభివృద్ధిని సమాజమువారు ఆంధ్ర పరిషదవారు ఆంధ్రప్రచారిణివారు మరియు నెందరో యీ మహాత్మాశ్రవణభారమును బూని యున్నారు. ఇంకను గాతలెను గాతలెని ఘోషించుచున్నారు. మహాశాసనంబో భాషాభివృద్ధికి తోడ్పడుచున్నారు. అట్టివో సమాజ పాండిత్యపూషితులగు మనీషులు వారికేల బాసటగా రారు? తమపాండిత్యము వంతయుని కెట్టివివేచనముల పాలుచేసి వారు గొప్పవారని కొందరు, వీరు గొప్పవారని కొందరు లేనిపోని కుతంత్రములు పన్ని తగవులు వెంప నీ వృథాపద్యవాదములతో కాలక్షేపము చేయు వీరు తమవిద్యుక్తమును నిర్వహించితిమను సంతసమును శాంతిని పడయులరా? ధనవంతుడగు తనధనమును సత్కార్యముల యందు వినియోగించిన బూజ్యుడగును? దుష్కార్యములయందు వినియోగించిన నిం దుర్మడ గు ను తాను దినక యేకావ్యమునకును వినియోగింపనివాడు పరిత్యజింపబడును. వాడు ధనికుడయ్యెను ధనహీను నికన్న నధముడగుచున్నాడు. అట్లే పాండిత్యమును కవిత్వమును సంపాదించి దాని నెందులకు వినియోగింపక గ్రంథములను వ్రాయక కిష్టములకు బోధించిన విద్యుత్తగ్ని పోవునని తలంచు విద్యవ్యాధులు పరిహాసపాత్రు లగుదురు. తమ పాండిత్యమును సార్థక మొనరింపక యెవో వెట్టిమెట్టి వ్రాతల వ్రాయువారు మెప్పుడు పడచులేదు. ప్రస్తుత కాలానుగుణముగ లోకోపకారకములగు గ్రంథములను వ్రాయువారు సర్వలోకపూజ్యులగుచున్నారగాన కవిత్వంపులు తమ విధానము నర్థభంగి నొనరింపక నని ప్రార్థించుచున్నాము.-(అభినవరసవత్తి)

ఎంత చురుకుగా మంచి గ్రంథకర్తల చేత వ్రాయబడిన గ్రంథములను చదివెదరు; ఎంత అధికముగా చదివినచో, అధికముగానే చదువవలసియుండును. తృప్తియుండదు. బాగుగా చదివి, సంతసంపొందు. అయితే మీ కండ్లను మరువవద్దు. మా వద్దకు వచ్చి పరీక్షించుకొనుడు. డబ్బూ. ఇ. స్మిత్ అండ్ కో., (లిమిటెడ్) మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు. W. E. Smith & Co., Ltd Mount Road Madras. శ్రీ ఆంజనేయ వైద్యశాలవారి సుప్రసిద్ధ ఔషధములు శ్రీ జిల్లాబోర్డువారి బహుమానము పొందుచున్నది 129 రకముల ఔషధములున్నవి (91) బోధకాలు సంహరింపి- ఎంతకాలమునుండియున్న శ్రీపదకో-మునైనను వారముగోజులలో గుణము. కనబరచి. కాళ్ళునుంటులు, నీరు వారించుటయుగాక పరిశీలన పాదములు సహా స్వస్థంబై కమలములవలె ప్రకాశించును. 15 రో. రు 4-8-0 వారమునకు రు 2-8-0 (40) నిఖిల వ్యాధిచుట్టే కంటకము. చిట్టచీరంగి, పల్లిక, బగ్గెలోనగు సువాయిలున్ను, కీళ్లకోపులు, నల్లని పొడలు, మూలవాగ్ని, పొండుపు, సహమేనములు, మేహములు, మేహక్రణములు, కుక్కకష్టము మొదలు అన్ని వ్యాధులను వారము రోజులలో నివారణజేసి బలము, శరీరకాంతి, క్షత్తవృద్ధి, వీర్యసంబంధ కలిగించును. ఇచ్చాపత్రికం. నెల రో. రు 6-0-0, 15 రో. రు 8-4-0. (20) సర్వవిధ శిశుగోగసంజీవిలేమ్యము. క్షిప్తించిన పత్తి, తెలుపు, ఎరుపు, నలుపు లోనగు యేరంగు శోగైనను, మూత్రము స్వల్పముగ గాని, బోల్లుబొట్టుగ గాని పడుట, యీ గుణములన్నియు తగ్గి రక్తపుష్టి చేసును. 8 పూటలలో గుణము కనిపించును. ఇచ్చాపత్రికం. (48) మహాప్రవాహిరసము (అను అస్తాదశ క్షుప్తగోగసంహరిణి) నెల రో. 5-0-0. 15 రో. 2-12-0. సహమేనములు, పొడలు, మచ్చలు, కాళ్ళు, చేతికేళ్ళు, పెదవులు, ముక్కు, నవ్వురాలు లావై ఎర్రబారి పదా తిమ్మెరలుగా నుండుట, మేహనీరు, అంతర్గతగుణముల నగరాటకు పరహాసధము. (27) శ్రీరామాస్త్రయోగము నెల రో. రు 8-0-0, 15 రో. రు 4-0-0 కఫములు, శ్వాసకాసలు, దగ్గు, వగరు, ఉబ్బసము, మొల్ శ్లేష్మవ్యాధులకు బ్రహ్మాస్త్రము, 8 పూటలలోకఫమును వారిచి నెలరోజులలో పూర్తి నివారణ నిచ్చును. గోపాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు. కె. వి. ఆచారి, ఆయుర్వేద యూనాని డాక్టరు. K. V. Achari Ayurveda unani Doctor.

కాకినాడ స్త్రీలకం గ్రామసంఘము.

ప్రెసిడెంట్, మే, జూనియర్ సెలెక్షన్ కమిటీ

సెలెక్షన్, మే, జూనియర్ సెలెక్షన్ కమిటీ

అధ్యక్షుని	222-14-0
సంపాదకులచందాలు	25-0-0
అధ్యక్షుల అవకాశం	518-12-9
రాష్ట్రముల అవకాశం	8-10-0
ప్రతినిధుల అవకాశం	30-10-9
రాష్ట్రం కేంద్రం వెంకటకృష్ణయ్యగారి	44-8-6
ద్వారా అనుభవములు	

మొత్తం

850-8-0

అర్హు

మ. అ. నె.

రాష్ట్రముల అవకాశం	252-1-11
ప్రతినిధులు	37-11-7
నూతన	11-8-9
యేటలకు	52-11-9
నూతన	40-11-0
నూతన	26-8-5
అనంత	55-9-9
నూతన	122-4-0
మొత్తం	27-11-0
రా. రా. కా. సంఘములకు	
నూతన	70-13-9
పుస్తకములకు	6-1-9
తనాలకు	0-2-0
అప్పులు తీర్చిన	186-6-0
విజ్ఞాపనలకు	4-6-0

మొత్తం

790-8-2

నిల్వ

59-10-10

1922 జూలై నెలకు జమలు

మ. అ. నె.

కరణల తాలూకానిల్వ	59-10-10
విభిక్త	10-6-0
చందాలకల్ల	3-8-0
అధ్యక్షులకు	192-10-8
	2-0-9

మొత్తం

268-8-10

అర్హు

మ. అ. నె.

నిల్వదాము	1-18-0
సాదరు	8-8-7
అనంత	19-11-3
రాష్ట్రముల అవకాశం	16-11-3
	40-14-0
నూతన	35-5-0
నూతన	96-0-6
రా. కా. సంఘములకు	12-8-0
ప్రెసిడెంట్ కేంద్రం	0-12-6
యేటలకు	23-4-0
మొత్తం	3-0-0

మొత్తం

268-8-10

వేదాంతం కమల జేవి,

పులుసుర కనకమ్మ,

కార్యదర్శకులు

THE BENGAL COTTON AND WOOLEN MILLS LTD.,

Wanted agents to sell shares of the above company which commenced business in grand style and guarantee 20 per cent dividend in the first year. For Prospectus and particulars please apply to Roy Dutta and Co.

172, Bow Bazar Street, CALCUTTA.

పా ము దు రి

(క న త పు రం క ల్లా)

5-8-22, 6-8-22 తేదీలలో నెనుగొంది

తాలూకా పామును గ్రామమును పురుషులైన ఉపాధ్యాయుల వార్షిక కోర్కెను.

వై తేదీలకు వార్షిక కోర్కెను జరుపుటకు పామును గ్రామపురస్థులకు వారి సోదరులు సోదరీలుగా మూల పురుషులు.

వారికి సహాయము మహారాష్ట్ర, మెనుగొంది కేంద్రం న్యూజ్ కే ఆఫీసులకు ఇవ్వబడుతుంది. మొత్తం మూల పురుషులకుగాను ఆ కేంద్రం న్యూజ్ కేంద్రం వారు గాను, అయియున్నారు.

వై వార్షిక కోర్కెలకు గౌరవించి, 2, 3 తాలూకాల పాములను ఉపాధ్యాయులు పాలకులు ఇంకా ఇతర ఉపాధ్యాయులు తాలూకా డిస్ట్రిక్టులకు మెనుగొంది దయ చేసియుండిరి.

దయచేసియుండిన సభ్యులందరికి ఖాతా నమోదులు, బసలు, ప్రయాణనమలు, ప్రవాత సిద్ధపరచియుండిరి. ఇందుకుగాన 7 వందలకు పైగా వచ్చించి వార్షిక.

4-8-22 తేదీన ముందుగా వచ్చియుండిన సభ్యులు విద్యార్థులు, పాలకులు, వికాంతి డిస్ట్రిక్టులకు విరామము చేయబడిన.

5-8-22 తేదీన మెనుగొంది తాలూకాలోని ప్రెసిడెంట్ గారగు, మ.రా.రా.శ్రీ, ఆర్. కె. వెంకటరావుగారు దయచేయగా వారికి స్వాగతమునకులై సభ్యులందరు వై పాలకులు మధ్య నిమగ్నం మంగళవాద్యములతో విడిదికి చేర్చిరి. తదనంతరము నాటిడిన 3 ఘంటలకు సభ ప్రారంభమయినది. వెంకటరావుగారు ఆగ్రాసవాద్యములతో ముగించిరి.

కవి ప్రభుపాతకాల విద్యార్థులు, వై పాతకాల సభి. గుంటురు న్యూజ్ కేంద్రం వారు మిటింగ్ సమాచారము విన్నవించిన తర్వాత, మెనుగొంది బోర్డు ప్రెసిడెంట్ లెలుగుపండితులు, ప్రవాతరావుగారు ప్రభు పాతకాల విద్యార్థినిగూర్చి ఉపన్యసింది. యిక్కడనుండి ప్రభు పాతకాల ప్రధానోపాధ్యాయులు నిర్వహించినందున ఉపన్యసింది. తదనంతరము గాన సభలు, వారికా కాలక్షేపములు జరిగి నాటికి సభ ప్రభుభక్తిరసంతో అంత్యపరచబడియెను.

6-8-22 తేదీన తెల్లవారి ఛాయాపతములు ఎత్తిన తర్వాత పాలకులు ఆటలు, ఉదయము 7 నుండి 10 ఘంటల వరకు విచిత్రముగా జరుపబడియెను. అందులో వెంకటరావుగారు బోర్డు ప్రభుపాతకాల పాలకులు కట్టెలపై వేగముగా నడుచుట కుర్చీల ఆటలు, మాడుకాళ్లతో పరుగులు, నాటలను జూపిరి.

యిక్కడనుండి ప్రభుపాతకాల పాలకులు కేంద్రం వైకుంఠ ప్రాశం యాద్యులు, సమయలోను పరుగులు మూడి సభ్యుల సంతోషపరిచి.

తదనంతరము స్వశక్తిగలిగిన ప్రవాతకు ప్రతినిధులైన మనుష్యుని 1 ఘంటకాలము భూసాపితముచేసి జమల వింత నాటియెను.

గ్రామపురస్థులకు ఈ కోస్తాలోని యావన్మంది ఉపాధ్యాయులు చేరలేదనే తమ కొరతను వెల్లడించిరి.

వివోదములు గాన సభలు పారకలు స్వశక్తి ప్రవీణతలు జూపిన మహనీయులై బహుమతులకొంది నూటయేబది రూపాయలు అర్పించిరి.

యిక్కడనుండి వెంకటరావుగారు పాలకులు మూడి వివోదములై వారికి పూర్ణపురుషులు 1 మాసములోపల సభ ఆసీస్టాంటు ఇవ్వబడుతుంది. ద్వారా అందరికీ సేదను పాలకులు తెల్పిరి.

అందుకు, భటులు, "మియొక్క బహుమతులకంటే మియొక్క ఆదరణకు మేము ఎంతయో కృతజ్ఞులమని విన్నవించి, ప్రభుభక్తితో సభ - అంత్యపరచబడియెను.

7, 8 తేదీలను సభై వేంచేసియుండిన వారిని పిలువకొని సన్నాహములతో కాలము బహు వింతగా అంత్యపరచబడియెను. (23 విశేషం)

సరస్వతీ వాచకపుస్తకములు

ఫారమ్ నామవేంద్రరావు పంతులుగారి ప్రణీతము.

ఈ వాచకములు Text Book Committee వారిచే ఆమోదించబడి 1921 సం. 11-7-22 తేదీ నెనుగొంది ప్రచురించబడినవి. వెంటనే మేము మామిత్రుల కలహా వై స. శ్రీ. డైరెక్టరు వారి Proceedings R. C. No. 1247/19 Dated 11-7-19 ప్రకారము Co-operative Societies and Industries ను గురించి పాతములు వ్రాయించి మూడి పాతములతో తేల్చి ప్రచురించబడినవి. అప్పటినుండియు మా చిన్ని వాచకములు సర్వజనాదరణమును బడసి, దివాలావాళ్ల వృద్ధి నొందుచుండ మా మిత్రుల పాతములు Text Book Committee వారిచే ఆమోదించబడినవి గానవియు ఇంకా కొన్ని పాతములు మెనుగొంది నున్నవియు శ్రీ డైరెక్టరు వారికి తెలియపరచి మా పుస్తకములలో తేలిపోని నిండావాళ్ల ను ము చేయమని, చాలవందల విద్యార్థులకు తెలియజేసి.

గుర్తిపాతకములైన శ్రీ డైరెక్టరుగారు మేము చేర్చిన పాతములను ఆమోదించు Special Case గామూడ Proceedings R. C. No. 135 E 21-30-5-22 తేదీన పంపియున్నారు. కావున విద్యార్థులకులకు ఉపాధ్యాయులకు మేము పిన్న విందుకొనున చేయగా నిండావాళ్లను ముగియించుటవిని మా సరస్వతీ వాచకములై కనుక లూనిక అనేక నూతన విషయములతో ప్రచురించబడిన మా చిన్ని పుస్తకములను వాచకానికి తెచ్చుభాగము విడుదల. కావున తమకి తమ మాట ప్రాప్తమౌను మెనుగొందులకు కొరతను న్నము.

పుస్తకములు కలయునామ: - గోదావరి బుక్ షాపు.

కావనంద్రాని వ్రాసిన విషయములు.

(255) అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి ప్రకాశకుడు.

N. B. మావర్గ ఎలిమెంటరీ విద్యార్థులకు మహాయోగియ అన్నిరకముల స్కూలుపుస్తకములు ప్రేమనీసామాములు, నాటకములు, నవలలు వగైరా అన్నియు కొరకును.

మలయచందనము

గనేరియా అను మంగళమునకు మకాము.

కథ్యము లేదు. విచిత్రాలో తన లేదు. ఎటువు, తెలుపు, పచ్చ, అను మాటలు విభజనల నె X X X ము ము ము. పూటలో మామము. స్త్రీలకు మును వ్యాధులకు మూడి ఇది రాక్షసము. (1251) దర్శి 1: కల 2-4-0

కారిపానము. సనాయికి సీసా 1-0-0, సారస్వతార్యము బుద్ధి హెచ్చించును సీసా 1-0-0, ఆరణిదానము పిల్లలకు విద్యావృత్తిము సీసా 1-0-0, ఉగ్రరానము రక్త పిత్తమునకు సీసా 1-0-0, భృంగములకు తైలము తలంటులకు సీసా 1-0-0, విరేచనకటి మాత్రకొక విరేచనమును, 0-8-0 సన్ని సాతలైరని కులము 1-0-0, బడివాసలకటి పరిదామ మూలకు 0-8-0.

గంధర్వ ఫార్మసి, రాయవరం(గోదావరిజిల్లా).

జాతకరత్నము

నామ భక్తభర! జాతకరత్నము అర్థభర!

PART I
జన్మనక్షత్రము పుట్టితేదీ వేళ మున్నగునవి తేకయే సంకల్పర ఫలితములను క్యారెక్టరు కీడిగతో సహా యెన్ని సంకల్పములైనను జ్యోతిషుని సహాయము అక్కర లేకయే తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. భగము, సంతానము, ఆయురారోగ్యములు మున్ను బాధ్యతభావములతో మీ మీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషుని. తీసి వెలయ 2-0-0, వెలుపునాగా కొనుగోని 1-0-0 మౌక్తక (164) కేట్ యుండియోక్ జ్యోతిషాలయము, ఖజోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

వాణివైస్ బెజవాడ

ఎందుకు?

చక్కని అచ్చుకు

సాగనగు బైందుకు

వివిధ చికిత్సలు

ఇసుక

ప్రశ్న:— నేను మలబద్ధుని నివారించుటకు ప్రతిదినము ఉదయము ఒక కులము ఇసుకను నేనుచున్నాను...

జవాబు:— ఇట్టివిధమున ఇసుక పుచ్చుకొనుటవల్ల నెట్టిగుణము కనబడలేదు? ఇసుకకు కోణము లుండరాదు...

గానము: రోగము

గానము చేయుటవలన కీరములలో గోగములు చాలవలెను నునకు సిద్ధాంతమును పోషించుట...

నిమ్మపులుసు

నిమ్మపండ్లనుండి సిట్రిక్ ఆసిడ్ అనబడు నొకవిధమున వాచుము తీయబడుచున్నది...

ఇది లోహాలనూ పదార్థములను, పిండిపదార్థములను, ఇతర పోషకపదార్థమును కలిగియున్నది...

నిమ్మపూరుజల్ల-వరదల ప్రమాదము.

కలకత్తా, ఆగష్టు 14:—నిమ్మపూరుజల్లలో పూటల్ నగర్ డివిజన్ లో వరదలచే ప్రళయచాల అవస్థలకు చేరువైనది...

కట్టలా? కత్తులా?

రెండును కట్టలలో చిత్రముగా నిమగ్నబడ్డ కత్తులు.

ప్రతిదినము వందలు ఖర్చు.

(8785)

ఒకటి రెప్పించి చూచిన దానివలన మిగతా తెలియ గలదు. వెల 5-8-0 మొదలు 25-0-0 వరకు గలవు.

“విస్తృతకవులు”

కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే కలవు

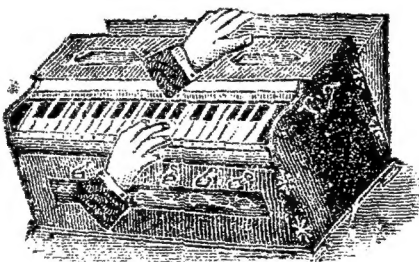
Table with 2 columns: Book Title and Price. Includes titles like 'కేదార్ధరామము, శ్రీనాథకృతము' and prices like 1-0-0.

వైశ్యభర్తృప్రకాశిక

మూడవవూరి ముద్రితము. వెల రూ 3-0-0.

ఈ గ్రంథము హిందువులెల్లకు ముఖ్యముగ ద్వైజాలకు అందు కైపులకు అత్యంతోపకరమైనది.

చిమకుర్తి బసవయ్య గంటూరు

బహుమంది సమయము

ఈ మాసములవరకే మా నుప్రసిద్ధమైనట్టి యు, మలచి వాదము గలిగినట్టియు “నోబెల్ ప్రైజ్” పోల్గొనియు...

Our Local Representative David Baban & Co 1374, Francis, StHyderabad

(873) “కాంతామదహరణి”

అనుయాయని వైకా శాస్త్రప్రకారము కియాయన, ఇంగ్లీషుప్రతికి నివ్యమైన తేజస్వము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్యములకు రూ 3-0-0 మాత్రమే. తామర మందు:— గజే శామ, గజచర్మము, తామరలకు...

గృహవిక్రయము

కృష్ణాజిల్లా ఏలూరు సత్యనారాయణపురములో కాలువయొద్దనున్న లేటు దాసు శ్రీరాములు పంతులు గారి మేడయున్నా...

(1) ఏలూరులో ప్లేడరు [251]

దాసు గోవిందరావుగారికిగాని,

(2) బెజవాడలో

దాసు కేశవరావుగారికి గాని,

వాసి తప్పిల్లు తెలుసుకొనవచ్చును.

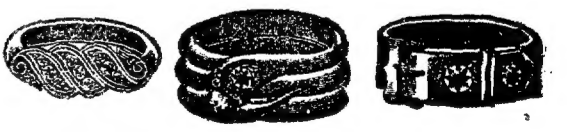
గృహ నిర్మాణము

కృష్ణా, గుంటూరు, హైదరాబాదు, నాదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాము జిల్లాల వారికి, హెచ్చరిక.

మా స్వంత పడవలమీద రంగునూనంతి. లేకుండా కలకత్తా, బెన్గళులు, తమిళనాడు, కేరళములు, దూలములు, రత్నములు...

జి. మల్లారాయుడు కంపెనీవారికి, లేకుండా కలకత్తా, బెన్గళులు, తమిళనాడు, కేరళములు...

ఉంగరములు

నివాసములందు, సాటికములందు, ఇతర శుభకార్యములందు బహుమతినిచ్చుటకు, స్వంత ఉపయోగమునకు తగిన మొదటిరకం బంగారు ఉంగరములు...

లక్ష్మీ జ్యాయలర్ కంపెనీ, 18/288, వైవాహిక, మద్రాసు.

(3081) “కత్తికట్టలు”

కత్తికట్టి కత్తి గజము పొడుగు 1 అంగుళము. పొడవు 1-3 అంగుళములు. 4-8-0. దీనిని కొనివారికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజీఖర్చులకై...

ముఖ్యగవనింపు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు

(5) మొదట నువ్వయింపునట్టివా రందరికిని వారెన్ బె ట్టిలో నుండు, దుగ్గా మెడికల్ హాల్ వారి ఫాస్ఫో ట్రాక్ టోపధము ఒక వరము వంటిది. నా మొదట సంబంధమైనట్టి వ్యాసు లన్నియు పూర్తిగా నయమైరి.
ఐంగూన్ } బాబులాల్,
80-6-19 } హైదరాబాద్.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనులకు రక్తముయొక్క తరతుభ్రమము జోగ్యతా పత్రము కేరెన్సిక గాంచిరి. ధర 1-10-0
ఇండియా పిలోకొనంబు ఎచ్చటికైనను తమిళాఖ్యు థియేటర్ గా వందలబడును. (2973)
విలాసము సి. డి. సావంత్
సం 144 పనసవాడీ, బొంబాయి

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యోగ్యతా స్థలాభువము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లకేక తిమా హాలు విచిత్రవిసోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీనుతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన X జముయొత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పాత్రము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనివల రూ 4-0-0. త్వరపడును. పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఐంగూలు, గుంటూరుజిల్లా.

తామర, దోబీసు తీట
మొదలగు వాటికి శాస్త్రాక్రమముగా నూతన పద్ధతి ననుసరించి కనిపెట్టబడినవి.

ప్రోటల్ ద్రావకము బుడ్డి 1-కి ధర 0-8-0
ప్రోటల్ ఆయింటుమెంటు బుడ్డి 1-కి ధర 0-6-0
ప్రోటల్ సబ్బు బిల్ల 1-కి ధర 0-12-0

బాగుగా సబ్బుతో దుక్కిన తరువాత ఆయింటు మెంటునుగాని లేక ద్రావకమును గాని ఉపయోగించవలెను. ఈవిధము అత్యద్భుతము.
గుడ్డలకు తగిన మజకబడదు. దీర్ఘ కాలమునుండి ఉన్నవి కూడత్వరలో మాయమైపోవును.
మదరాసు కెమికలు ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం. 1208, మదరాసు.

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యులగారి (1045)

కలరా ఔషధములు

మాకలరామందులు అనేక మ్యునిసిపాలిటీవారిచే పొగడబడియున్నవి.

ఈరాజధానిలో ఈకలరావ్యాధికై యుపయోగించబడు మందులలో నెల్ల మాకలరామందులు శ్రేష్ఠమైనవని ఖ్యాతమైచెను. 1045-3

మామందులు కలహోట కలరా లేదనియే నమ్మవచ్చును. మేము అనేక కేసులకు ఇచ్చిచూచి దీనిమహిమను తెలిసికొని యున్నామనట అతిశయోక్తిగా నెంచకూడదు. వడివిడ్డలు మొదలు వృద్ధులకంత అదరతను, గర్భిణి శ్రీలకు కూడ వీనినుపయోగింపవచ్చును. ఇతరమందులవలె నివి మాత్రమును బంధించుట మొదలగు దుర్గుణములకు వోటివ్వవు.

కర్పూరాద్యరిష్టము 6 ఔన్నుల సీసా ర్వు 0-12-0 } కలసి ఒకసెట్టు ర్వు 1-2-0
విమాచి సంజీవని మాత్రము 12 0-6-0 }

తంతివిలాసము. పండిట్, ముద్రాచు. ఆయుర్వేదాశ్రమము. 41, ఆచారపుక్ విధి మద్రాసు.

ఇ సా న థ లె

మలేరియా జ్వరమునకు అమోఘమైన ఔషధము.

జ్వరగడ్డను కరిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను రానియ్యక ఆటంకపరచుటకై ఉదయం, సాయంకాలములందు పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున తీసుకొనవలెను.

అస్టా

తిమురువాయువు, మూత్రరోగము మూత్రకృచ్ఛరోగము మున్నగువాటి తగిన దివ్యౌషధ మిది యొక్కటియే. సమృద్ధమైనట్టి మందుల దుకాణములుందు, ఔషధశాలలందు దొరకును.

మెస్సర్సు గోరియో (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం 159, ఫోర్టు - బొంబాయి.
Esanafele. ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు హాల్ ఏజెంట్లు. (25)

బొగ్గు పులుసు వాయువు (Carbonic acid Gas)

అన్నివిధము లయిన ఏకేటెడ్ వాటర్లు తయారు చేయుటకు ఉపయోగించునది.

జెన్నపురి గవర్నమెంటు కెమికల్ ఎక్సామినేషన్ల వ్యాసు శుద్ధమైనదని యోగ్యతాపత్రము పొందబడినది.

సోడావాటర్ మిషనులు

శ్యారి అంకు కంపెనీవారికే సబ్ కంట్రాక్టరులు లేరు గాన వలయువారు క్రింద కనపరచిన విలాసమునకు నేరుగా వ్రాసుకొన్నయెడల అర్హుల సప్లయచేయబడును.

శ్యారి అండ్ కంపెనీ, మేనేజింగ్ ఏజెంట్స్,

ఈస్ట్ ఇండియా డిస్ట్రిబ్యూషన్ అండ్ మార్కెట్ ఫార్మ్ (లిమిటెడ్) నెల్లికుప్పం.
(దక్షిణ ఆంధ్రాదు జిల్లా)

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
(8198) 27, చిత్తూరుకోడ, మదరాసు.

సిఫ్లిన్, సెగరోగముకు (157)
పూ చీ యె న ఔ ష ధ ము

ఎట్టి విధ సిఫ్లిన్, సెగరోగములచే స్వయముగా ననుభవించుచున్నను, లేక వంశ పారంపర్యముగా అనుభవించుచున్నను, 7 దినములలో పూర్తిగా మరుగు. మరుసన్నామన రెండింటిలు వైదము నాపనియ్యబడును.
సెగరోగనివారితీ వి. పి. ఖర్చుతో సహా బుడ్డి 1-కి రు 8-0-0
సిఫ్లిన్ ఔషధము " " రు 4-8-0

ఈ త్రైకములు ఇంగ్లీషుభాషలో వ్రాయవలెను.

HAKIM ABDUL HAJEE,

P. O. Kamtaul,

Darbhanga North Behar

"తెలుగు సంక్షిప్త లేఖనము"

మీరు ఇటుకదలకనే తెలుగు పాఠ్యమందు నేర్చుకొని భాషానైపుణ్యమును, దివ్యమున కొక గంట పని. "పోస్టు కృష్ణునిమిత్ర మదాచిల్ల పంపించండి!"

(13) ఇన్ ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.